

A MAGYAR KÖZLÖNY MELLÉKLETE
2025. január 3., péntek

Tartalomjegyzék

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás Magyarország Alaptörvényének tizennegyedik módosításához 6

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás a Magyarország Kormánya és a Bahreini Királyság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2024. évi LXVI. törvényhez 8

Végső előterjesztői indokolás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény módosításáról és a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló 2024. évi LXVII. törvényhez 9

Végső előterjesztői indokolás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosításáról szóló 2024. évi LXVIII. törvényhez 10

Végső előterjesztői indokolás a Magyarország kiberbiztonságáról szóló 2024. évi LXIX. törvényhez 11

Végső előterjesztői indokolás a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásáról szóló 2024. évi LXX. törvényhez 34

Végső előterjesztői indokolás a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásával összefüggő törvények módosításáról szóló 2024. évi LXXI. törvényhez 72

Végső előterjesztői indokolás a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok jogállásával összefüggő törvények módosításáról szóló 2024. évi LXXII. törvényhez 76

Végső előterjesztői indokolás a digitális állammal és az okmányok digitalizációjával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi LXXIII. törvényhez 78

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás Magyarország Alaptörvényének tizennegyedik módosításához

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A rendszerváltoztatás óta a legfőbb ügyészi tisztséget betöltő három személyből kettő előszöri megválasztásakor nem volt ügyész, így a módosítás a hazai gyakorlathoz igazítja a szabályozást. Egyúttal a nemzetközi gyakorlathoz is, tekintettel arra, hogy számos európai országban (így Hollandiában, Lengyelországban, Dániában vagy Svédországban) a legfőbb ügyészi tisztség betöltésének nem feltétele, hogy a legfőbb ügyész ügyészi múlttal rendelkezzen.

A módosítás értelmében az Országgyűlésnek lehetősége lesz arra, hogy a legfőbb ügyészt ne kizárólag az ügyészek közül választhassa.

Az Alaptörvény módosítása továbbá tartalmazza a bíróvá történő kinevezés életkori határának felemelését és a bírói szolgálati jogviszony fennállására vonatkozó szabályozás módosítását.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1.

Az Alaptörvény módosításának célja, hogy a legfőbb ügyészt ne kizárólag az ügyészek közül választhassa az Országgyűlés.

E módosítás nem érintené az Alaptörvény 29. cikk (7) bekezdésében biztosított azon lehetőséget, hogy az Országgyűlés sarkalatos törvényben – a legfőbb ügyész jogállásának keretében – további, a legfőbb ügyész kinevezéséhez szükséges feltételeket határozhasson meg.

2-3.

A bíróvá történő kinevezés életkori határának felemelése a 35. életévre biztosíthatja a leendő bírák szakmai felkészültségének további erősítését, valamint hozzájárulhat a közbizalom erősítéséhez és a bírói döntéshozatal minőségének javításához.

Az átmeneti rendelkezés értelmében a bíróvá történő kinevezés életkori határának felemelését nem kell alkalmazni azon bírák tekintetében, akik az Alaptörvény tizennegyedik módosításának hatálybalépésekor már kinevezésre kerültek. Azokra a bírákra sem kell alkalmazni a szabályt, akik az Alaptörvény tizennegyedik módosítása hatálybalépését megelőzően kiírt pályázat alapján kerültek kinevezésre. Továbbá az átmeneti rendelkezés alapján a 2025. január 1-jét megelőzően igazságügyi szervnél szolgálati jogviszonyt létesített bírósági titkár, továbbá az a bírósági titkár, aki 2025. január 1-jét megelőzően igazságügyi szervnél bírósági fogalmazói jogviszonyban állt, továbbra is bíróvá nevezhető ki, ha harmincadik életévét betöltötte.

4.

Az Alaptörvény módosítása biztosítja, hogy a bíró szolgálati jogviszonya az általános nyugdíjkorhatár betöltéséig, illetve sarkalatos törvényben meghatározott esetekben a bíró hetvenedik életévének betöltéséig fennállhat.

5.

A már korábban végrehajtott – a 30. életévre vonatkozó – átmeneti rendelkezés elhagyása.

6.

Hatályba lépéshez kapcsolódó rendelkezések.

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a Magyarország Kormánya és a Bahreini Királyság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2024. évi LXVI. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslat célja a Magyarország Kormánya és a Bahreini Királyság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) létrehozásának célja a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztése, különösen az egymás területén megvalósuló beruházási tevékenység feltételeinek kedvezőbbé és biztonságosabbá tételével, valamint a beruházások ösztönzésével.

A két ország között létrejövő beruházásvédelmi megállapodás jogi keretet teremt az egymás területén megvalósuló beruházások tekintetében. Meghatározza a beruházás fogalmát, megfogalmazza a kedvező beruházási feltételek megteremtésének szükségességét. A Megállapodás a beruházók beruházási vitáival kapcsolatban az igazságos és méltányos elbánást írja elő. Lényeges rendelkezés ezen kívül a nemzeti elbánás és a legnagyobb kedvezmény elve alkalmazásának előírása, az indokolt kivételek megjelölésével (pl. integrációk keretében nyújtott kedvezmények). Rendelkezik továbbá a keletkezett jövedelmek átutalásáról, az esetleges államosítás esetén követendő gyakorlatról. A Megállapodás szabályozza a Szerződő Felek, valamint a beruházó és az állam közötti viták rendezésének módjait.

A Megállapodás egyik legfőbb rendeltetése, hogy a két ország beruházói számára biztosítottak legyenek a beruházásaik védelmét jelentő jogi garanciális elemek. A beruházók számára különösen fontos a felmerülő jogviták pártatlan választottbíráskodás mellett történő rendezése. Többek között ennek garanciáit is nyújtja a Megállapodás.

Magyarország és a Bahreini Királyság között a tárgyalások lefolytatására irányuló felhatalmazást a Magyar Köztársaság és a Bahreini Királyság, Grúzia, az Iráni Iszlám Köztársaság, valamint a Türkmen Köztársaság között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodások létrehozására adott felhatalmazásról szóló 53/2008. (XI. 5.) ME határozat és az Európai Bizottság 2020. január 17-én kelt határozata tartalmazza. A Megállapodás aláírására 2024. szeptember 4-én került sor Manamában.

Jelen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő, és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–2. §

A Megállapodás a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. § a) pontja szerinti nemzetközi szerződésnek minősül, arra ennek megfelelően az Nsztv. előírásai vonatkoznak.

Az Nsztv. 7. § (1) bekezdés a) pontjára és (3) bekezdés b) pontjára való tekintettel a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére akkor kerülhet sor, ha a szerződés szövegének ismeretében az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés esetében az Országgyűlés erre felhatalmazást ad.

Az aláírást követően a Megállapodás hatálybalépése érdekében a Megállapodás kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés – a Megállapodás kihirdetéséről szóló törvényjavaslat elfogadása útján – ad felhatalmazást. A Kormány így a Megállapodás szövegének végleges megállapítását követően a törvényjavaslatot benyújtotta az Országgyűlésnek a Megállapodás kötelező hatályának elismerésére vonatkozó felhatalmazás megadása céljából.

Az Nsztv. 7. § (2) bekezdése és 9. § (1) bekezdése szerint a Megállapodás kihirdetése az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

3. §

Az Nsztv. 10. § (1) bekezdés b) pontjának megfelelően a törvény 1. melléklete a Megállapodás hiteles magyar nyelvű szövegét, a 2. melléklete a hiteles angol nyelvű szövegét tartalmazza.

4. §

Az Nsztv. 10. § (4) bekezdésére is figyelemmel a törvény 4. §-a a törvény hatálybalépéséről rendelkezik. A Megállapodás hatálybalépésének napját – az Nsztv. 10. § (4) bekezdésének megfelelően – a külpolitikáért felelős miniszter a Magyar Közlönyben közzétett közleményével állapítja meg.

5. §

Az Nsztv. 10. § (1) bekezdés f) pontjának megfelelően a törvény 5. §-a a Megállapodás végrehajtásáért felelős minisztert nevezi meg.

Végső előterjesztői indokolás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény módosításáról és a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló 2024. évi LXVII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Javaslat módosítja az alkotmánybíróvá válás feltételeire vonatkozó, a szakmai gyakorlat meghatározására vonatkozó szabályt, továbbá az Alaptörvény tizennegyedik módosításával összhangban módosítja a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény egyes rendelkezéseit.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 6. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tagjává megválasztható minden olyan büntetlen előéletű, és az országgyűlési képviselők választásán választható magyar állampolgár, aki jogász végzettséggel rendelkezik, 45. életévét betöltötte, de 70. életévét még nem töltötte be, és kiemelkedő tudású elméleti jogász, vagy legalább húszévi, jogi területen folytatott szakmai gyakorlattal rendelkezik. Utóbbi kitétel esetében az Abtv. 6. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jogi szakmai gyakorlatot olyan munkakörben kell eltölteni, amely betöltésének feltétele a jogász végzettség.

Jelenleg számos munkakör nincs jogász végzettséghez kötve, holott a munkakör betöltője kétséget kizáróan szakmailag releváns – az alkotmánybírói hivatásra való rátermettséget is megalapozó – jogi munkát végez. Ezzel összhangban megállapítható, hogy az európai alkotmányok és az alkotmánybíróiságról szóló törvények sem tartalmaznak olyan feltételt, hogy csak az minősül jogi gyakorlatnak, amelynek betöltésének feltétele a jogász végzettség. A tagállamok nagy többségében az alkotmánybíróvá válás feltételének szakmai szempontból kizárólag a jogi területen végzett gyakorlat ideje kerül meghatározásra többlet feltétel nélkül, így például Szlovákiában, Romániában, Lengyelországban. Spanyolországban és Csehországban. Bizonyos esetekben előfordul az is, hogy egyáltalán nincsenek szakmai feltételek, így például Franciaország esetén az Alkotmánytanács tagjainál ilyen feltételeket az Alkotmány nem rögzít.

Mindezekre figyelemmel a Javaslat az Abtv. 6. § (2) bekezdését hatályon kívül helyezi, azonban továbbra is feltétel marad a jogász végzettség, valamint a legalább húszévi, jogi területen folytatott szakmai gyakorlat.

2. §

Az Alaptörvény tizennegyedik módosításával összhangban a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény egyes rendelkezései kerülnek módosításra.

A módosítás értelmében a legfőbb ügyészre lényegében ugyanazon végzettségbeli (és büntetlen előéletbeli) feltételek vonatkoznának, mint bármely más ügyészre, ugyanakkor a legfőbb ügyésznek nem szükségszerűen kellene az ügyészi karból érkeznie. Amennyiben a legfőbb ügyészt az Országgyűlés nem az ügyészek közül választaná meg, úgy – az ügyészekre vonatkozó szakmai feltételeknek egyébként megfelelő – legfőbb ügyész ügyészségi szolgálati jogviszonya – a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény 15. § (1) bekezdésével összhangban – a megválasztásával jön létre.

3. §

Hatályba léptető rendelkezés.

4. §

Sarkalatosági záradék.

Végső előterjesztői indokolás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosításáról szóló 2024. évi LXVIII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslat célja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény jelenleg hatályos normaszövegével összefüggésben esetlegesen felmerülő jogértelmezési bizonytalanságot megszüntesse, és egyértelművé tegye azt a következetes jogalkotói akaratot, amely szerint az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmények – függetlenül attól, hogy azokat felnőttkorúak vagy fiatalok követték el – soha nem évülnek el. Egy életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető súlyos bűncselekmény – mint például a minősített emberölés esetei – esetében a zéró tolerancia elve érvényesül.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***1–2. §**

A módosítás az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmények elévülési szabályát egyértelműsíti.

3. §

Hatályba léptető rendelkezés.

**Végső előterjesztői indokolás
a Magyarország kiberbiztonságáról szóló 2024. évi LXIX. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A jogszabály az Unió egész területén egységesen magas szintű kiberbiztonságot biztosító intézkedésekről, valamint a 910/2014/EU rendelet és az (EU) 2018/1972 irányelv módosításáról és az (EU) 2016/1148 irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2555 irányelv (a továbbiakban: NIS 2 irányelv) implementációjára szolgál, mindemellett az elődjét képező, az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény (a továbbiakban: lbtv.) alkalmazási tapasztalatait is beépíti.

Napjainkban a digitalizáció terjedésével egy szervezet „életének” mind nagyobb része az elektronikus információs rendszereken, illetve a kibertérben zajlik. Ezért a törvény célja, hogy a törvény hatálya alá tartozó szervezetek által használt elektronikus információs rendszerek kibervédelme biztosított legyen.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***1–2. §, 1–3. melléklet**

A jogszabály a NIS 2 irányelv implementációjára szolgál, valamint beépítésre kerülnek az elődjét képező, az lbtv. alkalmazási tapasztalatai is.

A NIS 2 irányelv magyar jogrendbe ültetését a kiberbiztonsági tanúsításról és a kiberbiztonsági felügyeletről szóló 2023. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Kibertantv.) megkezdte. Ugyanakkor a különböző szektorokat ért kibertámadások és incidensek Európa-szerte megszorodó számára tekintettel is időközben felülvizsgálatra került a kiberbiztonsággal foglalkozó állami szervezetrendszer, valamint célszerűvé vált a kiberbiztonságra vonatkozó alapvető szabályok egységesítése, egy törvényben való megjelenítése. Erre figyelemmel a Kibertantv. rendelkezései beépítésre kerültek a Magyarország kiberbiztonságáról szóló törvénybe.

A törvény hatályában megkülönböztetésre kerül a kiberbiztonságot érintő különböző tevékenységekre vonatkozó hatály (hatósági tevékenységre, kiberbiztonsági tanúsításra, poszt-quantumtitkosításra, sérülékenységvizsgálatra és a kiberbiztonsági incidenskezelésre).

A szervezetek kötelezettségeire és a hatósági tevékenységet érintően megjelenítésre került mind a Kibertantv. kiberbiztonsági felügyeletre vonatkozó hatálya, mind az lbtv. hatályában szereplő szervezetek.

A törvény hatálya vonatkozásában változatlan cél, hogy az állam biztonságos működése szempontjából jelentőséggel bíró szervezetek által használt elektronikus információs rendszerek kibervédelme biztosított legyen. Erre figyelemmel a hatály explicit módon kiterjesztésre került a többségi állami befolyás alatt álló azon gazdálkodó szervezetek elektronikus információs rendszereire, amelyek a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerint meghaladják a középvállalkozásokra vonatkozó küszöbértékeket.

Emellett a NIS 2 irányelvnek megfelelően a kiberbiztonsági hatóság jogosultságot kap arra, hogy a törvényben meghatározott kritériumok teljesülése esetén valamely szervezetet – azonosítás útján – a jogszabály hatálya alá vonjon.

A kiberbiztonsági hatósági feladatok vonatkozásában nem történik változás, továbbra is négy felügyeleti szerv működik majd.

A kiberbiztonsági hatósági felügyeleti körbe tartozó szervezetek a NIS 2 irányelv alapján kerülnek meghatározásra, kiegészítve a hazai tapasztalatok alapján a többségi állami befolyás alatt álló gazdálkodó szervezetekkel.

A kritikus szervezetek ellenálló képességéről szóló törvény (a továbbiakban: Kszetv.) alapján kijelölt kritikus szervezetek és kritikus infrastruktúrák (a továbbiakban együtt: kritikus szervezet), valamint a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vb.) alapján kijelölt, az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek és infrastruktúrák (a továbbiakban együtt: az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezet) vonatkozásában a hatósági felügyeleti tevékenység elhatárolása a fenti elvek mentén kerül megosztásra. A DORA rendelet hatálya alá tartozó kritikus szervezetekre, illetve az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetekre a törvény kiberbiztonsági felügyeleti rendelkezései nem alkalmazandóak, az incidenskezelési tevékenységre vonatkozó rendelkezések pedig a törvényben meghatározott eltérésekkel.

A NIS 2 irányelvre figyelemmel bevezetésre kerül a hatósági tevékenység hatálya alá tartozó szervezetek alapvető és fontos szervezetek szerinti kategorizálása. A két szervezettípus közötti különbségtétel a NIS 2 irányelv logikáját követi.

A NIS 2 irányelv a felügyeleti követelmények tekintetében tesz különbséget a két szervezettípus között, a fontos szervezetek esetében kizárólag utólagos hatósági felügyeleti követelményt támasztva.

A NIS 1 irányelv alapján a bejelentés-köteles szolgáltatást nyújtók számára bevezetett utólagos ellenőrzés azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, amely tapasztalat a NIS 2 irányelv implementációja során figyelembevételre került. Emiatt a fontos szervezetek esetében az utókövetés helyett egy szigorúbb hatósági felügyeleti lehetőség kerül megteremtésre.

Ez összhangban van a NIS 2 irányelvvél, hiszen a minimális jogharmonizáció elvére figyelemmel szigorúbb követelmények állapíthatóak meg a magyar jogrendbe ültetés során.

A törvényben az alapvető és a fontos szervezetek közötti különbség elsődlegesen abban jelentkezik, hogy a fontos szervezetek esetében – a NIS 2 irányelv által is elvárt – kockázatarányosság szem előtt tartásával egyes kockázatmenedzsment keretrendszerben feladatokat nem kötelező elvégezniük. Például nem kell biztonsági osztályba sorolniuk a rendszereiket. A jogszabály önmaga rögzíti, hogy legalább „alap” biztonsági osztályba tartozó védelmi követelményeket kell megvalósítaniuk.

A NIS 2 irányelv a központi és regionális szintű közigazgatási szervekre is alkalmazandó. A központi közigazgatási szervek mindenképpen az alapvető szervezetek közé tartoznak.

A helyi szintű közigazgatási szervek vonatkozásában a tagállamok dönthetnek, hogy az irányelvet alkalmazni rendelik-e. Az lbtv. alkalmazásának tapasztalata alapján az önkormányzati szervekre vonatkozóan továbbra is szükséges az elektronikus információbiztonsági követelmények előírása. Erőforrások hiányában azonban – a jelentős lakosság számmal és ezáltal általában több erőforrással rendelkező települések kivételével – általában nem képesek a jogszabály által elvárt komplex kockázatmenedzsment keretrendszert létrehozni és működtetni. Mindemellett ezek a hivatalok a közigazgatási tevékenységük során nagyrészt egy másik állami szerv (Magyar Államkincstár, Belügyminisztérium stb.) „központi” rendszerét használják. Mindezekre figyelemmel a helyi szintű közigazgatási szerveket a fontos szervezetek közé sorolja a törvény és vonatkozásukban egyszerűbb eljárásrendet határoz meg.

Alapvető szervezetként külön nevesítésre kerülnek a központi szolgáltatók, valamint a központi rendszerek szolgáltatói, továbbá – a NIS 2 irányelv méretkritériumai mentén (középvállalkozások vagy a feletti méretű vállalkozások) – a törvény hatálya alá kerülnek a többségi állami befolyás alatt álló gazdálkodó szervezetek is. Az állam elemi érdeke ugyanis, hogy az általa létrehozott, vagy befolyása alatt álló szervezetek információbiztonsága az állami szervekhez hasonló szinten rendezett legyen.

A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény 3. § (4) bekezdése értelmében „Nem minősül KKV-nak az a vállalkozás, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen eléri vagy meghaladja a 25%-ot.” Erre figyelemmel a többségi állami befolyás alatt álló gazdálkodó szervezetek vonatkozásában csak a középvállalkozásokra vonatkozóan előírt küszöbértékek elérésének feltétele jelenik meg a hatály alá tartozás kritériumaként, a középvállalkozásnak minősülés nem.

Nem minősülnek központi rendszernek az azonos funkcionalitással bíró, de elkülönítetten kezelhető (önálló futtatókörnyezettel és tárhellyel rendelkező) elektronikus információs rendszerek.

A NIS 2 irányelv és a törvény is lehetőséget biztosít a nemzeti kiberbiztonsági hatóság részére meghatározott feltételek teljesülése esetén valamely szervezet alapvető vagy fontos szervezetként történő azonosítására. Az 1. § az azonosítási kritériumokat is tartalmazza.

Nem változik a Kibertantv.-hez képest a kiberbiztonsági tanúsításra, illetve egy kivétellel az lbtv.-hez képest a poszt-quantumtitkosításra vonatkozó hatály. A poszt-quantumtitkosítás esetében egy szervezettípus (a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti bank) vonatkozásában – a DORA rendelet alkalmazására figyelemmel – jelen törvény rendelkezései nem irányadóak.

A sérülékenységvizsgálatra vonatkozó rendelkezések az alapvető és a fontos szervezeteken túl a hatály alá nem tartozó elektronikus információs rendszerek sérülékenységvizsgálatának elvégzésére is alkalmazandók, a szervezet egyedi kezdeményezésére és külön megállapodás alapján.

A kiberbiztonsági incidenskezelési tevékenység hatálya az alapvető és fontos szervezeteken túl kiterjed a DORA rendelet hatálya alá tartozó szervezetekre is, a törvényben meghatározott eltérésekkel.

Fentiek mellett – a magyar kibertér teljes védelmének megteremtése érdekében – indokolt biztosítani a jogszabályi lehetőségét az önkéntes bejelentéseknek is.

A hatálynál a NIS 2 irányelv rendelkezéseinek megfelelően rögzítésre kerül a törvény területi hatálya is. Itt a szervezet vagy képviselője letelepedési helye az irányadó, illetve a szervezetek egyes csoportja vonatkozásában ettől eltérő rendelkezések alkalmazandók (pl. elektronikus hírközlési szolgáltató esetében a hatály a szolgáltatási terület alapján kerül meghatározásra vagy meghatározott szolgáltatók esetében az üzleti tevékenység fő helye).

A törvény a NIS 2 irányelvben foglaltaknak megfelelően rögzíti, hogy mi tekintendő az üzleti tevékenység fő helyének. Kiemelendő, hogy ha a szolgáltatásokat vállalkozások csoportja nyújtja, az irányító vállalkozás üzleti tevékenysége fő helyét a vállalkozáscsoport üzleti tevékenysége fő helyének kell tekinteni.

3. §

A szakasz a törvény hatálya alóli kivételeket és eltéréseket határozza meg.

4. §

A NIS 2 irányelv implementáció, valamint az lbtv. felülvizsgálat egyik kiemelt célja a fogalmi rendszer megújítása tekintettel a NIS 2 irányelvvel bevezetésre kerülő új fogalmakra, valamint figyelemmel az elmúlt évek tapasztalataira.

Az értelmező rendelkezésekben azon új, vagy pontosított fogalmak (pl. sérülékenységvizsgálat) jelennek meg, amelyek biztosítják a törvény következetes végrehajtását és az egységes jogalkalmazást. Több esetben azonban – időtállóságára tekintettel – megőrzésre került az lbtv. fogalomhasználata (pl. adat, bizalmasság, biztonsági osztály). Mindemellett megjelennek a törvényben a Kibertantv. definíciói is.

Pontosításra került a gyakorlati tapasztalatok alapján az elektronikus információs rendszer fogalma azzal, hogy egyértelműen beleértendők a kiber-fizikai rendszerek (más néven ipari rendszerek) is. Kiber-fizikai rendszernek tekintendők például az ipari vezérlőrendszerek, az automatizációs rendszerek, az épületirányítási rendszerek és a fizikai hozzáférés-ellenőrzési mechanizmusok.

A törvény új feladatokat támaszt a szervezetekkel szemben, illetve megjeleníti a központi rendszerekre és központi szolgáltatókra vonatkozó speciális szabályozást, amelyekhez kapcsolódó fogalmak ugyancsak meghatározásra kerülnek (pl. adatosztályozás, központi rendszerek és központi szolgáltatók, felhasználó szervezet, továbbfejlesztés).

Továbbfejlesztésnek tekintendő különösen, amennyiben megváltozik az elektronikus információs rendszerben kezelt adatok köre, mennyisége, technológiai változással jár, korábban belső használatú volt, de továbbfejlesztés következtében külső partnerek vagy ügyfelek is hozzáférhetnek.

Eseménykezelés terén a korábbi kétfokozatú („biztonsági esemény” – „súlyos biztonsági esemény”) fogalomhasználatot a kiberbiztonságot érintő eseményeknek egy sokkal differenciáltabb skálája váltja fel („esemény” – „kiberbiztonsági incidensközeli helyzet” – „üzemeltetési kiberbiztonsági incidens” – „kiberbiztonsági incidens” – „jelentős kiberbiztonsági incidens” – „szándékolt kiberbiztonsági incidens” – „nagyszabású kiberbiztonsági esemény”). Ez egyrészt a NIS 2 irányelv elvárásából, másrészt az elmúlt évek tapasztalataiból ered.

Míg az lbtv. a „biztonsági esemény” kifejezést használja, a NIS 2 irányelv angol változata ezen eseményeket „incident”-ként (magyarul: kiberbiztonsági incidens) határozza meg. Tekintettel arra, hogy szakmai szempontból a „kiberbiztonsági incidens” kifejezés korszerűbb és megfelelőbb, a törvény ezt a fogalmat kívánja meghonosítani a magyar jogrendben is.

Bevezetésre kerül tehát a „kiberbiztonsági incidens” fogalom, amely tartalmilag a NIS 2 irányelv szerinti „esemény” („incident”) fogalomnak felel meg. Emellett megjelenik a jogszabályban az „esemény” fogalom is, a szakmai gyakorlatban használt jelentéstartalommal.

A NIS 2 irányelv definiálja a „majdnem bekövetkezett (near miss) kiberbiztonsági incidens” fogalmat is, ugyanakkor mivel a „nem következett be” fordulat ellentmondást mutat az esemény fogalmával, hiszen az esemény egy állapotváltozást jelent, a magyar implementációs egyeztetések alapján a „kiberbiztonsági incidensközeli helyzet” szófordulat alkalmazása helytállóbbnak bizonyult.

Az „üzemeltetési kiberbiztonsági incidens” kategóriának a jogszabályi szintű bevezetése a szervezetek számára megfelelő hivatkozási alapot jelent, hogy a kiberbiztonsági incidenskezelés, annak szabályozása során különválasszák az üzemeltetési kiberbiztonsági incidenseket, azok kivizsgálására, kezelésére eltérő eljárásrendet, eljárásokat alakítsanak ki. Emellett a biztonsági műveleti központot, vagy kiberbiztonsági incidenskezelő központot működtető, illetve szolgáltatásként igénybe vevő szervezetek számára is könnyebb, egyértelműbb helyzetet teremt az üzemeltetési kiberbiztonsági incidens jogszabályi szintű definiálása az ilyen típusú kiberbiztonsági incidensek kivizsgálásának, kezelésének leválaszthatósága, feladatkörön kívül helyezhetősége szempontjából.

Jelentős kiberbiztonsági incidensnek minősülhet például az a kiberbiztonsági incidens, amely az elektronikus információs rendszerek adatainak kezelésében, tárolásában vagy továbbításában, illetve e rendszerek által kínált vagy azokon keresztül elérhető szolgáltatásokban súlyos veszteséget vagy súlyos működési zavart okoz vagy képes okozni; vagy természetes személyek életében, testi épségében, egészségében jelentős kár okozhat.

Nagyszabású kiberbiztonsági incidensnek az a kiberbiztonsági incidens tekinthető, amely meghaladja Magyarországnak az arra való reagálási képességét, vagy amely Magyarország és legalább még egy tagállamra vagy más, nem uniós államra jelentős hatást gyakorol. Ezen kiberbiztonsági incidensek kezelése az Európai Kibervédelmi Kapcsolattartó Szervezetek Hálózata (EU-CyCLONe) támogatását igényli vagy igényelheti.

Jelentős kiberfenyegetés a technikai jellemzői alapján olyan feltételezhető kiberfenyegetés, amely jelentős vagyoni vagy nem vagyoni hátrányt vagy kárt okozva súlyos hatást gyakorolhat egy szervezet elektronikus információs rendszereire vagy a szervezet szolgáltatásainak felhasználóira és ennek következtében a lakosság ellátását, annak biztonságát vagy folytonosságát érintő súlyos esemény megelőzése céljából ágazati vagy kormányzati veszélyhelyzet-kezelési intézkedéseket vonhat maga után.

A korábban használt „eseménykezelő központ”-ot mindezeknek megfelelően felváltja az „kiberbiztonsági incidenskezelő központ” elnevezés.

5. §

Az elektronikus információs rendszerek védelmének általános alapelveiben érdemi változás nem következett be az lbtv.-hez képest. Ezen alapelvek jelentek meg lényegében a Kibertantv.-ben is.

Az elektronikus információs rendszerek teljes életciklusában a bizalmasság, sértetlenség és rendelkezésre állás szem előtt tartásával biztosítani szükséges a zárt, teljes körű, folytonos és a kockázatokkal arányos védelmet.

Mivel önmagában az elektronikus információs rendszer védelme nem elegendő, a szakasz rögzíti, hogy a védelem keretében az elektronikus információs rendszer működéséhez szorosan kapcsolódó dolgok (pl. eszközök, eljárások) és a kezelő személyek védelmének biztosítása is elengedhetetlen. Az ezekre irányadó szabályok megjelennek a védelmi követelményeket tartalmazó irányadó rendeletben.

A NIS 2 irányelv elvárása, hogy a tagállamok biztosítsanak elegendő erőforrást a kiberbiztonsági szervezetrendszer (így kiberbiztonsági hatóságai, incidenskezelő központjai) megfelelő működtetéséhez, technikai képességeik fejlesztéséhez.

6. §

A szervezetek kötelezettségei kapcsán a jogszabályban az lbtv.-hez képest koncepcionális változásként jelenik meg, hogy az elektronikus rendszer adatkezelője helyett a rendszer felett rendelkezési joggal bíró szervezet jelenik meg a rendszer kiberbiztonságával kapcsolatos kötelezettségek címzettjeként. Ez a szervezet az esetek jelentős részében egybeesik a rendszer adatkezelőjével. Ugyanakkor az elmúlt évek tapasztalatai alapján számos esetben az adatkezelő személye nehezen volt megállapítható, ezért volt szükség a megközelítésbeli változtatásra.

Az új szemlélet a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 5:13 §-a alapján törvényi analógia útján a tulajdonjog egyik szelvényjogának minősülő rendelkezési jogból kerül levezetésre. Az elektronikus információs rendszert alkotó minden elemnek van „gazdája”. Minden elem tekintetében van olyan jogképességgel rendelkező szervezet vagy személy, amely vagy aki rendelkezni jogosult az adott rendszerelem felett, vagyis jogi hatalma van felette. Ez a hatalmat gyakorló szervezet vagy személy a rendelkezésre jogosult, ezáltal az új jogszabályban megjelenő ügyfél-jogok és kötelezettségek címzettje.

A szervezet rendelkezésében lévő elektronikus információs rendszer a központi rendszerek szolgáltatói esetében a központi rendszereket is jelenti.

Mivel napjainkban a digitalizáció terjedésével egy szervezet „életének” mind nagyobb része az elektronikus információs rendszereken, illetve a kibertérben zajlik, a szervezetek vezetőinek is az aktívabb és tudatosabb szerepvállalása szükséges a rendszerek védelmének biztosításában, ezért a szervezet vezetőjének felelősségi körébe tartozó feladatok egyértelműen meghatározásra kerülnek.

A NIS 2 irányelv is célként tűzi ki, hogy a kiberbiztonsági kockázatkezelési intézkedésekért és a jelentéstételi kötelezettségekért viselt magas szintű felelősség biztosításra kerüljön az alapvető és fontos szervezetek szintjén. Ezért az alapvető és fontos szervezetek vezető testületeinek jóvá kell hagyniuk a kiberbiztonsági kockázatkezelési intézkedéseket, és felügyelniük kell azok végrehajtását.

Az elektronikus információs rendszerek védelme érdekében a szervezet vezetőjének egyik legfontosabb feladata a kockázatmenedzsment keretrendszer létrehozatala és működtetése.

Egyes szervezetek esetében közvetlenül és kötelezően alkalmazandó uniós jogszabályok kerülnek elfogadásra az Európai Bizottság által (pl. a NIS 2 irányelv felhatalmazása alapján végrehajtási rendeleteket fogad el a Bizottság a DNS-szolgáltatók, a legfelső szintű doménnév-nyilvántartók, a felhőszolgáltatók, az adatközpont-szolgáltatók, a tartalomszolgáltató hálózati szolgáltatók, az irányított szolgáltatók, az irányított biztonsági szolgáltatók, az online piacterek, az online keresőprogramok és a közösségimédia-szolgáltatási platformok szolgáltatói, valamint a bizalmi szolgáltatók tekintetében.) Az uniós jog primátusára figyelemmel a közvetlenül hatályosuló és kötelezően alkalmazandó uniós jogi aktusban foglalt szabályozás az irányadó.

Ilyen uniós jogszabály hiányában vagy az uniós jogszabály által nem szabályozott kérdésekben a kockázatmenedzsment keretrendszer létrehozatalának és működtetésének részletszabályait a biztonsági osztályba sorolás követelményeiről, valamint a biztonsági osztályba sorolás követelményeiről, valamint az egyes biztonsági osztályok esetében alkalmazandó konkrét védelmi intézkedésekről szóló MK rendelet (a továbbiakban: MK rendelet) tartalmazza. A törvényi szinten a keretrendszer felállításának és működtetésének legfőbb lépései jelennek meg.

Egyik legfontosabb lépésként a szervezet használatában lévő valamennyi elektronikus információs rendszer felleltározása és nyilvántartásba vétele jelenik meg. Ennek keretében egyrészt szükséges felmérni azon elektronikus információs rendszereket, amelyek felett a szervezet rendelkezik, továbbá azokat is, amelyek felett más szervezet rendelkezik, azonban a szervezet feladatai ellátásához igénybe veszi, használja. Ezek lehetnek központi rendszerek, központi szolgáltató által biztosított szolgáltatások és támogató rendszerek, továbbá egyéb támogató rendszerek.

A központi szolgáltató által biztosított szolgáltatások alatt alapvetően a rendszer alapműködési céljához kapcsolódó IT funkciók összességét értendő.

Támogató rendszernek minősülnek azon rendszerek, amelyek elsődleges célja az ügyviteli, üzleti adatok kezelését végző rendszerek üzemeltetés, biztonságos működésének támogatása. Az alkalmazandó biztonsági kontrollokat a támogató rendszer funkcionalitása, valamint a benne kezelt adatok, valamint a támogatott elektronikus információs rendszer biztonsági igényei alapján szükséges meghatározni.

Ezen rendszer nem önálló adatkezelési cél érdekében jön létre, hanem azt támogatja.

Esetükben az MK rendeletben foglalt intézkedések jelentős része nem értelmezhető, vagy nem alkalmazható kockázatarányosan, amelyek alkalmazása viszont lehetséges, azokat alkalmazni szükséges.

A szervezet „rendelkezésében lévő” rendszerek védelméhez kapcsolódó követelményeket a szervezet maga határozza meg és gondoskodik azok alkalmazásáról, míg a „használatában lévő” rendszerek védelméhez kapcsolódó követelményeket a szervezet nem maga határozza meg, azokat csak (kötelezően) betartja.

Az elektronikus információs rendszerek nyilvántartásba vételét és a szerepkörök, felelősök meghatározását követően újonnan nevesített feladatként az 1. § (1) bekezdés a) pontja hatálya alá tartozó – illetve a törvényben meghatározott esetben a b) és c) pont szerinti – szervezet vezetője gondoskodik a szervezet rendelkezésében lévő rendszerben kezelt adatok felméréséről és osztályozásáról (adatosztályozás). Ennek eredménye képezi az egyik alapját a rendszer biztonsági osztályba sorolásának.

Az elektronikus információs rendszerek használatbavételéről vagy használatának folytatásáról a szervezet vezetője dönt. Ezen döntésnek azon kell alapulnia, hogy a döntést megelőzően a szervezet vezetője biztosítja az elektronikus információs rendszerek védelme vonatkozásában meghatározott védelmi intézkedések teljesülését, gondoskodik a feltárt hiányosságok orvoslásáról, továbbá a védelmi intézkedések időszakos értékeléséről.

A kockázatmenedzsment keretrendszer működtetésére irányuló feladatok mellett meghatározásra kerülnek a szervezet vezetőjének egyéb feladatai is.

Mivel az elektronikus információs rendszerek védelme szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a nem várt helyzetekre való megfelelő felkészülés, megjelenik a szervezetek számára a gyakorlatokon való részvétel, mint jogszabályi kötelezettség is, továbbá a szervezetek által önállóan szervezett gyakorlatok tartásának a lehetősége is.

A 6. § (10) bekezdésben meghatározott szervezetek tekintetében – a kockázatarányosságra figyelemmel – eltérő mélységben állapít meg egyes kötelezettségeket. Ezeknek a szervezeteknek nem kötelező teljeskörű kockázatmenedzsment rendszert működtetniük. Ennek keretében például nem szükséges a rendszereiket biztonsági osztályba sorolniuk. A jogszabály önmaga mondja ki, hogy az elektronikus információs rendszerei „alap” biztonsági osztályba tartoznak és az ennek megfelelő védelmi követelményeket kell minimum teljesíteni.

7. §

A törvény megállapítja, hogy mely szervezetek kötelesek kiberbiztonsági felügyeleti díjat fizetni. Ez a kör megegyezik a Kibertantv. kiberbiztonsági felügyeletre vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozó szervezetekkel.

A díj mértékét az SZTFH elnökének rendelete rögzíti majd, a jogszabály azonban megadja a díj maximális mértékét, továbbá különös szabályokat határoz meg arra az esetre, ha az érintett szervezet a Ptk. szerinti elismert vagy tényleges vállalatcsoportba tartozik, vagy egy konszolidációs körbe tartozó vállalkozáscsoportban vesz részt. A kiberbiztonsági felügyeleti díj mértéke az előző üzleti évi nettó árbevételre vetítve százalékosan, továbbá maximális, összegszerű korláttal kerül meghatározásra.

8. §

A szakasz a szervezetek további általános kötelezettségeit rögzíti (képviselő kijelölése, együttműködési kötelezettség).

A szervezetnek a kockázatmenedzsment rendszer kialakítása és a kiberbiztonsági hatósággal való együttműködése, tájékoztatása keretében megteendő főbb feladatok határideje is megjelenik általános kötelezettségként. Ezek a feladatok nem csak a törvény hatályba lépését követően, hanem folyamatában (pl. új szervezet, új rendszer hatály alá kerülése esetén) is felmerülő általános feladatok és határidők, erre figyelemmel nem az átmeneti rendelkezésekben kerültek elhelyezésre.

A határidők kezdetének meghatározhatósága érdekében a jogszabály kimondja, hogy a törvény hatálya alá kerülés időpontja szempontjából mi az irányadó. A törvény hatálya alá kerülést eredményező jogállást megalapozó jogi aktus hatálybalépésébe például a kritikus szervezetek tekintetében a kritikus szervezetté történő kijelölő határozat, vagy a kiberbiztonsági hatóság általi azonosítás esetében az alapvető szervezetként történő azonosítást megállapító határozat véglegessé válása is beleértendő.

Mindemellett a NIS 2 irányelv megfelelően rögzíti a szervezetek azon lehetőségét, miszerint kiberbiztonsági információmegosztási megállapodásokat kössenek. A kiberfenyegetések bonyolultabbá és kifinomultabbá válásával e fenyegetések jó észlelése és a megelőzési intézkedések nagymértékben függenek a fenyegetésekre és sérülékenységekre vonatkozó információk szervezetek közötti rendszeres megosztásától. Az információmegosztás hozzájárul a kiberfenyegetésekkel kapcsolatos tudatosság erősítéséhez, ami viszont fokozza a szervezetek azon képességét, hogy megakadályozzák e fenyegetések eseményekké válását, és lehetővé teszi a szervezetek számára, hogy jobban visszaszorítsák az események hatásait, és hatékonyabbá tegyék a működés helyreállítását.

A kiberbiztonsági információmegosztási megállapodások keretében az alapvető és fontos szervezetek és adott esetben beszállítók és szolgáltatók közösségeiben a szervezetek önkéntes alapon megoszthatják egymással a vonatkozó kiberbiztonsági információkat, ideértve a kiberfenyegetésekre, a majdnem bekövetkezett eseményekre, a sérülékenységekre, a technikákra és eljárásokra, a fertőzőtségi mutatókra, az ellenséges taktikákra, az elkövetővel kapcsolatos információkra, a kiberbiztonsági figyelmeztetésekre, valamint a kibertámadások észlelésére szolgáló biztonságieszköz-konfigurációkra vonatkozó ajánlásokkal kapcsolatos információkat. A megállapodások célja, hogy a szervezetek együttesen hasznosítsák egyéni tudásukat és gyakorlati tapasztalataikat annak érdekében, hogy javítsák képességeiket az események megfelelő megelőzésére, felderítésére, az azokra való reagálásra, az azokat követő helyreállításra és hatásaik enyhítésére. Ezeket a megállapodásokat az uniós és hazai versenyszabályokkal és adatvédelmi joggal teljes összhangban kell kialakítani.

Az MK rendelet az együttműködés egyes elvárt eseteire vonatkozóan konkrét rendelkezéseket tartalmaz, amelyek akár ezen megállapodások keretében is rögzíthetők.

9. §

Az adatnak önmagában sokszor nem értelmezhető a bizalmassági szintje. Egy e-mail cím, név vagy telefonszám egy névjegykártyán jobbra nyilvános adat, de egy összkormányzati dolgozói lista mint adategyüttes ugyanezekkel az adatokkal már a nem nyilvános kategóriába esik.

A szervezeteknek az általuk kezelt rendszerek vonatkozásában adatosztályozást kell végezniük a törvényben meghatározott esetben. Az adatosztályozást kizárólag a törvény 1. mellékletében meghatározott szervezetnek kötelező minden esetben elvégeznie, az 1. melléklet által fel nem sorolt szervezet kizárólag a nem privát felhőszolgáltatás igénybevétele és külföldi adatkezelés megvalósítása esetén köteles elvégezni. A szervezetek (akár alapvető, akár fontos szervezet) kizárólag az adatosztályozás alapján, annak eredményére figyelemmel vehetnek igénybe nem privát felhőszolgáltatást, illetve kezelhetnek külföldön adatot.

Az adatosztályozás során a szervezet az elektronikus információs rendszerben kezelt vagy kezelni tervezett adatok együttesét veszi figyelembe, és vizsgálja azok együttes biztonsági igényét bizalmasság, sértetlenség és rendelkezésre állás szempontjából. Az adatok rendelkezésre állásának szempontja kiemelt jelentőséggel bír a külföldön történő adatkezelés vonatkozásában.

A takarékoság és hatékonyság elvének megfelelően az adatklasszifikációra a biztonsági osztályba sorolás részeként kerül sor, annak egyik alapját képezi. Erre figyelemmel az adatok osztályba sorolása nem kerül külön jóváhagyásra a hatóság által.

Az adatosztályozás eredménye a nem privát felhőszolgáltatás igénybevételének, illetve az adatok külföldön történő kezelésének lehetősége, avagy tilalma szempontjából bír jelentőséggel. A felhőszolgáltatás igénybevétele, illetve a külföldi adatkezelés kapcsán ugyanakkor figyelemmel szükséges lenni más jogszabály irányadó rendelkezéseire is (pl. GDPR).

10. §

Az Ibtv.-ben alkalmazott öt biztonsági osztályt három biztonsági osztály váltja fel („alap”, „jelentős” vagy „magas”). A biztonsági osztályba sorolás felülvizsgálati időszaka a korábbi három évről két évre módosul.

Az elektronikus információs rendszerre vonatkozó védelem elvárt erősségének eléréséhez a szervezetnek lehetősége van a biztonsági intézkedések két év alatt történő kivitelezésére.

A NIS 2 irányelv 21. cikke értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az alapvető és fontos szervezetek megfelelő és arányos technikai, operatív és szervezési intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy kezeljék azokat a kockázatokat, amelyek a működésük vagy szolgáltatásaik nyújtása során használt hálózati és információs rendszerek biztonságát fenyegetik, és megelőzzék vagy minimalizálják az eseményeknek a szolgáltatásaik igénybe vevőire és más szolgáltatásokra gyakorolt hatásait.

Az irányelv felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyeket ezen cél elérése érdekében minimálisan teljesítenie kell a szervezeteknek. Ide tartozik a többek között a kockázatelemzési és az informatikai rendszerek biztonságára vonatkozó szabályzatok megalkotása, az eseménykezelés; üzletmenet-folytonosság, például tartalékrendszerek kezelése, valamint katasztrófa utáni helyreállítás és válságkezelés; az ellátási lánc biztonságának biztosítása, humánerőforrás-biztonság, hozzáférés-ellenőrzési szabályzatok elfogadása, stb.

A NIS 2 irányelv ezen túlmenően a követelmények mélysége vonatkozásában nem differenciál.

Előírja ugyanakkor, hogy figyelembe véve a legkorszerűbb és adott esetben a vonatkozó európai és nemzetközi szabványokat, valamint a végrehajtás költségeit, az intézkedéseknek biztosítaniuk kell a hálózati és információs rendszerek biztonságának a felmerülő kockázatoknak megfelelő szintjét. Ezen intézkedések arányosságának értékelésekor megfelelően figyelembe kell venni a szervezet kockázatoknak való kitettségének mértékét, a szervezet méretét és az események előfordulásának valószínűségét, valamint azok súlyosságát, beleértve társadalmi és gazdasági hatásukat is.

Az elektronikus információs rendszer kockázatarányos védelmének biztosítása érdekében került már az Ibtv. által és a Kibertantv. által is bevezetésre az öt, illetve háromfokozatú biztonsági osztályba sorolás és az ahhoz kapcsolódó fokozatosan erősödő védelmi intézkedések rendszere.

Azzal, hogy az új törvény előírja, hogy a biztonsági osztályba sorolás időpontjában az 1. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti szervezetnek teljesítenie kell legalább az „alap” biztonsági osztály kapcsán az MK rendeletben meghatározott védelmi intézkedéseket, teljesülnek a NIS 2 irányelv 21. cikk (2) bekezdésében meghatározott minimum feltételek. Az MK rendelet által az „alap” biztonsági osztály kapcsán meghatározott követelmények ugyanis azokat tartalmazzák. Ezek a követelmények a „jelentős”, illetve „magas” biztonsági osztályok vonatkozásában is természetesen megjelennek, csak eltérő mélységgel, erősebb védelmi elvárásokkal.

Az Ibtv. szerinti biztonsági szintbe sorolás jogintézménye megszűnik.

11. §

Az elektronikus információs rendszer biztonságáért felelős személy (a továbbiakban: IBF) szervezeten belül kijelölt vagy a szervezeten kívüli személy lehet. Ez utóbbival a szervezet megállapodást (általában megbízási vagy vállalkozási szerződést) köt, amelynek minimális tartalmi elemeit kormányrendelet rögzíti. Kiemelt jelentőséggel bír, hogy megállapodásban meg kell jelölni azt a természetes személyt, aki az IBF feladatait ellátja. Egy szervezet elektronikus információs rendszerei kiberbiztonsági állapotának és működésének megfelelősége ugyanis – a szervezet vezetője mellett – jelentős mértékben azon múlik, hogy az IBF megfelelően látja-e el a feladatait.

Személye, felkészültsége, a szervezet elektronikus információs rendszereit érintő információkra való rálátása kiemelt jelentőséggel bír, ő tartja a szervezet nevében a kapcsolatot a kiberbiztonsági hatósággal, a kiberbiztonsági incidenskezelő központtal.

A jogszabály előírja az IBF-ként kijelölendő személlyel szemben elvárt alapvető feltételeket (pl. büntetlen előélet, szakképzettség vagy előírt szakmai gyakorlat, titoktartási kötelezettség, továbbképzésen részvétel). Megjelennek emellett azon szerepkörök, amelyek az IBF-kénti feladatellátással összeegyeztethetetlenek összeférhetlenség miatt, továbbá részletezi, hogy mely szervezetek vonatkozásában nem szükséges ezt figyelembe venni.

Az IBF feladatai megfelelő teljesítéséhez szükséges erőforrások, információk, jogkörök biztosítása elengedhetetlen. A jogszabály erre figyelemmel megjeleníti a szervezet vezetője által az IBF működéséhez biztosítandó feltételeket.

Ha a szervezet rendelkezésében lévő elektronikus információs rendszerek száma, mérete vagy biztonsági igényei indokolják, a szervezeten belül elektronikus információbiztonsági szervezeti egység hozható létre. Mindemellett indokolt esetben helyettes is kijelölhető. A helyettesre az IBF-re vonatkozó rendelkezések az irányadók.

Az 1. § (1) bekezdése szerinti szervezetek típusai vonatkozásában az IBF-re alkalmazandó egyes rendelkezések eltérő tartalommal kerülnek meghatározásra.

12. §

Az elektronikus információs rendszerek biztonságával kapcsolatos oktatás és képzés kereteinek meghatározása elengedhetetlen a megfelelő kiberbiztonsági szakemberek szakmai tudásának szinten tartása érdekében. A szakasz meghatározza a kiberbiztonsággal kapcsolatos felsőoktatási intézmény kötelezettségeit, lehetőségeit, valamint a kiberbiztonsággal kapcsolatos képzést folytató szervezet képzésének kereteit.

13. §

Egyértelműen rögzítésre került az az 1. § (1) bekezdés a)–c) pontjának hatálya alá tartozó új elektronikus információs rendszerek fejlesztése, vagy a már meglévő elektronikus információs rendszerek továbbfejlesztése során követendő eljárásrend. Ahhoz, hogy az elektronikus információs rendszerek biztonsága megfelelő szintet érhesse el, a gyakorlatban és a jogszabályban is érvényesíteni szükséges a „security by design” elvet, azaz a biztonság megteremtését már a tervezés szakaszától fogva szem előtt kell tartani.

A szakasz a törvény 1. mellékletében felsorolt szervezetek, valamint a többségi állami befolyás alatt álló azon gazdálkodó szervezetek esetében határoz meg rendelkezéseket, amelyek a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerint meghaladják a középvállalkozásokra vonatkozóan előírt küszöbértékeket. Az ettől eltérő szervezetek kötelezettségeit a következő paragrafus tartalmazza.

A tervezés egy elektronikus információs rendszer alapjait teremti meg, ezért már a tervezési életciklusban a rendszert biztonsági osztályba kell sorolni és a kiberbiztonsági hatóságnak jóváhagyásra be kell nyújtani:

- a) belső fejlesztés esetén az erőforrások allokációját megelőzően,
- b) külső fejlesztés esetén az arra irányuló szerződés megkötését megelőzően. Az információbiztonsági követelményeket szükséges az elektronikus információs rendszer fejlesztésére irányuló szerződésben rögzíteni és a fejlesztés során a fejlesztővel betartatni. A tervezési fázisban ugyanis a tervezett biztonsági osztályhoz kapcsolódó védelmi követelmények figyelembevétele és teljesítése sokkal egyszerűbb, mint egy kész rendszer kapcsán utólag erőfeszítéseket tenni azok megvalósítása érdekében.

Új elektronikus információs rendszer bevezetése vagy már működő elektronikus információs rendszer továbbfejlesztése során a megállapított biztonsági osztályhoz tartozó követelményeket a rendszer használatbavételéig teljesíteni kell. A szervezet vezetője abban az esetben hozhatja meg döntését az elektronikus információs rendszer használatba vételéről, amennyiben a rendszer biztonsági osztályát a hatóság jóváhagyta és a biztonsági osztályhoz tartozó védelmi követelmények teljesültek.

A hatóság az eljárása során elrendelhet sérülékenységvizsgálatot is.

Központi rendszer fejlesztése során mindezekon túl a tervezés fázisában történő bejelentés mellett minden mérőföldkő elérésekor tájékoztatni kell a kiberbiztonsági hatóságot a központi rendszer biztonságát érintő kérdések vonatkozásában.

14. §

A 13. § (1) bekezdésében fel nem sorolt szervezeteknek új elektronikus információs rendszer fejlesztése, illetve továbbfejlesztés esetén könnyítettebb szabályokat lehet alkalmazni. A szervezetnek bejelentési kötelezettsége van: egyrészt a tervezési életciklusban, a fejlesztés megkezdését megelőzően, másrészt a szervezet vezetőjének a használatba vételre, további használatra irányuló döntését követően.

Az az elvárás ugyanakkor változatlan, hogy a biztonsági osztályhoz tartozó védelmi követelményeknek teljesülniük kell és a használatba vételről szóló döntés csak ezt követően hozható meg.

A hatóság értelemszerűen ezen szervezetek által fejlesztett rendszerek esetében is elrendelhet sérülékenységvizsgálatot.

15. §

Amennyiben az elektronikus információs rendszer kapcsán sérülékenységvizsgálatot kell végezni (akár jogszabály, akár hatósági kötelezés miatt), a szervezet vezetője a rendszer használatba vételére, további használatára irányuló döntését csak a sérülékenységkezelési terv kiberbiztonsági hatóság általi jóváhagyását követően hozhatja meg.

„Jelentős” és „magas” biztonsági osztály esetében teljeskörű sérülékenységvizsgálatot kell kezdeményezni, ez alól kizárólag a sérülékenységvizsgálat végzésére jogosult állami szerv döntése alapján mentesülhet a szervezet.

A felesleges duplikációk elkerülése érdekében a kiberbiztonsági audit végeztetésére kötelezett szervezetek elektronikus információs rendszerei vonatkozásában nem áll fenn a sérülékenységvizsgálat elvégzetetésének kötelezettsége. Ugyanakkor indokolt esetben (pl. incidens esetén) az incidenskezelő központ, illetve a kiberbiztonsági hatóság jogosultsága fennmarad a sérülékenységvizsgálat elrendelésére.

Egyéb esetben a sérülékenységvizsgálat elvégzésére a szervezet felkérheti a sérülékenységvizsgálat végzésére jogosult állami szervet is, amely kockázatalapú megközelítés és kapacitás függvényében végzi el a feladatot.

16. §

A kiberbiztonsági követelményeknek való megfelelés bizonyítására a jelen szakaszban meghatározott szervezetek kötelesek kiberbiztonsági auditot végeztetni két évente, illetve a hatóság általi elrendelés esetén.

Az audit végzésére köteles szervezetek köre megegyezik a Kibertantv. hatálya alá tartozó szervezetekkel.

A törvény rögzíti továbbá – a Kibertantv.-ben foglaltaknak megfelelően – a szakaszban az érintett szervezet kiberbiztonsági audit kötelezettsége kapcsán az auditorral való szerződéskötés és első kiberbiztonsági audit lefolytatásának a határideje.

17. §

A támogató rendszerekre (pl. vírusvédelmi megoldások) funkciójuknál fogva speciális rendelkezéseket kell alkalmazni. Ennek keretében nem kell a rendszert biztonsági osztályba sorolni, ugyanakkor védelmi intézkedéseknek ezek tekintetben is teljesülniük szükséges. A védelmi intézkedéseknek meg kell felelniük a támogatott elektronikus információs rendszer védelmi igényeinek.

Amennyiben a szervezet a támogató rendszert szolgáltatásként nyújtja, tájékoztatnia kell a támogató rendszert felhasználó szervezetet arról, hogy a támogató rendszer milyen követelményeknek felel meg.

18. §

A gyakorlati tapasztalatok alapján szükséges egyedi szabályokat meghatározni a központi rendszerek, valamint azok szolgáltatói és a felhasználó szervezetek közötti feladatelhatárolás vonatkozásában is.

A központi rendszer olyan speciális elektronikus információs rendszer, amely felett a rendelkezési jogot a központi rendszer szolgáltatója gyakorolja. A felhasználó szervezetek ezen rendszerek esetében kevés ráhatással bírnak a rendszerre.

A szolgáltató szerződéses követelményként meghatározza vagy szerződés hiányában honlapján elérhetővé teszi a felhasználó szervezet számára a központi rendszer védelme érdekében a felhasználó szervezet által a központi rendszer igénybevétele feltételeként betartandó információbiztonsági követelményeket.

A törvény – a központi szolgáltatókhoz hasonlóan – a központi rendszerek esetében is az alapvető felelősségelhatárolásokat rögzíti, a részletesebb rendelkezéseket a vonatkozó jogszabálynak, illetve a felek közötti szerződésnek kell tartalmaznia.

A hatóság külön nyilvántartja a központi rendszereket.

19. §

Az lbtv. alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai alapján szükségessé vált a központi szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások és támogató rendszerek kapcsán a központi szolgáltatók és a felhasználó szervezetek feladat- és felelősségelhatárolása, és ennek megfelelően speciális szabályok meghatározása.

A központi szolgáltató által nyújtott szolgáltatást vagy támogató rendszert a felhasználó szervezet jogszabályi kötelezés vagy egyedi megállapodás alapján veszi igénybe. A központi szolgáltató tájékoztatást köteles adni a felhasználó szervezetnek, hogy az általa nyújtott szolgáltatás milyen biztonsági osztály követelményeinek megfelelő szolgáltatásokat tud nyújtani. Ha a felhasználó szervezet elektronikus információs rendszere biztonsági osztályának megfelelnek a központi szolgáltató által biztosított védelmi intézkedések, a felhasználó szervezet igénybe veszi a szolgáltatást. Az esetek jelentős részében egybeesik a rendszer adatkezelőjével. Ha nem felelnek meg az igények, úgy egyedi szerződés esetén a szervezet nem veheti igénybe a szolgáltatást. Jogszabály által előírt igénybevétel esetén a szervezet az MK rendeletben a szervezet elektronikus információs rendszerének biztonsági osztálya vonatkozásában meghatározott valamely helyettesítő intézkedést alkalmaz a potenciális kockázatokat figyelembevéve.

A törvény rögzíti mind a központi szolgáltató, mind a felhasználó szervezet alapvető feladatait azzal a céllal, hogy minden érintett szervezet felelősségének határa legyen egyértelműen megjelölve. A részletesebb feladat- és felelősségmegosztást vagy a központi szolgáltatásra/támogató rendszerre vonatkozó jogszabály rögzíti, vagy a felek által kötött direktfinanszírozási szerződés.

A hatóság a központi szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokat és támogató rendszereket nyilvántartja.

20. §

A törvény a NIS 2 irányelv előírásaira figyelemmel – a Kibertantv.-ben foglaltaknak megfelelően – kötelezi a legfelső szintű doménnév-nyilvántartót központi adatbázis létrehozására, a doménnév-nyilvántartás kötelező adattartalmának meghatározása mellett. A kezelt adatok valódiságának fenntartása érdekében szabályozási kötelezettséget rögzít, továbbá közzétételi követelményt állapít meg a személyes adatnak nem minősülő adatok vonatkozásában. A törvény rögzíti, hogy a legfelső szintű doménnév-nyilvántartó által kezelt adatok kezelésének célja a doménnevet kezelő adminisztratív kapcsolattartó, valamint a doménnév használó természetes vagy jogi személy azonosíthatósága, valamint a kapcsolattartási adatok naprakészen tartása.

A jogszabály szabályozza továbbá a nyilvántartás adataihoz való hozzáférés rendjét is.

21–22. §

A biztonsági osztályba sorolás szerinti védelmi intézkedések megfelelőségét – hatósági felügyeleti jogkört nem érintve – az auditor ellenőrzi a kiberbiztonsági audit végrehajtása során a 10. alcímben meghatározott szervezeti kör esetében.

Az auditra köteles szervezet két évente auditot végeztetni arra felhatalmazott, független auditor által. Az audit végrehajtásának a célja az, hogy az érintett szervezet képes legyen felismerni az elektronikus információs rendszereit érintő kockázatokat, valamint a biztonsági követelményeknek való nem megfelelés eseteit.

A törvény rögzíti az audit végrehajtásának főbb szabályait, az auditorral kapcsolatos elvárások, továbbá az audit maximális díjának meghatározására az SZTFH elnökének rendeletében kerül sor.

A követelményeknek megfelelő és az audit végrehajtására jogosult gazdálkodó szervezetekről az SZTFH nyilvántartást vezet és az auditorokat hatósági hatáskörében ellenőrzi. Az audit végrehajtásáról, annak befejezését követően az auditor az SZTFH-t is tájékoztatja. Az SZTFH a jelentést – szervezettípustól függően – automatikusan vagy kérésére megküldi a nemzeti kiberbiztonsági hatóság részére. Rögzítésre kerülnek továbbá az SZTFH azonnali tájékoztatására vonatkozó kötelezettség esetkörei, továbbá az auditor adatkezelésére vonatkozó szabályok.

23. §

A törvény hatálya alá tartozó szervezetek és elektronikus információs rendszerek hatósági felügyeletét a kormányrendeletben kijelölt nemzeti kiberbiztonsági hatóság, az SZTFH, valamint a honvédelmi kiberbiztonsági hatóság látja el. A nemzeti kiberbiztonsági hatóság a közigazgatási ágazathoz tartozó szervezetek, a többségi állami befolyás alatt álló, a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerinti középvállalkozásokra vonatkozó küszöbértékeket meghaladó gazdálkodó szervezetek, valamint a nemzeti kiberbiztonsági hatóság által alapvető vagy fontos szervezetként azonosított szervezetek, elektronikus információs rendszerei kapcsán végzi a hatósági feladatokat.

Az SZTFH a banki szolgáltatások és a pénzügyi piaci infrastruktúrák, valamint a közigazgatási ágazat kivételével a NIS 2 irányelv 1. és 2. melléklete szerinti ágazatokban látja el a hatósági felügyeleti tevékenységet.

A honvédelmi célú elektronikus információs rendszerek vonatkozásában a honvédelmi ágazaton belül kerül kijelölésre a hatóság a Kormány által.

Alapvető követelményként jelennek meg – a korábbi szabályozással és a NIS 2 irányelvben foglaltakkal is összhangban – a nemzeti kiberbiztonsági hatóság függetlenségére vonatkozó rendelkezések.

24. §

A szakasz a hatóság feladatait rögzíti. Az lbtv.-ben meghatározott feladatok mellett új, a NIS 2 irányelvből eredő feladatok is nevesítésre kerülnek. Ilyen például a kiberbiztonsági hatóság részére azon jogkör biztosítása, hogy előírhatja minősített bizalmi szolgáltatások igénybevételét vagy európai és nemzetközi szabványok, műszaki előírások alkalmazását.

Új jogosultsággént jelenik meg, hogy a nemzeti kiberbiztonsági hatóság – a NIS 2 irányelvben foglaltaknak megfelelően – a törvény hatálya alá nem tartozó szervezetet alapvető vagy fontos szervezetként azonosíthat majd.

A NIS 2 irányelv előírja, hogy amennyiben „a szervezet nem az Unióban letelepedett, de az Unión belül kínál szolgáltatásokat, ki kell jelölnie egy képviselőt az Unióban. A képviselőnek azon tagállamok valamelyikében kell letelepedettnek lennie, ahol a szolgáltatásokat kínálják. Az ilyen szervezetet a képviselő letelepedése szerinti tagállam joghatósága alá tartozónak kell tekinteni. E bekezdés alapján az Unióban kijelölt képviselő hiányában bármely olyan tagállam, amelyben a szervezet szolgáltatásokat nyújt, jogi lépéseket tehet a szervezet ellen ezen irányelv megsértése miatt.” A törvényben ezen jogosultság is megjelenítésre kerül. Emellett a törvény biztosítja annak lehetőségét – ugyancsak a NIS 2 irányelv elvárásainak megfelelően –, hogy valamely uniós tagállam kiberbiztonsági hatósága által kölcsönös segítségnyújtás keretében küldött megkeresésére a hatóság felügyeleti intézkedést tehessen vagy jogkövetkezményt alkalmazhasson.

A NIS 2 irányelv előírja, hogy a hatóság a feladatai ellátása érdekében rangsorolhatja felügyeleti feladatait, amely a nagy számú ügyfél miatt kiemelt jelentőséggel bír.

A szakasz rögzíti az SZTFH és a honvédelmi kiberbiztonsági hatóság hatósági feladatellátására irányadó eltérő rendelkezéseket is.

25. §

A szakasz a hatósági eljárásra vonatkozó általános szabályokat tartalmazza, amelyek az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseire képest törvényi szinten rögzítendő eltéréseket határozzák meg.

26–27. §

A jogszabályhely rögzíti a szervezetek hatóság általi azonosítására vonatkozó általános szabályokat, illetve meghatározza azt az esetet is amikor az azonosítás kötelező. Az azonosítás célja azon szervezeteknek a törvény hatálya alá vonása, amelyek az állam, a társadalom, a gazdaság működése szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak és ezáltal a rendelkezésük alatt álló elektronikus információs rendszer fokozottabb védelmének biztosítása szükséges. Ilyenek lehetnek például a költségvetési vagy európai uniós forrásból támogatott rendszerfejlesztések.

Az azonosítási eljárás során a hatóság hivatalból határozatot hoz a szervezet alapvető vagy fontos szervezetenkénti azonosításáról és nyilvántartásba vételéről. Ezen döntés meghozatalát megelőzően jogosult adatszolgáltatást kérni a jogszabályban meghatározottaktól: a szervezettől, más hatóságtól, felügyeleti szervtől, vagy közhiteles nyilvántartásból.

A bizonyítás terhe a szervezeten van, amennyiben nem ért egyet az azonosítással.

28–29. §

A szakasz a hatóság által nyilvántartandó adatokat taglalja.

A törvény meghatározza az adatkezelés célját, hogy a hatósági nyilvántartásból mely szervezetek részére végezhető adatszolgáltatás, valamint, hogy az elektronikus információs rendszer biztonságáért felelős személy feladatainak ellátására alkalmas természetes személyek listáját közlésezi.

A szabályozás – a Kibertantv.-ben foglaltakat alapul véve – meghatározza az SZTFH adatkezelésére vonatkozó rendelkezéseket is. A NIS 2 irányelv alapján végzendő adatszolgáltatási kötelezettség teljesíthetősége érdekében szükséges annak rögzítése, hogy az SZTFH is összeállítja az alapvető és fontos szervezetek, valamint a doménnev-nyilvántartási szolgáltatásokat nyújtó szervezetek jegyzékét és azt két évente felülvizsgálja.

A kiberbiztonsági incidensek időben való kezelhetősége, az incidenskezelés mielőbbi megkezdhetősége érdekében biztosítani kell a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ részére, hogy az SZTFH által kezelt ügyféladatokhoz közvetlen hozzáféréssel rendelkezzen.

30. §

Ha a szervezet a jogszabályokban foglalt biztonsági követelményeket és az ehhez kapcsolódó eljárási szabályokat nem teljesíti vagy nem tartja be, a kiberbiztonsági hatóság jogkövetkezményeket alkalmazhat. A jogkövetkezmények rendszere – a NIS 2 irányelvben szabályozottakra figyelemmel – az lbtv.-hez képest részletesebben kerül kifejtésre: figyelmeztetés, felszólítás, kötelezés, felügyelő szervhez vagy a tulajdonosi joggyakorlóhoz fordulás, információbiztonsági felügyelő kirendelése vagy bírság kiszabása.

A NIS 2 irányelvnek megfelelően a jövőben egységesen lesz lehetőség a közigazgatási és nem közigazgatási szervek vonatkozásában a felügyeleti szervhez/tulajdonosi joggyakorlóhoz fordulásra, illetve információbiztonsági felügyelő kirendelésére.

A nem közigazgatási szerv alapvető szervezet esetében a NIS 2 irányelv még ezeknél is szigorúbb jogkövetkezmények alkalmazási lehetőségét írja elő, amely megjelenik a törvényben is. Ez alapján a kiberbiztonsági hatóság ha az általa szabott határidőn belül a szervezet nem tesz eleget a kötelezésnek, a) kezdeményezheti az illetékes hatóságnál az alapvető szervezet által nyújtott, a jogsértéssel érintett alapvető szolgáltatások vagy tevékenységek egészére vagy egy részére vonatkozó tanúsítás vagy engedély ideiglenes felfüggesztését vagy b) kezdeményezheti az illetékes hatóságnál, bíróságnál, hogy ideiglenesen tiltsák meg az alapvető szervezet vezetője számára, hogy az adott szervezetben vezetői feladatokat lásson el.

A NIS 2 irányelv (133) preambulumbekzdésében rögzíti ugyanakkor, hogy „ezeket az ideiglenes felfüggesztéseket és eltiltásokat csak végső megoldásként szabad alkalmazni, vagyis csak az ezen irányelvben megállapított egyéb vonatkozó végrehajtási intézkedések kimerítése után, és csak addig, amíg az érintett szervezet meghozza a szükséges intézkedéseket a hiányosságok orvoslására vagy az illetékes hatóság követelményeinek – amelyekkel kapcsolatban az ideiglenes felfüggesztéseket és eltiltásokat alkalmazták – való megfelelésre.”

A jogkövetkezmények alkalmazása során a hatóság a következő elveket tartja szem előtt: arányosság, fokozatosság, hatékonyságát és visszatartó erő. Az egyes jogkövetkezmények egymás mellett is alkalmazhatók.

Ha a hatósági kötelezést az érintett szervezet figyelmen kívül hagyja, vagy a kiberbiztonsági hatóság által javasolt védelmi intézkedéseket önhibájából nem teljesíti és ezzel kiberbiztonsági incidens vagy kiberbiztonsági incidensközeli helyzet áll elő, a szervezet az elhárításra fordított költségek megtérítésére kötelezhető.

A szakasz fentiekén túl – a Kibertantv.-ben foglaltaknak megfelelően – megállapítja az SZTFH által a felügyeleti jogkörébe tartozó szervezetek vonatkozásában a fentiekén túl alkalmazható további jogkövetkezményeket.

31. §

A szakasz meghatározza a kiberbiztonsági hatóság által kirendelhető információbiztonsági felügyelőre és a kirendelésére vonatkozó alapvető feltételeket. A NIS 2 irányelv is ismeri ezen jogintézményt, ellenőrző tisztviselő elnevezéssel.

A jogintézmény újragondolása során a hatékonyabb gyakorlati alkalmazhatóságot szem előtt tartva a jövőben a miniszter helyett a kiberbiztonsági hatóság lesz jogosult a kirendelésére.

A részletszabályokat kormányrendelet, SZTFH elnöki rendelet, illetve az információbiztonsági felügyelő szakképzettségére vonatkozó szabályokat az informatikáért felelős miniszter rendelete tartalmazza.

32. §

A Kibertantv. rendelkezései jelennek meg az auditorral szemben alkalmazható jogkövetkezmények vonatkozásában. Mivel az auditorok hatósági felügyeletét az SZTFH látja el, úgy ezen jogkövetkezmények alkalmazására is az SZTFH jogosult.

Amennyiben a jogszabályban foglalt kiberbiztonsági követelményeket vagy az ehhez kapcsolódó eljárási szabályokat az auditor nem teljesíti vagy nem tartja be az SZTFH jogosult a törvényben, illetve ugyanezen szakasz (2) bekezdésben említett SZTFH elnökének rendeletében részletezett jogkövetkezményeket alkalmazni.

33–35. §

Az ideiglenes hozzáférhetlenné tétel során a kiberbiztonsági hatóság határozatban elrendelheti az ideiglenes hozzáférhetlenné tételét annak az elektronikus hírközlő hálózat útján továbbított adatnak, amely a magyar kibertér biztonságára fenyegetést jelent, és amellyel kapcsolatosan a kiberbiztonsági incidenskezelő központ kiberbiztonsági incidenskezelést folytat. A hatóság a határozatot hirdetményi úton közli, kötelezettje valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltató, végrehajtását a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság szervezi és ellenőrzi.

A rendelkezések rögzítik még a kötelezettség megszűnésére vonatkozó szabályokat, valamint a nem teljesítés következményeit.

Új elemként jelenik meg a sürgős cselekvési szükségre figyelemmel az ideiglenes intézkedés lehetősége. Jelentős kiberfenyegetettség elhárítása vagy folyamatban lévő kiberbiztonsági incidenssorozat megszakítása érdekében a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ vezetője intézkedésében azonnali hatállyal elrendelheti az ideiglenes hozzáférhetlenné tételt a kiberbiztonsági hatóság döntéséig vagy legfeljebb 72 óráig.

36. §

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások útján továbbításra kerülő elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetlenné tételét nem az elektronikus hírközlési szolgáltatók tudják végrehajtani, hanem az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvényben meghatározott tárhelyszolgáltatók, illetve tárhelyszolgáltatást is végző közvetítő szolgáltatók. Erre figyelemmel beillesztésre kerültek a törvénybe az elektronikus adat ideiglenes eltávolításának szabályai.

37–39. §

A törvény a kiberbiztonsági tanúsítási rendszerekkel szemben alapvető követelményeket állapít meg. Rögzítésre kerülnek a nemzeti tanúsítási rendszerek biztonsági céljai, valamint azok tartalmi összetevői.

A szakaszokban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

40. §

A törvény rögzíti a nemzeti kiberbiztonsági tanúsítási rendszerek megbízhatósági szintjeit, azaz arra vonatkozóan szolgál biztosítékkal, hogy az IKT-termékek, IKT-szolgáltatások vagy IKT-folyamatok teljesítik a vonatkozó biztonsági követelményeket, biztonsági funkciókat és olyan szintű értékelésen estek át, amely az adott szinteknek megfelelő súlyú kiberbiztonsági fenyegetések, támadások kockázatainak minimalizálására törekszik. Az IKT-termékekre, az IKT-szolgáltatásokra és az IKT-folyamatokra az „alap”, a „jelentős” és a „magas” megbízhatósági szintek közül egy vagy több szint határozható meg.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

41. §

Figyelemmel arra, hogy a nemzeti kiberbiztonsági tanúsítási rendszer alapján a megfelelőségértékelő szervezet bocsátja ki a nemzeti kiberbiztonsági tanúsítványt, illetve a gyártó a megfelelőségi nyilatkozatot, ezért a tanúsítvánnyal, illetve nyilatkozattal szembeni elvárások törvényi szinten kerülnek rögzítésre.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

42. §

A törvény rögzíti, hogy tanúsított vagy megfelelőségi nyilatkozattal rendelkező IKT-terméken, IKT-szolgáltatáson vagy IKT-folyamatban a tanúsítottság tényének jelzésére megfelelőségi jelölést kell elhelyezni, illetve tiltja olyan jelölés elhelyezését, amely hasonlít a megfelelőségi jelölés formájára, vagy azt a látszatot kelti, hogy az IKT-termék, az IKT-szolgáltatás vagy az IKT-folyamat tanúsított, és így harmadik felet megtéveszthet.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

43–44. §

A törvény rögzíti a megfelelőségértékelő szervezettel, illetve a megfelelőségi önértékelést végző gyártóval kapcsolatos rendelkezéseket. Megfelelőségértékelő szervezetek esetében alapvető követelmény, hogy a szervezetet a nemzeti akkreditálásról szóló törvény szerint kijelölt akkreditáló szerv akkreditálja vagy elismerje a külföldi akkreditált státuszát, valamint a tanúsító hatóság által történő nyilvántartásba vétel.

Megfelelőségi önértékelésre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a nemzeti tanúsítási rendszer azt kifejezetten tartalmazza „alap” megbízhatósági szintnek megfelelő, alacsony kockázatot jelentő IKT-termékek, IKT-szolgáltatások és IKT-folyamatok esetében. Ebben az esetben a gyártónak nyilatkoznia kell arról, hogy a tanúsítási rendszerben foglalt követelmények vizsgálata megtörtént a tanúsítási rendszerben foglalt értékelési módszertan szerint. További követelmény, hogy a hatóság számára az előírt határidőn belül be kell nyújtani a szükséges dokumentációkat.

A szakaszokban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

45. §

A törvény tanúsítási rendszerekre vonatkozó rendelkezéseit az IKT-termék, IKT-szolgáltatás vagy IKT-folyamat tanúsításával kapcsolatos hatósági tevékenységre kell alkalmazni. A törvény az általános rendelkezések között kizárja a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló törvény rendelkezéseinek alkalmazását.

A törvény a kiberbiztonsági tanúsítással kapcsolatos hatósági feladatok elvégzésére az SZTFH-t jelöli ki, valamint rögzíti, hogy a hadiipari kutatással, fejlesztéssel, gyártással és kereskedelemmel összefüggő kiberbiztonsági tanúsító hatósági feladatok tekintetében a Kormány jelöli ki a tanúsító hatóságot.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

46. §

A törvény rögzíti a tanúsító hatóság alapvető feladatait a tanúsítási rendszerek nyomon követésével, fenntartásával és fejlesztésével, illetve az európai uniós képvisellel kapcsolatosan. Garanciális szabályként rögzítésre kerül az európai kiberbiztonsági tanúsítási rendszerek elsőbbsége, azaz nemzeti tanúsítási rendszer csak azon

IKT-termékek, IKT-szolgáltatások és IKT-folyamatok esetében alkotható meg, amelyekre vonatkozóan nincs hatályos európai kiberbiztonsági tanúsítási rendszer. Ellenkező esetben a nemzeti tanúsítási rendszert a hatóság köteles hatályon kívül helyezni.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

47. §

A törvény meghatározza a tanúsító hatóság eljárására vonatkozó alapvető szabályokat. Európai tanúsítási rendszer esetében további követelményként rögzítésre került, hogy az Európai Bizottság számára meghatározott határidőn belül be kell jelenteni az akkreditált megfelelésgértékelő szervezeteket.

A törvény rögzíti továbbá, hogy a tanúsító hatóság engedélyezési eljárást folytat le abban az esetben, ha egy európai tanúsítási rendszer konkrét vagy kiegészítő követelményeket vagy „magas” megbízhatósági szintet ír elő a rendszer keretében kiadandó kiberbiztonsági tanúsítványra és a tanúsító hatóság az ilyen tanúsítvány kiállításának feladatát egyes európai kiberbiztonsági tanúsítványok vonatkozásában vagy általános jelleggel átruházza megfelelésgértékelő szervezetre. Magas megbízhatósági szint esetében az engedély feltétele, hogy a megfelelésgértékelő szervezet az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló törvény alapján sérülékenységvizsgálatra feljogosított gazdálkodó szervezet legyen.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

48. §

A törvény rögzíti azokat az adatokat, amelyeket a tanúsító hatóság az általa vezetett nyilvántartásban kezel. A nyilvántartás meghatározott adatfajta esetén közhiteles nyilvántartásnak minősül. Az adatok kezelésének célja az IKT-termék, IKT-szolgáltatás vagy IKT-folyamat biztonságával összefüggő információk naprakészen tartása, valamint az azokat érintő sebezhetőséggel vagy rendellenességgel kapcsolatos feladatok, továbbá a tanúsító hatóság ellenőrzési és felügyeleti hatósági feladatainak ellátása. A törvény rögzíti továbbá, hogy mely szervezetek számára lehet a nyilvántartásból adatot továbbítani, valamint kötelezi a megfelelésgértékelő szervezeteket az adatok változásairól történő adatszolgáltatásra.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

49. §

A törvény rögzíti a megfelelésgértékelő szervezettel, illetve a gyártóval szemben érvényesíthető szankciókat arra az esetre, ha a vonatkozó európai uniós vagy magyar jogszabályokban foglalt követelményeket és a kapcsolódó eljárási szabályokat nem teljesítik vagy nem tartják be. A tanúsító hatóság figyelmeztetést, valamint – ha a figyelmeztetés ellenére a szervezet a jogszabályban foglalt biztonsági követelményeket és az ehhez kapcsolódó eljárási szabályokat nem teljesíti – az eset összes körülményeinek mérlegelésével bírságot szabhat ki, amely további nemteljesítés esetén megismételhető. A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

50. §

A törvény rögzíti a tanúsító hatóság általános adatkezelésére vonatkozó szabályokat, egyúttal jogosultságot biztosít a tanúsító hatóságnak arra, hogy a hatósági feladatok ellátásához minősített adatot, személyes adatot vagy különleges adatot, üzleti titoknak, banktitoknak, fizetési titoknak, biztosítási titoknak, értékpapírtitoknak, pénztártitoknak, orvosi titoknak és más hivatás gyakorlásához kötött titoknak minősülő adatot és törvény által védett egyéb adatot kizárólag a feladat ellátásának időtartama alatt, a célhoz kötöttség elvének figyelembevételével kezeljen. Megállapítja az adatkezelés maximális időtartamát, amelyet követően az adatokat a tanúsító hatóság információs rendszereiből és adathordozóiról törölni kell.

A szakaszban a Kibertantv. rendelkezései jelennek meg.

51–56. §

A szakaszok az lbtv.-ben foglalt rendelkezések átvételével, illetve azok pontosításával rögzítik, hogy milyen arányos védelemre szükséges törekedni az elektronikus úton történő információáramlás védelme céljából a poszt-quantumtitkosítás alkalmazására kötelezett szervezeteknek egy kvantumszámítógép okozta kibertámadás megelőzése, kezelése érdekében. A rendelkezések részletesen meghatározzák azon személyi és tárgyi feltételeket, amelyek alapján poszt-quantumtitkosítás alkalmazásra vonatkozó szolgáltatói tevékenység végezhető.

A jogszabály továbbá rögzíti a tanúsító szervezetnek a tanúsítással kapcsolatos feladatait, az adatkezeléssel kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a hatóságnak a tanúsító szervezetek nyilvántartására vonatkozó feladat- és hatáskörét.

A poszt-quantumtitkosítás alkalmazást nyújtó szervezet nyilvántartásba vételére vonatkozó, illetve a poszt-quantumtitkosításra kötelezett szervezet informatikai rendszerelemei zártsága tanúsítására vonatkozó részletes szabályokat a hatóság elnöke rendeletben határozza meg.

57. §

A sérülékenységvizsgálat végzésére jogosultak köre nem változik: az állami szerv, a honvédelmi célú elektronikus információs rendszerek vonatkozásában az illetékes kiberbiztonsági incidenskezelő központ, valamint a törvényben meghatározott feltételekkel rendelkező gazdálkodó szervezet.

Gazdálkodó szervezetek esetében kiemelendő, hogy a jövőben mind a sérülékenységvizsgálatra jogosult gazdálkodó szervezet, mind az erre jogosult személy nyilvántartásba vételre kerül. A nyilvántartás vezetésének feladatát a jövőben az SZTFH látja el.

A módosult hatálynak megfelelően felülvizsgálatra került azon szervezetek köre is, amelyek vonatkozásában a sérülékenységvizsgálatot kizárólag a Kormány által kijelölt szerv végezheti. Ezek vonatkozásában a cél, hogy az állam működése szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró rendszerek sérülékenységvizsgálata lehetőség szerint állami szervezet által kerüljön végrehajtásra. Ugyanakkor annak érdekében, hogy az állami szerv esetleges kapacitáshiánya miatt ne szenvedjen sérelmet a szervezet, az állami szerv hozzájárulhat ahhoz, hogy a sérülékenységvizsgálatot a feltételeknek megfelelő gazdálkodó szervezet végezze el.

Figyelemmel arra, hogy a jogszabály rögzíti a sérülékenységvizsgálat végzése kapcsán a kizárólagos jogosultságokat, a megkeresett szerv köteles vizsgálni, hogy az illetékességi körébe tartozik-e a sérülékenységvizsgálat végrehajtása. Ennek hiányában köteles a megkeresést haladéktalanul megküldeni az illetékességgel rendelkező szervhez.

58–61. §

Sérülékenységvizsgálat megindítására háromféle módon kerülhet sor: a kiberbiztonsági hatóság általi kötelezéssel, a sérülékenységvizsgálat végzésére jogosult állami szerv kezdeményezésére, valamint a szervezet általi kezdeményezésre.

A sérülékenységvizsgálat a jövőben az elektronikus információs rendszer egy részére vonatkozóan is kezdeményezhető, nem kizárólag a teljes információs rendszer egészére.

A jogszabály és végrehajtási rendelete rögzíti a vizsgálathoz kapcsolódó intervallumokat, határidőket (kezdeményezés időpontja, módosítás határideje) annak érdekében, hogy a fejlesztések, és ennek keretében a kapcsolódó mérföldkövek tervezhetővé váljanak.

A sérülékenységvizsgálatot végző állami szerv a beérkezett igények közötti mérlegelést követően fontossági sorrendet állíthat fel. Ez alapján egy rendszer vonatkozásában már beütemezett sérülékenységvizsgálat kezdő időpontja legfeljebb 15 nappal módosítható, amennyiben a jogszabályban megadott szempontok alapján más elektronikus információs rendszer sérülékenységvizsgálatának elvégzése az állam működése szempontjából preferenciát élvez.

A törvény lehetőséget biztosít arra is, hogy a hatálya alá nem tartozó elektronikus információs rendszerek vonatkozásában az állami szerv az elektronikus információs rendszer felett rendelkezési jogosultsággal rendelkező szervezettel kötött megállapodás alapján sérülékenységvizsgálatot végeztesen.

62. §

A sérülékenységvizsgálat a jövőben nem kizárólag az elektronikus információs rendszer egészére kell, hogy vonatkozzon, hanem irányulhat a rendszer egy meghatározott részére is.

A sérülékenységvizsgálat a tevékenység jellegénél fogva szolgáltatáskiesést vagy -csökkenést eredményezhet. Erre figyelemmel a jövőben kizárólag a szervezet vezetője vagy tudomásával és felhatalmazása alapján a kijelölt személy kezdeményezheti. A sérülékenységvizsgálat előkészítése során pedig a szervezet megadhat olyan időablakokat, amikor a vizsgálat végzése a szervezet tevékenysége szempontjából nem alkalmas (pl. hónapzárás). Mindezekre figyelemmel a sérülékenységvizsgálatot végző szervet – a szándékos károkozás kivételével – felelősség nem terheli.

A szakasz rendelkezéseket tartalmaz továbbá a részletszabályok kormányrendeletben történő rögzítésére.

63. §

A kiberbiztonsági incidenskezelésre jogosultak köre a következők szerint változik: a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ, a honvédelmi célú elektronikus információs rendszerek vonatkozásában a honvédelmi kiberbiztonsági incidenskezelő központ, valamint amennyiben létezik, a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ által jóváhagyott ágazaton belüli kiberbiztonsági incidenskezelő központ.

A törvény megteremti a jogszabályi alapját a szabályozott keretek között működő, ágazaton belüli kiberbiztonsági incidenskezelő központok létrehozásának. Ágazaton belüli kiberbiztonsági incidenskezelő központként olyan szervezet működhet, amelynek képességeit a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ vagy valamely független szervezet előzetesen felmérte és a kiberbiztonsági incidenskezelési tevékenységre alkalmasnak találta.

Erről a felek együttműködési megállapodást kötnek a vonatkozásban, hogy az ágazaton belüli kiberbiztonsági incidenskezelő központ mely kiberbiztonsági incidenskezelési feladatokat képes és fog ellátni akár adott ágazat vagy az ágazaton belül egyes szakterületek vonatkozásában.

64. §

A szakasz rögzíti a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ alapvető feladatait, amelyet kormányrendelet részletez.

A kiberbiztonsági incidenskezelő központ korábbi feladatai mellett új, a NIS 2 irányelv által előírt feladatok is megjelennek, például a sérülékenységek és sebezhetőségek összehangolt közzétételének koordinációja és a kiberbiztonságot érintő válsághelyzet kapcsán meghatározott feladatok ellátása.

A NIS 2 irányelv 12. cikke értelmében „minden tagállam kijelöli egyik CSIRT-jét koordinátorként a sérülékenységek összehangolt közzététele céljából. A koordinátorként kijelölt CSIRT megbízható közvetítőként jár el, szükség esetén megkönnyítve a sérülékenységet bejelentő természetes vagy jogi személy és a potenciálisan sérülékeny IKT-termékek vagy IKT-szolgáltatások gyártója vagy szolgáltatója közötti kapcsolattartást, bármely fél kérésére.” Ennek jogi alapjai kerülnek a szakaszban megteremtése azzal, hogy a részletszabályokat kormányrendelet rögzíti.

A kiberbiztonságra vonatkozó alapvető szabályok egységesen, egy jogszabályban való kezelése érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvénynek (a továbbiakban: Nbtv.) a kibertérből érkező támadás megszakításához szükséges intézkedések végrehajtására vonatkozó rendelkezései [Nbtv. 8. § (7)–(10) bek.] áthelyezésre kerülnek jelen törvény kiberbiztonsági incidenskezelésre vonatkozó fejezetébe.

A magyar kibertér biztonságának erősítése és garantálása érdekében a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ a magyar kibertérrel súlyosan veszélyeztető kiberbiztonsági incidensek kezelését és vizsgálatát magához vonhatja vagy azok kezelését és vizsgálatát támogathatja.

65. §

A kiberbiztonsági incidensek hatékony megelőzése rendkívül fontos szerepet játszik a hazai kiberbiztonsági ökoszisztémában, a minél teljesebb körű kiberbiztonság megteremtésében. A kibertérből érkező fenyegetések és potenciális sérülékenységek korai felismerésével számos kiberbiztonsági incidens, adatvesztés, kiberbűncselekmény bekövetkezése is megelőzhető.

Ebből a célból szükséges a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központnak olyan szolgáltatásokat nyújtania, védelmi intézkedéseket alkalmaznia, amelyek segítenek ebben a tevékenységben (ilyen például a Korai Figyelmeztető Rendszer vagy az Elosztott Kormányzati Csapdarendszer).

Fontos, hogy ezekhez a szolgáltatásokhoz ne csak önkéntesen lehessen csatlakozni, hanem bizonyos magas kitettséggel rendelkező szereplők részére kötelező legyen a szolgáltatások igénybevétele, amely a nemzeti kiberbiztonsági hatóság kötelezésével valósul meg. A szolgáltatások igénybevételét a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ által végzett kockázatelemzés előzi meg, melynek célja annak megállapítása, hogy egy adott szervezet vagy rendszer mekkora kitettséggel rendelkezik a kibertérből érkező támadásokkal szemben és jelenleg milyen védelmi intézkedéseket vezetett be az adott rendszer tulajdonosa.

A fenyegetettségi információk (technikai és nem technikai jellegű adatok) megosztása az egyes szereplők között rendkívül fontos, ezért kerül létrehozásra a fenyegetettségi információkat megosztó rendszer, melynek segítségével a szereplők mind egymással mind a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központtal is meg tudják osztani a támadások részletes adatait.

A nemzetközi trendekkel lépést tartva szükséges egy olyan eszköz is a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ részére, melynek segítségével rendkívül korán, még a potenciális sérülékenységek kihasználása előtt legyen lehetősége a központnak észlelni és figyelmeztetni egy szereplőt egy potenciális sérülékenység kihasználhatóságáról vagy kihasználásáról. Ennek érdekében olyan eszközt szükséges alkalmazni, amely képes a teljes magyar IP cím tartomány publikusan bárki által elérhető részének felderítésére, tárolására, elemzésére. Ezen adatok felhasználásával kiértesíthetők a szereplők a potenciális fenyegetésekről.

66. §

Az incidensek bejelentése tárgyában a jogszabály megkülönbözteti a nemzeti kiberbiztonsági hatóság felügyeleti hatáskörébe, valamint az SZTFH felügyeleti hatáskörébe tartozók kötelezettségeit.

A nemzeti kiberbiztonsági hatóság felügyeleti hatáskörébe tartozó szervezetek valamennyi, az elektronikus információs rendszerekben bekövetkezett, illetve a tudomásukra jutott fenyegetést, kiberbiztonsági incidensközeletti helyzetet és kiberbiztonsági incidenst (az üzemeltetési kiberbiztonsági incidenst is) kötelesek haladéktalanul bejelenteni a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központnak.

Az SZTFH felügyeleti hatáskörébe tartozó szervezetek jelentési kötelezettsége a jelentős incidensekre terjed ki, az előzőekben felsorolt egyéb eseményeket önkéntes alapon jelenthetik be.

A DORA rendelet hatálya alá tartozó szervezetek bejelentési kötelezettségét a DORA rendelet határozza meg.

Az események bejelentésének lényege a gyorsaság. Ha a bejelentés nem az illetékes kiberbiztonsági incidenskezelő központhoz érkezik, úgy köteles azt haladéktalanul megküldeni az illetékességgel rendelkező központnak.

67. §

A törvény megteremti a lehetőségét az önkéntes alapon történő bejelentéseknek minden szervezet vagy személy számára, valamint azok fogadásának és kezelésének a jogalapját. Korábban ez a lehetőség szűk körre vonatkozott. A magyar kibertér biztonságára jelentős hatást gyakorló fenyegetésekre, kiberbiztonsági incidensközeletti helyzetekre, illetve kiberbiztonsági incidensekre vonatkozó információk igen hasznosak lehetnek a kiberbiztonsági incidensek megelőzése, illetve kezelése szempontjából. Ugyanakkor szükséges megszabni az önkéntes bejelentések kezelésének kereteit is. Az önkéntes bejelentéseket a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ a rendelkezésére álló erőforrások függvényében kezeli, a veszélyeztetettség mértékének mérlegelésével és csak akkor köteles feldolgozni, ha az nem jelent aránytalan vagy indokolatlan terhet a kiberbiztonsági incidenskezelő központ számára vagy a bejelentés a törvény hatálya alá tartozó szervezet elektronikus információs rendszerét érinti.

68. §

A szakasz szabályozza a kiberbiztonsági incidenskezelés során a kiberbiztonsági incidenskezelő központ legalapvetőbb lehetőségeit.

69. §

A szakasz az Nbtv. 8. § (8)–(10) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően meghatározza a Kormány által kijelölt személy döntése alapján a kibertérből érkező támadás megszakításához szükséges intézkedések körét. Továbbá részletezi a támadás megszakítását követően a későbbi védelem kialakításához szükséges új intézkedéseket. Az intézkedések végrehajtása során kiemeli az okozott sérelemmel való arányosság és szükségesség fontosságát, továbbá figyelembe kell venni az intézkedések során a nemzetbiztonsági, honvédelmi, bűnüldözési és külpolitikai érdekeket és törekvéseket. Ezentúl kiemeli, hogy a külföldről érkező jelentős kibertámadás esetén a külpolitikáért felelős minisztert is értesíteni kell további intézkedések megtétele céljából.

70. §

A kiberbiztonsági incidensek vizsgálása kapcsán a törvény rögzíti a szervezet elsődleges intézkedési kötelezettségét. A szervezet, ha a szükséges képességekkel rendelkezik, maga vizsgálja ki a kiberbiztonsági incidenst. Ennek hiányában vagy egy arra jogosult gazdálkodó szervezetet bíz meg, vagy megkereséssel él – amennyiben létezik – az ágazaton belüli kiberbiztonsági incidenskezelő központ felé, avagy a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ (honvédelmi célú elektronikus információs rendszerek vonatkozásában a honvédelmi kiberbiztonsági incidenskezelő központ) felé.

A törvény megállapítja a kiberbiztonsági incidensek kezelésére jogosult gazdálkodó szervezetek és személyek kapcsán a tevékenység végzéséhez teljesítendő feltételeket.

A gazdálkodó szervezetekről az SZTFH nyilvántartást vezet, amelyet a közzétesz a honlapján.

A kiberbiztonsági incidensek kezelésének részletszabályait kormányrendelet tartalmazza.

71. §

A szakasz a DORA rendelet hatálya alá tartozó szervezetek kiberbiztonsági incidenseinek kezelésére irányadó rendelkezéseket tartalmazza.

72. §

A törvény létrehozza a kiberbiztonsággal kapcsolatos feladatok koordinációjának szervezetrendszerén belül a kiberbiztonságért felelős biztos jogintézményét. Szabályozza a biztos kijelölését, kötelezettségeit, továbbá rendelkezik arról, hogy ő vezeti a Nemzeti Kiberbiztonsági Munkacsoportot.

Ezzel egyidejűleg a korábbi kiberkoordinátori szerepkör megszűnik.

73. §

Az lbtv. által létrehozott Nemzeti Kiberbiztonsági Koordinációs Tanács jelen formájában megszűnik. Szerepkörének módosítását, újragondolását célozza a törvény a Nemzeti Kiberbiztonsági Munkacsoport létrehozatalával. A meglévő formációk (kiberbiztonsági al munkacsoportok, Nemzeti Kiberbiztonsági Fórum) mellett a Munkacsoportot egy Operatív Törzs támogatja, amelynek irányítását a kiberbiztonságért felelős biztos látja el.

74. §

A NIS 2 irányelv előírja, hogy a tagállamoknak ki kell alakítaniuk a kiberválságkezelés nemzeti keretrendszerét, szervezetrendszerét és a kapcsolódó eljárásrendet.

Jelentős vagy nagyszabású kiberbiztonsági incidens esetén a nemzeti kiberbiztonsági incidenskezelő központ kezdeményezése alapján a Nemzeti Kiberbiztonsági Munkacsoport Operatív Törzse javaslatot tehet a bekövetkezett incidens kiberbiztonsági válsághelyzetté történő minősítésére. A kiberbiztonsági válsághelyzet – a Vbő. rendelkezéseinek egyidejű módosítása alapján – védelmi és biztonsági eseménynek minősül. Erre figyelemmel a továbbiakban az esemény kezelése vonatkozásában a Vbő. rendelkezései az irányadóak.

Az esemény kiberbiztonsági válsághelyzetté minősítése esetén a Kormány összehangolt védelmi tevékenységet rendelhet el. Ezt követően az összehangolt védelmi tevékenységre vonatkozó rendelkezések az irányadóak.

a jelen törvényben és a végrehajtási rendeletében foglalt specialitásokkal (pl. a Kormány által alkalmazható intézkedésekkel).

75. §

A szakasz rögzíti, hogy az (EU) 2021/887 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti, a kiberbiztonsági kompetenciaközösség számára kapcsolattartási pontként szolgáló nemzeti koordinációs központ feladatait a Kormány rendeletében külön kijelölt szerv látja el.

76. §

Tevékenységük hatékony ellátása érdekében elengedhetetlenül szükséges, hogy az elektronikus információs rendszerek felügyeletét ellátó hatóságok (a jelen törvény szerinti és a DORA rendelet szerinti), a Kszetv. szerinti kijelölt hatóság, a kiberbiztonsági incidenskezelő központok együttműködjenek és kölcsönösen tájékoztassák egymást. E tekintetben egyébként a NIS 2 irányelv is támaszt elvárást.

A NIS 2 irányelv előírja továbbá, hogy a tagállamok szolgáltatassanak adatot mind az Európai Bizottság, mind az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökség (ENISA) felé, valamint működjenek együtt az EU-CyCLONe-nal, a CSIRT-hálózattal, más EU-tagállamok és harmadik országok CSIRT-jeivel, hatóságaival, egyedüli kapcsolattartó pontjaival.

Az adatszolgáltatás és együttműködés részleteit kormányrendelet rögzíti, a törvény ezek kereteit (bizalmasság, arányosság szem előtt tartása) határozza meg. Kiemelt jelentőséggel bír, hogy az adatszolgáltatás során olyan információk nem kerülhetnek átadásra, amelyek közzététele ellentétes lenne Magyarország nemzetbiztonsági, közbiztonsági vagy alapvető védelmi érdekeivel.

77–78. §

A jogszabályhelyek adatkezelési és adatvédelmi rendelkezéseket tartalmaznak.

79–80. §

A sérülékenységvizsgálat, valamint a prevenciós intézkedések és a kiberbiztonsági incidenskezelés során olyan mennyiségű és minőségű adat keletkezik, amelyekből célravezető statisztikákat készíteni és azokat közzétenni. Ezen statisztikák értelemszerűen anonimizált módon jelenhetnek csak meg.

Ezek jelentős segítséget nyújthatnak a tendenciák, trendek megállapítása, következtetések levonása érdekében a kiberbiztonsággal foglalkozó valamennyi szereplő számára.

Az adatszolgáltatás, tájékoztatás nyújtása során a minősített adatok védelmére vonatkozó uniós és nemzeti szabályokban és az általános adatvédelmi jogszabályokban foglalt rendelkezésekre tekintettel kell eljárni; továbbá figyelembe kell venni a minősített, a titoktartási megállapodásokat és az informális titoktartási megállapodásokat, például a jelzőlámpa-protokollt (TLP) is.

81. §

E törvény végrehajtása érdekében a törvényben meghatározott kiberbiztonsági szereplők kijelölésére és a részletszabályok megalkotására felhatalmazó rendelkezéseket tartalmaz a Kormány, az érintett miniszterek és az SZTFH elnöke számára.

82. §

Hatályba léptető rendelkezést tartalmaz.

83–89. §

Átmeneti rendelkezéseket tartalmaz.

90. §

Az Alaptörvény sarkalatosságra vonatkozó követelményének való megfelelésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

91. §

Jogharmonizációs záradékot tartalmaz.

92. §

A törvényt a szolgáltatási irányelvre utaló bejelentési záradékkal el kell látni.

93. §, 116. §, 123. §, 127. § és 128 §

Hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz.

94–97., 99. §, 101. §, 108. §, 109 §, 112–115. §, 117–119. §, 122. §, 129–131. §

Módosító rendelkezéseket tartalmaz, melyek célja a fogalomponosításhoz kapcsolódó technikai, valamint a törvény céljához és végrehajtásához szükséges tartalmi módosítások átvezetése.

98. §

A hírközlési törvény javasolt módosítása az szabályozza elektronikus hírközlési építményekkel kapcsolatos hatósági hatásköröket.

100. §

Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény új 86/B. § (2) bekezdéséhez kapcsolódó kodifikációs pontosítás.

102. §

A módosítás a hírközlési hálózatokkal összefüggésben részletes állagmegóvási kötelezettséget ír elő, amely alapján a hálózat üzemeltetője, ennek hiányában a tulajdonosa köteles az építmény állapotát megóvni, az élet, a testi épség és az egészség, a köz- és vagyonbiztonság védelme érdekében az építmény műszaki állapotának rendszeres felülvizsgálatát és a szükséges átalakítási, felújítási, helyreállítási munkákat elvégezni, továbbá az üzemben vagy használaton kívüli hálózatokat elbontani. Szintén el kell bontani a használaton kívüli vagy a használatra alkalmatlan hálózatokat, amelynek részletes szabályait is tartalmazza a módosítás. Mindezen kötelezettségeket a hírközlési hatóság felügyeli és e körben hatékony felügyeleti intézkedést, jogkövetkezményt alkalmazhat. Jogsértés esetén ugyanis a hatóság elrendeli az állagmegóváásra, átalakításra, helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítését, illetve az elektronikus hírközlési építmény bontását, ha annak állapota az állékonyságot, az életet, testi épséget és az egészséget, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyezteti, vagy az elektronikus hírközlési építmény használatra alkalmatlan, vagy a használatával véglegesen felhagytak.

103. §

A § rögzíti azt a főszabályt, hogy 2027. január 1-től belterületen a helyi építési szabályzatokban meghatározott területeken új nyomvonalas elektronikus hírközlési építmény csak földfelszín alatti elhelyezéssel létesíthető.

104. §

A § rendezi, hogy a helyi önkormányzat az 5 évnél régebben létesített nyomvonalas elektronikus hírközlő hálózat földfelszín alatti elhelyezését, cseréjét kezdeményezheti a helyi építési szabályzatában megjelölt belterületen, ha az érintett előfizetők, az ingatlan tulajdonosok az ingatlanukban szükséges munkavégzéshez előzetesen hozzájárulnak, és annak költségeit vállalják. Mindez természetesen nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a szolgáltatók vagy az önkormányzat az indokolt költségek viselését átvállalják részben vagy egészben. A törvény a költséghatékonyság érdekében ezért együttműködési megállapodás megkötését írja elő az érintett szolgáltatók,

valamint a szolgáltatók és az önkormányzat tekintetében, amely megállapodás rendezi a költségviselés szabályait. Az önkormányzat kezdeményezése alapján az elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője kiváltási-ütemezési tervet készít annak figyelembevételével, hogy az a szolgáltatásnyújtás folytonosságát ne veszélyeztesse.

Egyértelműsíti, hogy a villamos hálózat földkábelesítése esetében a hírközlési hálózatra is megfelelően alkalmazandók a villamos energiáról szóló törvény szabályai. E szabály egyúttal a költséghatékony földkábelesítést is biztosítja azáltal, hogy a villamoshálózattal párhuzamosan futó hírközlési hálózatok cseréjére egyidejűleg kerüljön sor, illetve a villamoshálózaton lévő hírközlési légkábeles hálózatok ne akadályozzák a villamoshálózat tényleges elbontását.

105. §

A 98/B. §-hoz kapcsolódó átmeneti rendelkezést állapít meg.

106. §

A 86/B. §-hoz kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket állapít meg.

107. §

Előírja, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatáshoz használt rendszernek rendelkeznie kell a Magyarország kiberbiztonságáról szóló törvény alapján kiállított nemzeti vagy európai kiberbiztonsági tanúsítvánnyal, ha az adott, hírközlési szolgáltatáshoz használt rendszerre vonatkozóan nemzeti vagy európai kiberbiztonsági tanúsítási rendszer meghatározásra került. Továbbá ehhez kapcsolódóan szabályozza azt, hogy ha a tanúsítási rendszer meghatározásra kerül, annak az elektronikus hírközlési szolgáltatóknak mennyi időn belül kell megfelelniük.

110. §

Módosításra kerül a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény is a NIS 2 irányelv elvárásainak megfelelően.

A nem közigazgatási szerv alapvető szervezet esetében ugyanis a NIS 2 irányelv előírja, hogy a kiberbiztonsági hatóság, ha az általa szabott határidőn belül a szervezet nem tesz eleget kötelezésnek, kezdeményezheti az illetékes hatóságnál, bíróságnál, hogy ideiglenesen tiltsák meg az alapvető szervezet vezetője számára, hogy az adott szervezetben vezetői feladatokat lásson el. A módosítás ezen elvárásnak kívánja a jogalapját megteremtteni.

111. §

Jogharmonizációs záradékot tartalmaz.

120. §

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény 13. § m) pontjának módosítása az egyes házsabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: HHSZ) 42. § b) pontjának felel meg, elfogadása a HHSZ 44. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározottak szerint a jogrendszer koherenciájának biztosítását célozza.

121. §

Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény felhatalmazó rendelkezéseinek kiegészítése indokolt az elektronikus hírközlési szolgáltatáshoz használt rendszerek vonatkozásában alkalmazandó európai vagy nemzeti kiberbiztonsági tanúsítási rendszer meghatározásával.

124–126. §

A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény módosítása a kiberválsághelyzet kezelésének jogszabályi alapjainak megteremtésére szolgál.

Végső előterjesztői indokolás a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásáról szóló 2024. évi LXX. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A törvény célja, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állománya (a továbbiakban: a szolgálatok személyi állománya) vonatkozásában felváltsa a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényt (a továbbiakban: Hszt.) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásáról szóló új törvénnyel annak érdekében, hogy a szolgálatok személyi állományának jogállására jellemző speciális jogok és kötelezettségek határozottabban érvényesülhessenek.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományából a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) szerinti nemzetbiztonsági feladatokat alapvetően a nemzetbiztonsági állomány tagjai látják el, valamint mellettük megjelennek a nemzetbiztonsági alkalmazottak. A törvény a nemzetbiztonsági állomány tagjainak szolgálati jogviszonyát (a továbbiakban: szolgálati viszony) és a nemzetbiztonsági alkalmazotti jogviszonyt is szabályozza. Az általános rendelkezések a nemzetbiztonsági állomány tagjaira vonatkoznak, míg a nemzetbiztonsági alkalmazottak esetében egy önálló fejezet rögzíti, hogy mely rendelkezéseket nem kell alkalmazni az esetükben és e fejezetben belül szabályozza a törvény azon különleges szabályokat, amelyek a nemzetbiztonsági alkalmazottak esetében eltérőek. Fontos hangsúlyozni, hogy a nemzetbiztonsági alkalmazottakra is szükséges bizonyos speciális szabályok kiterjesztése (pl. alapjog-korlátozások, bejelentési kötelezettségek) amiatt, hogy egy polgári nemzetbiztonsági szolgálat a munkáltatójuk, ahol elkerülhetetlen a minősített adatokkal való találkozás és ezen állománykategória ugyanúgy ki van téve a jogellenes befolyásolási szándéknak.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állománya vonatkozásában a Hszt. 2022. május 25-től tartalmazza a Hszt. illetményrendszerétől független személyi illetmény megállapításának lehetőségét. Erre figyelemmel tartalmazza a törvény a személyi illetménynek megfelelő új illetményrendszert, amely lehetőséget teremt arra, hogy többek között az egyéni teljesítményt, a szaktudást, a szakmai tudást, általános és speciális képességeket, a szolgálati beosztás ellátásával összefüggő terhelést egyedileg lehessen értékelni az illetmény megállapítása során.

A törvény – több más jogállási törvényhez hasonlóan – sávós illetményrendszert vezet be. A munkáltatói jogkör gyakorlója ezen a sávon belül állapíthatja meg az illetményt. A munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelési jogkörben dönt, azonban a törvény rögzíti a mérlegelési szempontokat. Tekintettel arra, hogy az illetmény mérlegelési jogkörben kerül megállapításra, kiemelt figyelmet kell fordítani az alapelveként egyébként is megjelenő egyenlő bánásmód követelményére.

A törvény az illetményrendszerhez kapcsolódva, annak áttekinthetőbbé tétele érdekében még tovább csökkenti a pótlékok számát, a maradékokat illetményelemként szabályozza, amelyek mértékét szintén a miniszter fogja rendeletben meghatározni. Mindkét illetményelem teljesítmény alapú, tehát vagy az éjszakai munkavégzéshez, vagy egyedileg elrendelt készenléthez vagy kiemelt készenléthez kötött, amelyekre az illetmény összegének megállapítása során nem lehet előre figyelemmel lenni. A törvény megszünteti az idegennyelv-tudási pótlékot és a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek, valamint biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitett beosztásban szolgálatot teljesítők pótlékát, ugyanakkor az ezen pótlékok által ellentételezett körülményekre az illetmény megállapítása során kell figyelemmel lenni.

A törvény koncepcionális módosításként nem rögzíti az egyes illetményen felüli juttatásokat, költségtérítéseket, kedvezményeket és támogatásokat, azok rendszerét a miniszter rendeletben állapítja meg.

A rendfokozat szempontjából a nemzetbiztonsági állomány tagja altiszti, zászlósi, tiszti, főtiszti vagy tábournoki rendfokozati állománycsoportba tartozik, ezen rendfokozati állománycsoportokon belül kerültek meghatározásra az egyes rendfokozatok. A nemzetbiztonsági állomány tagját az első rendfokozatába, az első tiszti rendfokozatba, az ezredesi, valamint az első tábournoki rendfokozatba kinevezik, a többi rendfokozatba előléptetik.

Az új előmeneteli rendszer egyik fontos eleme, hogy a rendfokozatok – a Hszt.-vel szemben – nem az egyes szolgálati beosztásokhoz kötöttek kerülnek megállapításra, hanem egyedül a rendfokozat – a nem vezetői szolgálati beosztást betöltők esetében – lineárisan halad előre az időben, így a rendfokozatban való előmenetel során történő előléptetéssel, vagy soron kívüli és a törvényben meghatározott egyéb okból történő előléptetéssel valósul meg.

A soron történő előléptetés feltétele, hogy a rendfokozatra megállapított várakozási idő letelt. Ugyan a törvény nem írja elő az előléptetés feltételéül a végzettséget, de tekintettel arra, hogy a főtörzszászlós rendfokozathoz nem rendel várakozási időt, így soron nem történik előléptetés hadnagyi rendfokozatba (amely már tiszti rendfokozat és felsőfokú iskolai végzettséghez kötött).

A törvény a vezetői beosztást betöltők rendfokozatában nem vezet be nagy változást. A vezetők továbbra is a vezetői beosztáshoz rendszeresített rendfokozatot viselik, az adott vezetői beosztás betöltéséig.

A tervezet is megteremti a lehetőséget a soron kívüli előléptetésnek, amelyre a főigazgató lesz jogosult. A soron kívüli előléptetés esetében a törvény a következő feltételeket tűzi: az első tiszti (hadnagy) rendfokozat esetén az ahhoz szükséges iskolai végzettséggel rendelkezik, a meglévő rendfokozatában eltöltendő várakozási időnek legalább a fele eltelt és teljesítménye alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója erről dönt. A főigazgató a soron kívüli előléptetés feltételeinek való megfelelés nélkül is soron kívül eggyel magasabb rendfokozatba léptetheti elő a nemzetbiztonsági állomány nem vezetői beosztást betöltő tagját vagy kezdeményezheti az ezredesi kinevezését a miniszternél, ha a szolgálat teljesítésében kimagasló helyállást tanúsított.

Tekintettel arra, hogy a vezetői beosztást betöltők rendfokozata a vezetői beosztás besorolási kategóriájához kötött, a soron kívüli előléptetés értelmezhetetlen a vezetői beosztást betöltők esetében, hiszen így elveszti a törvény szerint megállapított, megkülönböztetett, egymásra épülő vezetői rendfokozati rendszer az értelmét azáltal, ha a rendfokozatok összecsúsznak más besorolási kategóriába tartozó vezetői beosztást betöltők esetében. Problémát jelent továbbá, hogy a soron kívül, jutalomból kapott rendfokozatot hogyan kezelje a törvény, ha a vezető már nem tölti be azt a vezetői beosztást.

Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alaptörvény rendelkezései garanciális szabályként rögzítik az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit. E keretek a jogkorlátozást kizárólagosan törvény által, más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, az ahhoz feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával teszik lehetővé. Ilyen jogkorlátozásokkal jár szükségképpen együtt a nemzetbiztonsági szolgálatteljesítés is. Ha a korlátozások között választási lehetőség van, úgy – az Alaptörvény rendelkezéseiből adódóan – azt kell választani, amely az eredmény biztosítása mellett a legkisebb sérelemmel jár.

A korábbi alapjog-korlátozásokat veszi át a tervezet is a nemzetbiztonsági érdek és a nemzetbiztonsági állomány védelme érdekében (ld. a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának, a véleménynyilvánítás szabadságának, a gyülekezési jog, az egyesülési jog, a munka és foglalkozás szabad megválasztásának, a munka megszüntetéséhez való jog és a tulajdonjog gyakorlásának korlátozása). A tervezet pontosítja a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásával kapcsolatos korlátozó szabályokat. A tervezet e körben előírja, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálat érdekében kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse, tartózkodási helyéről tájékoztatást adjon, szolgálatképes állapotát fenntartsa. Továbbra is tartalmazza a tervezet, hogy a szolgálatok nemzetbiztonsági állományának tagja külföldre utazásának tervezett napját, útvonalát, célját, hazatérésének várható időpontját a munkáltatói jogkör gyakorlójának köteles bejelenteni, aki azt szolgálati és biztonsági érdekből megtilthatja vagy korlátozhatja. Ez a jogkorlátozás természetesen elsődlegesen nemzetbiztonsági érdeket szolgál, ugyanakkor ezzel együtt a nemzetbiztonsági állomány tagjának megvédését is, pl. külföldi hírszerző szolgálatok tevékenységétől.

Tekintettel arra, hogy a szolgálatok személyi állományának nemzetbiztonsági tagjai vonatkozásában most sincsen fizikai alkalmassági követelmény (ugyanakkor a pszichológiai alkalmassági követelmények sokkal szigorúbbak a többi rendvédelmi szervhez képest), indokolatlan annak a korlátozásnak a fenntartása, hogy szolgálati viszony csak azzal létesíthető, akinek életkora a nemzetbiztonsági szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább 10 évvel kevesebb.

A Hszt. – a hatálya alatt álló szervek sokszínűsége miatt – jelenleg 5 féle vezénylési jogcímet ismer, ugyanakkor egyik vezénylés szabályrendszere sem alkalmazható tökéletesen a szolgálatok nemzetbiztonsági állományára, miközben a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok számára fontos eszköz a vezénylés a nemzetbiztonsági feladataik ellátásához is. (Ide nem értve a más munkáltatónál történő leplezett foglalkoztatási jogviszony létesítését, amely kifejezetten egy nemzetbiztonsági eszköz.) A Hszt. túlságosan bekorlátozza, hogy a jogviszony mely elemeire mely jogszabályt kell alkalmazni a vezénylés során, miközben nemzetbiztonsági érdekből ezen szabályokat bizonyos esetekben felül kellene írni annak érdekében, hogy a vezénylés minden körülmények között megvalósulhasson. Ennek érdekében a tervezet a vezénylés hazai jogcímeinek sokszínűségét megszünteti, egyféle vezénylést fog tartalmazni, azt viszont kellően rugalmasan szabályozza.

A vezénylés ideje alatt a vezényeltre vonatkozóan a jogviszony tartalmát nem rögzíti kógensen a törvény, hanem azokról a vezénylési megállapodásban kell megállapodni. Garanciaként a törvény továbbra is előírja, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése szükséges a vezényléshez és a vezénylési megállapodásban foglaltakhoz egyaránt. A törvény felsorolja, hogy a jogviszony mely elemeiről kell a vezénylési megállapodásban rendelkezni az alábbiak szerint:

1. azokra a nemzetbiztonsági állomány tagja a) e törvény szerint vagy b) a fogadó szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó szabályok szerint jogosult (tehát a vezénylés során csak arról dönthetnek, hogy mely jogállási jogszabályt kell alkalmazni, annak konkrét tartalmáról nem), valamint
2. azok fedezetét a) a polgári nemzetbiztonsági szolgálat, vagy b) a fogadó szerv biztosítja a saját költségvetése terhére.

A jogállási szabályokat tehát továbbra is valamely jogállási törvény rögzíti a nemzetbiztonsági állomány tekintetében is, a vezénylési megállapodásban csupán arról döntenek szabadon a felek, hogy az egyedi körülményekre tekintettel mely jogintézmény tekintetében mely jogállási törvényt és végrehajtási szabályait kell alkalmazni.

A tervezet nagy hangsúlyt fektet a nemzetbiztonsági állomány tagjának teljesítményére. A teljesítmény értékelésére főszabályként évente egyszer kerül sor. Lehetőség van az év közben történő teljesítményértékelés elvégzésére, ha a nemzetbiztonsági állomány tagjának alkalmatlansága (a szolgálati beosztása ellátására való alkalmatlansága vagy nemzetbiztonsági szolgálatra alkalmatlansága) merül fel.

A törvény megszünteti a minősítést, az értékelés a teljesítményértékelésben történik meg. Korábban a minősítés tartalmazta a szöveges értékelést, a törvény szerint ez is a teljesítményértékelés része lesz.

A törvény megszünteti továbbá a szervezeti teljesítményértékelést, figyelemmel arra, hogy annak eredményét a teljesítményértékelésbe be kellett számítani, ami sok esetben torzította a valós képet a nemzetbiztonsági állomány tagjának egyéni teljesítményéről.

Kizárólag a tárgyév lezáró teljesítményértékelés során a vezető javaslatot tehet az illetménynek legfeljebb 20%-kal történő csökkentésére, vagy legfeljebb 30%-kal történő növelésére, amelyre a következő tárgyév lezáró teljesítményértékelésig jogosult a nemzetbiztonsági állomány tagja (illetményeltérítés). Bármely teljesítményértékelés (a tárgyév lezáró és a soron kívüli) során továbbra is kezdeményezhető a szolgálati viszony módosítása, – bizonyos esetben – megszüntetése vagy egyéb intézkedések (továbbképzés, mentorálás stb.) javasolhatók.

A teljesítményértékelés alapján megállapítható továbbá a szolgálati beosztás ellátására, illetve a nemzetbiztonsági szolgálatra való alkalmatlanság. Az értékelő vezetőnek lehetősége van azt mondani, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálati beosztására alkalmatlan, ekkor új beosztásba kell helyezni. Ez az új szolgálati beosztás – beleegyezése nélkül is – lehet alacsonyabb szolgálati beosztás is, de kötelezően nem kell annak lennie. Ha az értékelő vezető elfogadhatatlan teljesítményfokozatot állapít meg, az visszajelzés a nemzetbiztonsági állomány tagjának, hogy nem az elvárt színvonalon teljesíti a feladatait, így van lehetősége javítani a teljesítményén. Fontos hangsúlyozni, hogy az értékelésre nem csak a tárgyév lezárásakor kerülhet sor, hanem ha felmerül

az alkalmatlansága, akkor év közben is. Ha az értékelő vezető a nemzetbiztonsági szolgálatra való alkalmatlanságot állapítja meg, a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni.

A teljesítményértékelés megállapításai ellen a nemzetbiztonsági állomány tagja szolgálati panasszal élhet, azonban teljesítményértékelését bíróság előtt nem támadhatja meg, csak az annak következtében bekövetkező munkáltatói intézkedés támadható.

Több olyan rendelkezést tartalmaz a Hszt., amelyek egyrészt tartalmuknál fogva nem alkalmazhatóak a szolgálatok személyi állománya vonatkozásában (pl. kifogástalan életvitel ellenőrzése, nemzetbiztonsági kockázat esetén új munkakörbe helyezés, tisztjelölti állomány), másrészt olyan jogintézmények, amelyek célja és eredménye nagy személyi állomány esetén mutatkozik meg, míg kis létszámnál csupán adminisztratív terhet jelentenek (pl. tartalékállomány képzése, utánpótlási és vezetői adatbank, Becsületbíróság). Ezek elhagyásra kerülnek.

Elhagyja a törvény továbbá a könnyített szolgálatot és a védőoltásra kötelezést, amelyeknek szintén nincs gyakorlati haszna a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében. Tekintettel azonban arra, hogy a rész-szolgálatteljesítés kiegészült egy általános, bárki által kérelmezhető esetkörrel, a könnyített szolgálat megszüntetése nem okoz joghátrányt, hiszen ezen személyi kör a jövőben rész-szolgálatteljesítést kérelmezhet a könnyített szolgálat helyett.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A törvény hatálya kiterjed a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományban (a továbbiakban: nemzetbiztonsági állomány) álló tagjainak szolgálati viszonyára és egyes társadalombiztosítási ellátásaira.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományát a nemzetbiztonsági állományban álló, különleges foglalkoztatási jogviszonyban állók mellett a nemzetbiztonsági alkalmazottak alkotják. A nemzetbiztonsági alkalmazottakra a törvényt a külön fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. A külön fejezet rögzíti a speciális, csak rájuk vonatkozó és azon eltérő szabályokat, amelyeket – a nemzetbiztonsági állomány tagjaira vonatkozó általános szabályoktól – eltérően kell esetükben alkalmazni. Tartalmazza továbbá azon rendelkezések felsorolását, amelyeket nem kell alkalmazni a nemzetbiztonsági alkalmazottak esetében.

A törvényben foglalt tételes-jogi rendelkezéseket – a törvényben meghatározott esetben és körben – a nemzetbiztonsági szolgálatra jelentkezőkre, a szolgálati nyugdíjasokra, a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátásban részesülőkre, a nemzetbiztonsági állomány tagjának, a szolgálati nyugdíjasok és a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátásban részesülők közeli hozzátartozóira is alkalmazni kell. A nemzetbiztonsági szolgálatra jelentkezők között azon jelentkezőkre is kiterjed a törvény hatálya, akivel a polgári nemzetbiztonsági szolgálat ösztöndíj szerződést kíván kötni annak érdekében, hogy a tanulmányai befejezését követően nemzetbiztonsági szolgálati viszonyt létesítsen vele.

2. §

Az együttműködési kötelezettség értelmében a szolgálati viszony alanyai a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a jóhiszeműség és a tisztesség elvének megfelelően kötelesek eljárni és kölcsönösen együttműködni. A szolgálati viszony alanyai kötelesek egymást minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy változásról tájékoztatni, amely a szolgálati viszony létesítése, valamint az e törvényben meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges.

3. §

A szolgálati viszonytal kapcsolatban tilos a joggal való visszaélés, emellett a jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni. A törvény szerint joggal való visszaélés különösen, ha az mások jogos érdekeinek csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy ehhez vezet. A joggal való visszaélés hátrányos következményeit orvosolni kell.

4. §

A törvény az alapelvek között rögzíti az egyenlő bánásmód követelményét, amelyet a szolgálati viszonytal kapcsolatban meg kell tartani. Ugyancsak ennek az alapelvnek az érvényesülését szolgálja a törvénynek az a rendelkezése, amely szerint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnak megkülönböztetés nélkül kell biztosítania a nemzetbiztonsági állomány tagjának az előmeneteli lehetőséget, amely kizárólag a szakmai képességei, végzettségei, szakképesítései, a gyakorlata és a teljesítménye, továbbá – a rendfokozat tekintetében – a szolgálatban eltöltött idő alapján illeti meg az érintettet.

5. §

A törvény új alapelvként rögzíti a jogállási törvényben is, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja köteles megtartani a szolgálatellátással összefüggésben tudomására jutott minősített adatot vagy törvény által védett adatot. Ezen túlmenően köteles – magánéletére is kiterjedően – olyan magatartást tanúsítani, hogy illetéktelen személy vagy szerv ne juthasson a polgári nemzetbiztonsági szolgálat működésére – így különösen konkrét tevékenységére, személyi állományára, létesítményeire, vagyontárgyaira, eszközeire, módszereire, továbbá információforrásaira – vonatkozó ismeret birtokába.

A titoktartási kötelezettség alól a főigazgató esetén a miniszter, egyéb esetben a főigazgató adhat felmentést. E jogkör nem ruházható át.

A titoktartási kötelezettség megszegésének megalapozott gyanúja esetén, annak ellenőrzése érdekében a nemzetbiztonsági állomány tagja köteles magát a szolgálati viszony fennállása alatt és a felek 94. § szerinti megállapodása alapján annak megszűnését követően poligráfos vizsgálatnak alávetni, figyelemmel arra, hogy titoktartási kötelezettség a nemzetbiztonsági állomány tagját időbeli korlátozás nélkül, a szolgálati viszony megszűnése után is terheli.

6. §

A törvény rögzíti azokat az alapfogalmakat, amelyeket a törvény egésze szempontjából értelmezni szükséges. Jelentős változás a Hszt. képest, hogy a nemzetbiztonsági tevékenység még inkább háttérben történő ellátásának biztosítása érdekében az általános munkáltatói jogkört a törvény a polgári nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatójához telepíti, így az állományilletékes parancsnok jogintézménye megszűnik. A miniszter esetében szükséges utalni az Nbtv.-re, amely rögzíti, hogy melyik polgári nemzetbiztonsági szolgálatot melyik felelősségi körben eljáró miniszter irányítja. E törvény nem kívánja e rendelkezéseket itt megismételni, így felelősségi köröket nem rögzít, az Nbtv. szerinti irányító minisztert kell a miniszter alatt érteni. A törvény – szakítva a korábbi gyakorlattal, figyelemmel arra, hogy minden munkáltatói jogkört a főigazgatóhoz telepít –, a szolgálati elöljárót csupán parancsadásra jogosult vezetőként említi, azonban a törvény maga nem telepít munkáltatói jogkört is hozzá. (Ezt majd a főigazgató teheti meg, ha valamely munkáltatói jogkörét a szolgálati elöljáróra kívánja átruházni.)

Az alacsonyabb, azonos és magasabb szolgálati beosztások meghatározása körében – az új illetményrendszer bevezetése miatt – szintén jelentős változás történik. Az egyes szolgálati beosztások egymáshoz való viszonyában a jövőben nem csak a besorolási kategóriák közti hierarchia a releváns, figyelemmel arra kevesebb besorolási kategória fog megjelenni. Ezért a törvény ugyan meghagyja a besorolási osztály vagy besorolási kategória szerinti szempontrendszert, valamint a vezető és nem vezetői beosztás vagy az alacsonyabb/magasabb/azonos besorolású vezetői beosztás viszonyát, de az azonos besorolási kategórián belül kizárólag a megállapított vagy a tervezett illetmény tud viszonyítási alapként szolgálni, figyelemmel arra, hogy a garanciális szabályokat a törvény az illetmény-változáshoz fűzi.

Azon szervezetet, ahol a polgári nemzetbiztonsági szolgálaton kívüli szolgálatteljesítésre sor kerülhet, a törvény alapvetően 2 csoportba sorolja:

1. közigazgatási szervek (amely kiterjed a központi államigazgatási szervekre és az egyéb közigazgatási szervekre), a Magyar Honvédség, a Sándor-palota, az ügyészi szervezet, a bíróságok igazgatási feladatait ellátó szervezet, az egészségügyi intézmények, az állami fenntartású felsőoktatási intézmények, a tudományos intézmények, a miniszter vagy a miniszter irányítása alá tartozó személy vagy szervezet tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdasági társaság vagy annak leányvállalata, az állami tulajdonban levő gazdálkodó szervezet, valamint
2. az Európai Unió intézményei és nemzetközi szervezetek.

7. §

A törvény rögzíti a szolgálati viszony alanyait és a nemzetbiztonsági szolgálat fokozott áldozatvállalással járó sajátos közszolgálati jellegét. A szolgálati viszony egyik pólusán az államot megtestesítő polgári nemzetbiztonsági szolgálat, míg a másik pólusán a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál nemzetbiztonsági szolgálatot vállaló és teljesítő természetes személy helyezkedik el. A szabályozás központjában a szolgálati érdek elsődlegessége, a szolgálatteljesítés függelmi rendben történő teljesítése és ezzel együtt egyes alapjogok korlátozásának elfogadása áll. A szolgálati viszony nem egymás mellé rendelt felek kötöttségektől mentes egyeztetésének és megállapodásának tárgya és eredménye, ezért a törvény külön nevesíti, hogy a szolgálati viszony alanyai megállapodásban akkor térhet el a törvénytől, ha ezt a törvény kifejezetten megengedi.

8. §

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állománya eddig is polgári ruhában látta el szolgálati feladatait. Egyedül a tábournoki rendfokozati állománycsoportba tartozók viselhettek egyenruhát is bizonyos esetekben. A törvény a jövőben nem a tábournoki rendfokozathoz köti az egyenruha viselésének lehetőségét, hanem csak és kizárólag a beosztásban lévő főigazgató és a főigazgató-helyettes esetében teszi azt lehetővé, akik kizárólag szolgálatukat láthatják el az egyenruhában, magán célból nem viselhetik azt. Tehát, ha ezen vezetői beosztásról lemondott vagy ezen vezetői beosztásba helyezés visszavonásra került, ezt követően nem viselhet egyenruhát. A részletszabályozásra (egyenruha meghatározása, rendfokozati jelzések, ezek viselésének rendje) továbbra is a miniszter lesz jogosult.

9. §

A rendfokozat szempontjából a nemzetbiztonsági állomány tagja altiszti, zászlósi, tiszti, főtiszti vagy tábournoki rendfokozati állománycsoportba tartozik, ezen rendfokozati állománycsoportokon belül kerültek meghatározásra az egyes rendfokozatok, amelyek változatlanok maradnak. A nemzetbiztonsági állomány tagját az első rendfokozatába, az első tiszti rendfokozatába, az ezredesi, valamint az első tábournoki rendfokozatába kinevezik, a többi rendfokozatba előléptetik.

10–11. §

A nemzetbiztonsági állomány tagját el kell látni a polgári nemzetbiztonsági szolgálathoz tartozást és szolgálati jogosultságokat igazoló szolgálati igazolvánnyal és szolgálati jelvénnel. A szolgálati igazolvány a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állományába tartozáson túl igazolhatja a nemzetbiztonsági állomány tagjának lőfegyver-viselésre jogosultságát, valamint az intézkedésre jogosultságát is. Ennek megfelelően a főigazgató dönthet úgy, hogy a nemzetbiztonsági állomány nem minden tagja jogosult lőfegyver-viselésre és intézkedésre, közjogi szervezetszabályozó eszközben azt csak bizonyos beosztásokban teszi lehetővé és egyben kötelezettséggé. A törvény rendelkezik továbbá a szolgálati igazolvány tartalmi elemeiről. A miniszter a szolgálati igazolvány egyéb adattartalmáról rendeletben rendelkezhet, azonban az személyes adatra nem vonatkozhat.

A törvény rögzíti továbbá, hogy a szolgálati nyugdíjast el kell látni a polgári nemzetbiztonsági szolgálathoz tartozást igazoló nyugdíjas igazolvánnyal. A törvény rendelkezik a nyugdíjas igazolvány tartalmi elemeiről, valamint arról, hogy a miniszter a nyugdíjas igazolvány egyéb adattartalmáról rendeletben rendelkezhet, azonban az – ahogy a szolgálati igazolvány esetében – személyes adatra nem vonatkozhat.

12. §

A jogalanyiséggel szoros összhangban határozza meg a törvény általánosan a munkáltatói jogkört gyakorló kilétét. A törvény szerint a szolgálati viszonnal kapcsolatos munkáltatói jogokat – törvényben meghatározott kivételekkel – az állományilletékes parancsnok helyett a főigazgató gyakorolja. A korábbi gyakorlattal szakítva végrehajtási rendelet további munkáltatói jogköröket nem állapíthat meg. Fontos megemlíteni, hogy az Nbtv. maga tartalmazza a miniszter bizonyos munkáltatói jogköreit, amelyeket a törvény nem ismételt meg, azok speciális rendelkezésként felülírják az általános szabályokat.

A főigazgató az egyes munkáltatói jogköröket a polgári nemzetbiztonsági szolgálat szervezeti és működési szabályzatában leadhatja valamely vezetői beosztást betöltőkre. A törvény azonban felsorolja azon kiemelt

munkáltatói jogokat, amelyeket szükséges, hogy a főigazgató maga gyakoroljon, így azokat nem ruházhatja át a szervezeti és működési szabályzatban sem.

A törvény nem tartalmaz a köztársasági elnök vonatkozásában az Alaptörvényen túli egyéb jogkört. Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés e) pontja alapján a köztársasági elnök kinevezi és előlépteti a tábornokokat.

13. §

Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alaptörvény rendelkezései garanciális szabályként rögzítik az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit. E keretek a jogkorlátozást kizárólagosan törvény által, más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, az ahhoz feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával teszik lehetővé. Ilyen jogkorlátozásokkal jár szükségképpen együtt a nemzetbiztonsági szolgálatteljesítés is. Ha a korlátozások között választási lehetőség van, úgy – az Alaptörvény rendelkezéseiből adódóan – azt kell választani, amely az eredmény biztosítása mellett a legkisebb sérelemmel jár. A törvény 13–21. §-ai az alapvető jogok korlátozásával kapcsolatos alapvető rendelkezéseket tartalmazza.

A törvény előírja, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálat érdekében kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli tartózkodási helyét, elérhetőségét bejelentsen. A szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőség biztosításán túl lehetőség van a szolgálatképes állapot fenntartásának előírására is, amely korlátozások együttes elrendelése készenlétnak minősül. Továbbra is tartalmazza a törvény, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági állományának tagja külföldre utazási és vízumigénylési szándékát, külföldre utazásának tervezett napját, útvonalát, az útvonallal érintett országok listáját, célját, hazatérésének tervezett napját a munkáltatói jogkör gyakorlójának köteles bejelenteni, aki a külföldre utazást szolgálati és biztonsági érdekből megtilthatja vagy korlátozhatja. A törvény kiegészíti a Hszt. szerinti szabályt a külföldre utazással kapcsolatos bejelentés tekintetében: a nemzetbiztonsági állomány tagja a fentiekben túl köteles bejelenteni a külföldre utazásának időtartamát, a vele együtt utazó közeli hozzátartozók nevét, valamint a külföldi tartózkodási helyét. A kiegészítés indoka, hogy ezen adatok ismerete szükséges ahhoz, hogy a biztonsági szempontokat megfelelően értékelni lehessen, másrészt az utazás időtartama és hazatérésének tervezett napja alapján tud a polgári nemzetbiztonsági szolgálat – a nemzetbiztonsági állomány tagjának védelme érdekében – időben intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a nemzetbiztonsági állományának tagja a tervezett időpontban nem érkezett haza.

A bejelentés és a megtiltás vagy a korlátozás eljárási szabályait – különös tekintettel a bejelentés és a megtiltás vagy korlátozás közlésének határidejére – a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg.

A főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megállapíthatja továbbá azon esetköröket, helyzeteket vagy időszakokat, amikor a bejelentési kötelezettséget nem kell teljesíteni. A nemzetközi biztonsági helyzetre figyelemmel előfordulhatnak olyan időszakok és/vagy helyek, amikor a külföldre utazás automatikus bejelentése nem szolgál biztonsági célt, csupán a törvénynek való megfelelés miatt történik, amely szabályozás egyrészt feleslegesen korlátozza az egyén jogait, másrészt az adminisztratív terheket is növeli. Tekintettel azonban arra, hogy ez egy jogkorlátozó intézkedés, szükséges az általános korlátozás megjelenítése a törvényben és annak biztosítása, hogy a főigazgató rendelkezheszen arról, amikor nem szükséges a kötelezettség teljesítése.

A visszarendelés szabályai nem változnak.

14. §

A kiadott utasítást, intézkedést – az eddigi szabályozásnak megfelelően – a nemzetbiztonsági állomány tagja főszabályként nem bírálhatja, arról véleményt nem mondhat. A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtótermék előállítását, terjesztését, közzétételét, megjelentetését, nyilvánosságra hozatalát, ilyen tartalmú kiadvány, embléma, más szöveges vagy kép adat kifüggesztését továbbra sem megengedett.

Új rendelkezésként jelenik meg az internetes felületeken történő olyan megnyilvánulás törvényi megtiltása a korábbi megtiltási lehetőséggel szemben, amelyből kiderül a polgári nemzetbiztonsági szolgálathoz való tartozás. A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági állománya nemzetbiztonsági feladatot lát el, amely

során kiemelten fontos, hogy az állomány tagja magánéletében se legyen mindenki számára nyilvánvaló módon nemzetbiztonsági szolgálathoz köthető. Ezen korlátozást a nemzetbiztonsági tevékenység eredményes ellátásán túl az állomány védelme is indokoltá teszi. Ezen túl természetesen a Hszt. szerinti szabályozás indoka is helytálló a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági állománya esetében is: ha az internetes felületeken, különösen a közösségi oldalakon a nemzetbiztonsági állomány tagjai feltüntetnék szervezeti hovatartozásukat, majd egyes témák kapcsán olyan nyilatkozatokat tennének, amelyek nem méltóak a nemzetbiztonsági szolgálati viszonyban állók hivatásához, azzal veszélyeztetnék a polgári nemzetbiztonsági szolgálat működéséhez szükséges közbizalom fenntartását.

A törvény alapján sem kötelezhető arra a nemzetbiztonsági állomány tagja, hogy politikai nézeteiről vagy párt-szimpatiájáról nyilatkozzon, és politikai nézetei vagy párt-szimpatiája a jogai gyakorlását és az előmenetelt nem befolyásolhatják.

15. §

A gyülekezési jog továbbra is korlátozott marad: a szolgálati helyen a gyülekezési törvény szerinti gyűlés csak a munkáltatói jogkör gyakorlójának engedélyével tartható. A törvény tartalmazza azokat az eseteket, amikor ilyen engedély nem adható, továbbá a gyűlésen való megjelenési szándék bejelentési kötelezettségét.

Elhagyásra kerülnek ugyanakkor a tábornok egyenruha viselésének szabályai a gyűléseken, egyéb politikai rendezvényeken. Ennek indoka az, hogy e törvény szerint kizárólag a szolgálati beosztást betöltő főigazgató és főigazgató-helyettes jogosult egyenruha viselésre, a nyugállományúak, e beosztást már nem betöltők nem. A szolgálati beosztást betöltő főigazgató és főigazgató-helyettes is azonban csak szolgálatát láthatja el egyenruhában is, tehát ha valamely gyűlésen szolgálati feladatot lát el, akkor korlátozás nélkül viselheti azt, ha viszont nem szolgálati feladatot lát el, akkor a törvény szabályai szerint sehol sem viselheti az egyenruhát.

16. §

Az egyesülési jog korlátozásával kapcsolatos szabályok alapvetően nem változnak:

1. a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai eddig sem hozhattak létre érdekképviselői szervezetet és azokhoz nem is csatlakozhattak, amely korlátozás fenntartása a nemzetbiztonsági tevékenységre tekintettel a nemzetbiztonsági állomány tagjai esetében továbbra is indokolt, hiszen nemzetbiztonsági érdekekkel nem egyeztethető össze az egyéni és a kollektív védelem szerzett formája;
2. a nemzetbiztonsági állomány tagja nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a polgári nemzetbiztonsági szolgálat feladataival ellentétes;
3. a nemzetbiztonsági állomány tagja köteles a hivatásával össze nem függő civil szervezettel fennálló, illetve létesülő tagsági viszonyát előzetesen bejelenteni, a tagsági viszony létesítése vagy fenntartása – indokolással – megtiltható. E rendelkezés nem vonatkozik arra az esetre, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagja kamarai tagsághoz kötött tevékenységet lát el. Ebben az esetben tagja lehet az illetékes szakmai kamarának.

17. §

A törvény – az Alaptörvény 46. cikk (5) bekezdésére figyelemmel – rögzíti, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, önkormányzati vagy kisebbségi önkormányzati képviselő, illetve főpolgármester, polgármester, alpolgármester. A jelöltként történt nyilvántartásba vétel, a jelöltségtől való visszalépés, illetve a megválasztás vagy annak elmaradása továbbra is bejelentési kötelezettség alá esik. A jelöltség ideje alatt a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati viszonya szünetel.

A törvény továbbra is garanciális jelleggel rögzíti, hogy a választásokon, népszavazáson történő szavazás lehetőségét a nemzetbiztonsági állomány tagja részére akkor is biztosítani kell, ha szolgálati érdekből nem tartózkodhat a lakóhelyén.

18–19. §

A munka és foglalkozás szabad megválasztása alapjog korlátozása nem változik: a polgári szakképzettség gyakorolható, más kereső tevékenység pedig az összeférhetlenségi szabályok szerint folytatható. A nemzetbiztonsági állomány tagja pártnak vagy pártpolitikai célokat szolgáló egyesületnek nem lehet tagja, ilyen célú alapítvánnyal nem létesíthet jogviszonyt, munkájában nem vehet részt, politikai tartalmú közszereplést szolgáltatón kívül – az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való részvételt kivéve – sem vállalhat.

20. §

Külön nevesíti a törvény, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagjai sztrájkjogukat nem gyakorolhatják, figyelemmel a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok által ellátandó feladatokra, amelyek ellátása Magyarország nemzetbiztonsági érdekeire tekintettel még kis mértékben sem függeszthetőek fel.

21. §

A törvény szerint a munkáltatói jogkör gyakorlója megtilthatja, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálatban a főigazgató által közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott vagyontárgyat magánál tartson, továbbá a magáncélú telekommunikációs eszköznek a szolgálatellátás közben történő használatát is korlátozhatja. Erre nemzetbiztonsági érdekből, a minősített adat védelme és a szolgálatellátás rendjének fenntartása érdekében vagy konspirációs okból kerülhet sor, és hangsúlyozandó, hogy a tiltás, korlátozás csak lehetőség. A törvény nem határozza meg a korlátozható eszközök egy részét sem, tekintettel a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok széles körű tevékenységére.

22–25. §

A törvény szerint a nemzetbiztonsági állomány tagja annak a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnak az állományába tartozik, amelybe őt a kinevezési okmányban kinevezték, és szolgálatát is ott teljesíti. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálatát ugyan a polgári nemzetbiztonsági szolgálaton kívül teljesíti, de az nemzetbiztonsági, kormányzati vagy egyéb biztonsági érdeket szolgál. Ebben az esetben (és minden egyéb esetben, amikor a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál szolgálati beosztást nem tölt be) a nemzetbiztonsági állomány tagját rendelkezési állományba kell helyezni.

Azon személyi állomány, akik nemzetbiztonsági feladataikat leplezetten látják nemzetbiztonsági érdekből a rendelkezési állománytól – különös védelme érdekében – elkülönülő, az ún. kihelyezett állományba kerülnek. A törvény rögzíti továbbá a kihelyezett állományra vonatkozó törvényi szintű szabályokat azzal, hogy a részletszabályokat a miniszter közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

26. §

A törvény megtartja a szolgálati beosztások besorolási osztály és azon belül besorolási kategóriák szerinti kialakítását annak érdekében, hogy különösen az illetmény és az illetményen felüli juttatások megállapítás során a szolgálati beosztás besorolási osztályát és besorolási kategóriáját is figyelembe lehessen venni. Emellett a törvény számos különleges jogot és kötelezettséget állapít meg az egyes beosztások besorolási osztályokba vagy besorolási kategóriákba tartozó szolgálati beosztást betöltőkre.

Az egyes szolgálati beosztások besorolását a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg a polgári nemzetbiztonsági szolgálat rendelkezésére álló költségvetési forrás és a polgári nemzetbiztonsági szolgálat feladatai figyelembevételével. A korábbiakkal ellentétben a szolgálati beosztások besorolása során az ahhoz tartozó rendfokozat nem állapítható meg, a nemzetbiztonsági állomány tagja a törvény rendelkezései szerint jogosult a rendfokozata viselésére. Önálló besorolási osztály kerül meghatározásra a legalább érettségi végzettségű és a legalább felsőfokú végzettségű állomány részére, továbbá külön besorolási osztályt képez a vezetői besorolási osztály.

Az I. besorolási osztályban és a II. besorolási osztályban is megállapít a törvény besorolási kategóriákat. A vezetői besorolási osztályba tartozó szolgálati beosztás lehet kiemelt vezetői és szakmai vezetői beosztás. A törvény tételesen rögzíti az egyes vezetői besorolási kategóriákat is.

27. §

A törvény a szolgálati jogviszony létesítéséhez kötődő általános alkalmazási feltételeket határozza meg. A közszféra más területeihez képest az alkalmazási feltételek e foglalkoztatási csoport esetében szélesebb körűek. A szolgálati viszony létesítésének alapvető feltétele a cselekvőképesség és a magyar állampolgárság. A törvény az általános alkalmazási feltételeken kívül további, a nemzetbiztonsági szolgálati jelleghez kapcsolódó különös alkalmazási feltételt – így a nemzetbiztonsági ellenőrzésen a biztonsági feltételeknek való megfelelést, a poligráfos vizsgálaton való részvétel és egyes alapvető jogok korlátozásának vállalását – is rögzít.

Az Nbtv. alapján a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok teljes személyi állománya nemzetbiztonsági ellenőrzéshez kötött munkakört tölt be. Ebből következően a Hszt. hatálya alatt sem kellett az ő kifogástalan életvitel ellenőrzésüket elvégezni, hiszen a nemzetbiztonsági ellenőrzés azt magában foglalja, attól jóval szélesebb körű. Ezért a kifogástalan életvitel ellenőrzése továbbra sem kerül külön előírásra. A törvény nem határoz meg életkori felső határt a szolgálati viszony létesítési feltételeként, figyelemmel arra, hogy az egészségi alkalmasságon túl a nemzetbiztonsági tevékenység végzéséhez nem annyira a fizikai követelményeknek való megfelelés szükséges, sokkal inkább a pszichológiai alkalmasság, amely feltételeknek való megfelelés nem függ életkortól.

28. §

A törvény rendelkezik a szolgálati viszony áthelyezéssel történő létesítéséről. A szolgálati viszony e törvény szerinti szolgálati viszonyból, nemzetbiztonsági alkalmazotti jogviszonyból, a Hszt. szerinti hivatásos szolgálati jogviszonyból, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyból, a Magyar Honvédség hivatásos vagy szerződéses katonai állományából, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyból, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló törvény szerinti adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyból, ügyészségi szolgálati jogviszonyból, igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyból vagy egészségügyi szolgálati jogviszonyból történő áthelyezéssel is létesíthető. Az minősül áthelyezésnek, ha e jogviszony megszűnését követő legfeljebb 30 napon belül létesít szolgálati viszonyt. Ekkor a jogviszonyt folyamatosnak kell tekinteni, azon ezen személyek szolgálati idejét e törvény szabályai szerint kell megállapítani.

29–33. §

A kinevezés és szolgálati beosztásba helyezés vonatkozásában a törvény nem változtat a korábbi szabályozáson: a szolgálati viszony a nemzetbiztonsági állományba való kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan vagy határozott időre létesül. A törvény lehetővé teszi a határozott idejű foglalkoztatást, de csak helyettesítés esetére.

A nemzetbiztonsági állományba kinevezett személy esküt tesz, ennek megtagadása esetén a jogviszony létesítésére az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmazni. A nemzetbiztonsági állomány tagja csak az eskütételt követően állítható szolgálatba. Az eskü a különleges közszoalattal együtt járó hivatástudatot erősíti, azt, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állománya Magyarország szolgálatában áll, akik akár életük kockáztatása árán is megvédik Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit.

A törvény tételesen rögzíti a kinevezési okmány tartalmi elemeit és a munkaköri leíráshoz kapcsolódó, a munkáltatói jogkört gyakorlót terhelő kötelezettségeket (átadás, tájékoztatás).

A nemzetbiztonsági állomány pályakezdő tagját a nemzetbiztonsági állományba vételkor a szolgálati beosztásra képzési követelményként előírt végzettségnek,

1. érettségi végzettség esetén a) altiszti rendfokozati állománycsoportba sorolt szolgálati beosztásba kinevezéskor őrmester, b) zászlósi rendfokozati állománycsoportba sorolt szolgálati beosztásba kinevezéskor zászlós vagy
2. felsőfokú iskolai végzettség esetén – bármely besorolású szolgálati beosztásba kinevezéskor – hadnagy rendfokozatba kell kinevezni. A nemzetbiztonsági állomány nem pályakezdő tagjának rendfokozatát – ha rendelkezik e törvény szerint tényleges szolgálati időnek elismert idővel – a nemzetbiztonsági állományba vételkor a tényleges szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani.

A törvény a polgári nemzetbiztonsági szolgálat jellegének megfelelő nemzetbiztonsági szakmai képzés megszerzését írja elő, amelynek hiányában a nemzetbiztonsági állomány tagja ugyan a szolgálati beosztást betöltheti, de az Nbtv. szerinti önálló intézkedésre nem jogosult.

34. §

A törvény a próbaidő kikötését nem teszi kötelezővé, azt a munkáltatói jogkör gyakorlója döntheti el, hogy szükséges-e próbaidő kikötése (akár a képzési kötelezettség teljesítésére figyelemmel, akár más okból). A próbaidő időtartama, maximum 12 hónap lehet, az nem hosszabbítható meg.

A határozott idejű szolgálati viszony meghosszabbítása esetén azonos vagy hasonló feladatkörben történő foglalkoztatás esetén újabb próbaidő nem köthető ki. A 3 hónapnál rövidebb idejű kinevezés esetén a próbaidő legfeljebb a határozott idejű kinevezés időtartamának fele lehet.

A próbaidő alatt a szolgálati viszonyt bármelyik fél indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.

35. §

A törvény megteremti az ösztöndíj szerződés jogi alapjait. Az ösztöndíj szerződés a nemzetbiztonsági szolgálatot vállaló személlyel, a jelentkezővel köthető. A polgári nemzetbiztonsági szolgálat a nemzetbiztonsági szolgálatot vállaló személlyel ösztöndíj szerződést köthet a szolgálati viszony létesítéséhez szükséges végzettség, szakképzés megszerzése érdekében. Az ösztöndíj szerződésben a polgári nemzetbiztonsági szolgálat vállalja, hogy a tanulmányok alatt támogatást nyújt, a jelentkező pedig arra kötelezi magát, hogy a megállapodás szerinti tanulmányokat folytatja, a polgári nemzetbiztonsági szolgálattal szolgálati viszonyt létesít és a képzés megszerzése után a támogatás mértékével arányos időn – az ösztöndíj szerződésben meghatározott időtartamban – keresztül szolgálati viszonyát lemondással nem szünteti meg.

36. §

A törvény alapján a szolgálati viszony főszabályként a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezésével vagy az ő kérelmére módosítható. A törvény kizárólag a szolgálati viszony módosulásának általános szabályai között rögzíti a beleegyezést és a kérelmet, a szolgálati viszony módosulásának egyes eseteinél már csak azt rögzíti, ha ezen főszabálytól el kíván térni: pl. mihez nem kell a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése.

A módosítás korábbi esetei közül a törvény elhagyja a polgári nemzetbiztonsági szolgálatot irányító miniszter által vezetett minisztériumba, az ügyészi szervezethez, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez vezénylés speciális esetköreit, tekintettel arra, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági érdekből gyakran alkalmazzák a más szervhez vezénylés jogintézményét, amelynek szabályait teljesen újra gondolta a törvény. Az általános szabályok megfelelően tudják majd kezelni a minisztériumba, az ügyészi szervezethez és a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez vezénylés korábbi speciális szabályait is, így felesleges megtartani ezek különállóságát.

Új elemként jelenik meg nevesítetten a vezetői beosztás ellátásával történő megbízás, valamint új jogintézményként a külszolgálatra vezénylés.

A miniszter közzjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg a szolgálati beosztás módosításának, a polgári nemzetbiztonsági szolgálat más szervezeti egységéhez történő áthelyezésnek és az átrendelésnek az eljárási rendjét és feltételeit.

37–40. §

A törvény rögzíti, hogy magasabb szolgálati beosztásba – az általános szabályok szerint beleegyezésével vagy kérelmére – csak az helyezhető, aki rendelkezik a magasabb beosztáshoz előírt feltételekkel. Nem szükséges a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése az azonos besorolású másik szolgálati beosztásba helyezéshez.

A törvény szerint a nemzetbiztonsági állomány tagjának alacsonyabb beosztásba helyezése történhet:

1. beleegyezésével a) szolgálati érdekből, vagy akinek létszámcsökkentés vagy átszervezés miatt a szolgálati beosztása megszűnt, b) ha az egészségi vagy pszichológiai alkalmasság megállapítására irányuló vizsgálat során „Alkalmasság-kategória-váltással” minősítést kap, és a számára megállapított új alkalmassági kategóriában biztosítható szolgálati beosztás ellátásához szükséges képzési és alkalmassági feltételeknek megfelel,

2. beleegyezése nélkül is az, a) akinek vezetői beosztásba helyezését visszavonták vagy a vezetői beosztásáról lemondott, b) aki teljesítményértékelése alapján a beosztás ellátására alkalmatlannak bizonyult és c) akivel szemben alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fegyelmi fenytést alkalmaztak.

Ugyan a korábbi szabályozással szemben az alacsonyabb beosztásba helyezés esetei közül tételesen kikerül a „kérelmére” esetkör, de a szolgálati viszony módosulásának általános szabálya szerint a szolgálati viszony a nemzetbiztonsági állomány tagjának kérelmére vagy beleegyezésével módosítható. Így az általános szabály erre az esetre, a másik szolgálati beosztásba helyezésre is alkalmazandó.

A vezetői beosztásba helyezés nem jelenik meg a törvényben önálló jogcímként, az a más szolgálati beosztásba helyezés (magasabb, azonos besorolású vagy alacsonyabb beosztásba helyezés) valamelyik eseteibe tartozik. A vezetői beosztásba helyezéssel kapcsolatosan fontos hangsúlyozni, hogy az általános szabályt, hogy erre csak (kérelmére vagy) beleegyezésével kerülhet sor, itt is érvényesíteni kell. A vezetői beosztásba helyezés főszabály szerint határozatlan időre szól. A nemzetbiztonsági állomány tagja vezetői beosztásba helyettesítés céljából vagy tartós külszolgálat időtartamára határozott időre is helyezhető.

A nemzetbiztonsági állomány tagjának vezetői beosztásba helyezése indoklás nélkül azonnali hatállyal visszavonható, amihez nem kell a beleegyezése, vagy a vezetői beosztásról az érintett 30 napos határidővel indoklás nélkül bármikor lemondhat. A törvény részletesen rögzíti a vezetői beosztásba helyezés visszavonásakor, illetve a vezetői beosztásról történő lemondás esetén követendő eljárási szabályokat (szolgálati beosztás felajánlásának szabályai, illetmény, rendelkezési állományba helyezés stb.).

41. §

A nemzetbiztonsági állomány arra alkalmas tagja átmenetileg megbízható

1. az ideiglenesen megüresedett vagy betöltetlen szolgálati beosztás ellátásával,
2. a szolgálati beosztás ellátásában tartósan akadályozott személy helyettesítésével vagy
3. a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával, többletfeladatként.

A megbízásra sor kerülhet az eredeti beosztás ellátása mellett vagy az eredeti beosztás megtartásával, de az ellátása alóli mentesítéssel. Az 1. és 3. pont szerinti megbízás felső korlátja 1 év, amely határidő indokolt esetben további 1 évvel meghosszabbítható. A megbízáshoz a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése szükséges, kivéve, ha a helyettesítés az 1 hónapot nem haladja meg.

Ha a nemzetbiztonsági állomány tagja a megbízást az eredeti szolgálati beosztásának ellátása mellett végzi, részére a többletszolgálat figyelembevételével megállapított illetmény jár. A megbízás alapján újonnan megállapított illetmény nem lehet kevesebb az eredeti illetményénél.

Ha a megbízott személyt az eredeti szolgálati beosztás ellátása alól mentesítették, részére a megbízással betöltött szolgálati beosztás figyelembevételével megállapított illetmény jár, amely szintén nem lehet kevesebb az eredeti illetményénél.

Mindkét megállapított illetmény csak az egybefüggően 30 napot meghaladó megbízás esetén jár: visszamenőleg, a megbízás első napjától.

A miniszter közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg a megbízás eljárási rendjét és feltételeit.

42. §

A törvény külön rendezi a vezetői beosztás ellátásával történő megbízás szabályrendszerét, hogy a megbízott vezetőre mely – a vezetőkre vonatkozó – szabályokat kell alkalmazni, és melyeket nem. A vezetői beosztás ellátásával történő megbízáshoz az általános szabály szerint szintén kell a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése.

43. §

A törvény részletesen szabályozza a polgári nemzetbiztonsági szolgálaton belüli áthelyezés szabályait.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálaton belüli áthelyezésre a szolgálat érdekében vagy a nemzetbiztonsági állomány tagjának kérelmére kerülhet sor, azzal a feltétellel, hogy az új szolgálati beosztáshoz előírt végzettségi, szakképesítési és szakmai képesítési és alkalmassági feltételeknek megfelel. Az áthelyezés munkáltatói oldalról, szolgálati érdekre hivatkozva 4 hónappal elhalasztható. Az elhalasztás nem alkalmazható pályázaton elnyert beosztásba történő áthelyezés esetén.

Az alábbi esetekben nem kell a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése a szolgálat érdekében történő áthelyezéshez:

1. ha az áthelyezés nem jár alacsonyabb vagy magasabb szolgálati beosztásba helyezéssel,
2. ha az áthelyezés nem jár a szolgálatteljesítés helyének megváltozásával vagy
3. ha a szolgálatteljesítés helye változik, de az új szolgálatteljesítési hely eléréséhez szükséges idő a tartózkodási helytől irányonként nem haladja meg a 1,5 órát, 10 évnél fiatalabb gyermek nevelése esetén az 1 órát (az időtartamokat közösségi közlekedés igénybevételével kell figyelembe venni).

44. §

Átrendelésként nevesíti a törvény a szolgálati viszony módosulásának azon formáját, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálat érdekében eredeti szolgálati beosztásában való meghagyása mellett a polgári nemzetbiztonsági szolgálat másik szervezeti egységéhez (bármely helységbe) beleegyezése nélkül meghatározott szolgálati feladat teljesítésére kerül átrendelésre. A más helységbe való átrendelés időbeli korlátja naptári évenként legfeljebb 4 hónap lehet. A 4 hónap leteltétől számított 6 hónapon belül újabb átrendelésre nem kerülhet sor. A törvény kimondja, hogy a rendelkezési állományba nem tartozók iskolai rendszerű oktatása, képzése az oktatás időtartamára átrendeléssel is történhet, amely esetben azonban a 4 hónapos korlát nem alkalmazandó és abba az időtartamba nem is kell ezt az időtartamot beszámítani. Az átrendelés a nemzetbiztonsági állomány tagjára nézve aránytalan sérelemmel nem járhat, ezért a törvény taxatívén sorolja fel azon eseteket, amikor más helységben történő szolgálatellátás esetén a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése nélkül nincs helye átrendelésnek.

A korábbi ideiglenes átrendelés beleolvad az általános átrendelésbe, de a gyakorlati alkalmazhatósága nem szűnik meg: ekkor a nemzetbiztonsági állomány tagja a polgári nemzetbiztonsági szolgálat hatékony működéséhez szükséges szolgálatszervezési okból ideiglenesen az eredeti szolgálati beosztásához tartozó feladatok helyett a szervezeti egységen belül más szolgálati feladatok ellátására rendelhető át, az eredeti szolgálati beosztásában való megtartása mellett. Lényeges, hogy ezen jogintézmény elkülönítésre kerüljön a helyettesítéstől, míg a helyettesítésre történő megbízás esetében ugyanis valamely üres szolgálati beosztáshoz tartozó szolgálati feladat ellátásáról lehet szó, az ideiglenes átrendelés esetében arról, hogy valamely oknál fogva olyan szolgálati feladatok jelentkeznek, amelyeket a meglévő, rendszeresített szolgálati beosztásokkal nem lehet teljeskörűen lefedni, ezért indokolt az ideiglenes átrendelés alkalmazása.

45–48. §

A törvény a vezénylés szabályait jelentősen átalakítja annak érdekében, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági érdekből kevesebb – előre rögzített, az egyedi igényekhez alkalmazkodni nem képes – jogszabályi kötöttséggel tudják a nemzetbiztonsági állomány tagját vezényelni. A törvény megszünteti a vezénylés korábbi különálló jogcímeit, a jövőben egy vezénylési jogcím marad, de pont ezért a vezénylés ideje alatt a vezényeltre vonatkozóan a jogviszony tartalmát nem rögzíti kógensen a törvény, hanem azokról a vezénylési megállapodásban a főigazgatónak és a fogadó más szerv vezetőjének kell megállapodnia. Természetesen a vezénylési megállapodásban sem írhatóak felül a jogszabályi rendelkezések, csupán arról állapodnak meg a felek, hogy a jogviszony egyes elemeire mely jogállási jogszabályt: ezt, vagy a más szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó jogállási jogszabályt kell alkalmazni.

Garanciaként itt is érvényesül a szolgálati viszony módosításának általános szabálya, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése szükséges a vezényléshez és a vezénylési megállapodásban foglaltakhoz egyaránt. Előfordulhat olyan eset, hogy inkább a polgári nemzetbiztonsági szolgálat fizeti az e törvény szerinti illetményt, de nemzetbiztonsági érdekből mindenképpen szükséges a vezénylés. Ezért a törvény felsorolja, hogy a jogviszony mely elemeiről kell a vezénylési megállapodásban rendelkezni az alábbiak szerint:

1. azokra a nemzetbiztonsági állomány tagja a) e törvény szerint vagy b) a fogadó szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó szabályok szerint jogosult, valamint
2. azokat a) a polgári nemzetbiztonsági szolgálat, vagy b) a fogadó szerv biztosítja a saját költségvetése terhére.

A törvény az egyértelmű jogalkalmazás érdekében kimondja, hogy a más szervnél a tevékenysége ellátásának jogalapja a vezénylés lesz, nem egy új kinevezés egy másik jogviszonyba vagy egy munkaszerződés. A más szervnél tehát nem kell létrehozni az más szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó jogviszonyt új, kettős jogviszonyként. A más szerv és a nemzetbiztonsági állomány tagja között e tekintetben nem jön létre új foglalkoztatási jogviszony, továbbra is egy jogviszonya, a szolgálati viszonya áll fenn a vezényeltnek. Azonban ez nem jelenti azt, hogy pl. adózási, járulékfizetési vagy akár munkavédelmi szempontból ne minősülne foglalkoztatási jogviszonynak a vezényléssel létrejött jogviszony. Jogállás tekintetében azonban nem jön létre új foglalkoztatási jogviszony, tehát a vezénylés megszűntetésekor nem kell pl. a Kit. vagy az Mt. jogviszony-megszűntető rendelkezéseit alkalmazni, nem jár felmentési idő, végkielégítés a nemzetbiztonsági állomány tagjának. Azt, hogy a más szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó jogállási jogszabályból mit kell alkalmazni a vezényeltre is, annak e törvény és a vezénylési megállapodás a jogalapja, nem másik foglalkoztatási jogviszony létrejötte miatt a másik foglalkoztatási jogszabály.

A törvény speciális szabályt állapít meg a miniszter által vezetett minisztériumba vezetői álláshely ellátására történő vezénylés esetén, tekintettel arra, hogy ezen vezényeltnek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok feletti irányítási jogkör végrehajtásában vesznek részt, így szükséges, hogy az e törvény szerinti vezetői beosztáshoz előírt rendfokozatot viseljék ők is a törvény által történő megfeleltetés szerint.

A törvény kimondja, hogy a vezényelt a fogadó szerv illetékes vezetőjének, szolgálati előljárójának rendelkezései szerint teljesíti a szolgálatát, valamint külön rögzíti, hogy a vezényelt tevékenységét a fogadó szerv tevékenységét szabályozó szabályok szerint látja el. Tehát pl. a nemzetbiztonsági állomány rendőrséghez vezényelt tagja tevékenysége ellátása során a Rendőrségről szóló törvény szerint, a rendőrré vonatkozó jogosultságok és kötelezettségek szerint jár el.

Ezen túl a törvény rögzíti a jogviszony azon elemeit, amelyekre a más szerv foglalkoztatottjaira vonatkozó szabályok irányadóak, valamint amelyekre a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál szolgálatot teljesítő nemzetbiztonsági állomány tagjára vonatkozó szabályok az irányadóak. A törvény újítása, hogy rendezi a nemzetbiztonsági állomány vezényelt tagjának összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat: vezénylés esetén a fogadó szerv állományának összeférhetetlenségére vonatkozó és e törvény szerinti szabályokat egyaránt alkalmazni kell.

A szolgálati viszonyt érintő munkáltatói jogokat továbbra is e törvény szerinti munkáltatói jogkör gyakorlója, az egyéb munkáltatói jogokat a fogadó más szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetője vagy parancsnoka gyakorolja.

A törvény a korábbiakkal megegyezően szabályozza a szakdiplomataként történő kihelyezése érdekében történő továbbvezénylést, valamint a vezénylés megszűntetésének szabályait.

49. §

A törvény – a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Küt.) mintájára – kiegészítésre kerül a külszolgálatra vezénylésre vonatkozó alapvető szabályokkal. Legfőbb lényegi eleme, hogy a külszolgálatra vezénylés a szolgálati viszony fennállását nem érinti, azonban a külszolgálatra vezénylés időtartama alatt a kihelyező szerv a nemzetbiztonsági állomány tagját a Kit. szerinti kormányzati szolgálati jogviszonyban, kormánytisztviselőként foglalkoztatja. Erre azért van szükség, mert míg egy vezénylés során nem jön létre új foglalkoztatási jogviszony, addig a külképviselletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény 36. § (4a) bekezdése alapján a vezénylés esetén az állomány vezényelt tagja a kihelyező szervhez történő vezénylést követően a tartós külszolgálat idejére a 11. § (3) bekezdés szerinti tartós külszolgálati felkészülést támogató szervezeti egység állományába kerül kinevezésre kormánytisztviselőnek. Ezen lényeges különbség miatt szükséges különbséget tenni a vezénylés és a külszolgálatra vezénylés között.

A külszolgálatra vezényléshez az általános szabály szerint szükséges a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése.

50. §

A törvény a külföldre vezénylés szabályain nem módosít a Hszt.-hez képest, csupán elhagyásra kerültek azok az esetkörök, amelyek a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állománya esetében nem jöhetnek szóba [pl. a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 7/E. § (1) bekezdés f) pontja szerinti feladat ellátása, vagy az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség készenléti alakulatában való részvétel érdekében történő külföldre vezénylés].

A külföldre vezényléshez az általános szabály szerint természetesen szükséges a nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezése.

51. §

Az Európai Unió vagy nemzetközi szervezetek által finanszírozott fejlesztési programokban történő szakértői részvétel vonatkozásában a törvény a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvényhez (a továbbiakban: Kit.) hasonlóan szabályozza a nemzetbiztonsági állomány tagjának az Európai Unió vagy nemzetközi szervezetek által finanszírozott fejlesztési programokban történő szakértői részvételét.

52–54. §

A törvény rendezi a szolgálati viszony szünetelésével összefüggő kérdéseket. Szünetel a szolgálati viszonya a nemzetbiztonsági állomány azon tagjának, akit az országgyűlési képviselői, az európai parlamenti képviselői, az önkormányzati, vagy a főpolgármesteri, polgármesteri választáson jelöltként nyilvántartásba vettek, figyelemmel arra, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja politikai tevékenységet nem végezhet. (Ha megválasztották, akkor a törvény erejénél fogva megszűnik a jogviszonya.)

A törvény módosítja a szünetelésnek az állami vezetői kinevezés miatti esetkörét: egyrészt csak az államtitkár (kivéve a miniszter helyettesítését ellátó államtitkárt) és a szakmai felsővezetők [kivéve a Kit. 13/C. § (1) bekezdése szerinti igazgatót] esetében hagyja meg, ugyanakkor nem köti csak a polgári nemzetbiztonsági szolgálatot irányító miniszter által vezetett minisztériumba történő kinevezéshez. [A miniszter helyettesítését ellátó államtitkárra kinevezéssel a szolgálati viszony a törvény erejénél fogva megszűnik, míg a Kit. 13/C. § (1) bekezdése szerinti igazgató jogviszonya változtatás nélkül fennmarad, a kabinetfőnökhöz hasonlóan vezényléssel is betölthető az álláshely.]

A szünetelés alatt a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálati viszonyból származó jogait nem gyakorolhatja, a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségek őt nem terhelik: ebből következően többek között sem illetmény, sem illetményen felüli juttatás, sem költségtérítés, kedvezmény, támogatás nem illeti meg, nem használhatja a rendfokozatát, nem viselhet egyenruhát és szolgálati lőfegyvert. (Egyenruhát egyébként már önmagában azért sem viselhet, mert a szünetelés alatt nem tud betölteni sem főigazgatói, sem főigazgató-helyettesi szolgálati beosztást, és e törvény alapján csak ezen szolgálati beosztást betöltők jogosultak egyenruhát viselni.)

55. §

A nyugdíj előtti rendelkezési állomány tekintetében a törvény rögzíti, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagját az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 8. évtől 5 évig a főigazgató – döntése alapján – nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezheti, ha legalább 30 év szolgálati viszonyban töltött tényleges szolgálati idővel rendelkezik. Ebben az esetben a nemzetbiztonsági állomány tagja még nem kérelmezheti a nyugdíj előtti állományba helyezést, arra majd csak az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 5. évtől lesz lehetősége. Eltérő rendelkezés hiányában a szolgálati viszony módosításának általános rendelkezése szerint az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 5. évtől történő nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezés is történhet kérelemre vagy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat érdekkörében felmerült okból, az nemzetbiztonsági állomány tagjának beleegyezésével. A nyugdíj előtti rendelkezési állomány harmadik esetköre az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 3. évtől áll fenn, a nemzetbiztonsági állomány tagja kérelme alapján a főigazgató ekkor azonban már nem mérlegelhet az engedélyezésről, a kérelem alapján nyugdíj előtti rendelkezési állományba kell helyeznie a nemzetbiztonsági állomány tagját.

Mindhárom esetben az életkoron túl feltétel a legalább 30 év tényleges szolgálati idővel való rendelkezés.

A nemzetbiztonsági állomány bármely eset alapján nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezett tagja – az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 5. évig – olyan mértékű illetményre jogosult, amelynek összege a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után megegyezik a nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezéskor öregségi nyugdíjként őt megillető összeg 85%-ával.

A nemzetbiztonsági állomány tagja az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtti 5. évtől olyan mértékű illetményre jogosult, amelynek összege a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után megegyezik azzal az összeggel, amely a nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezéskor öregségi nyugdíjként megilletné – ha az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte volna –, vagy választása szerint a Knytv.-ben foglaltak szerint rögzített szolgálati nyugdíjnak megfelelő összeggel.

A szolgálatellátásra vonatkozó további szabályokat a törvény részletesen rögzíti.

56. §

A törvényben – más jogállási törvényekhez hasonlóan – szétválasztásra kerülnek a szolgálati viszony megszűnésének, valamint megszüntetésének esetei. A szolgálati viszony megszűnése esetén a szolgálati viszony alanyai erre irányuló akaratnyilatkozata nélkül, objektív körülmények bekövetkezésével a foglalkoztatási jogviszony automatikusan megszűnik, míg a szolgálati viszony megszüntetése esetében a szolgálati viszony alanya vagy alanyai megszüntetésre irányuló jognyilatkozatot tesznek, vagy megállapodást kötnek.

A törvény ugyan elhagyja a megszűnési esetek egy részét, de azok tartalmilag nem kerülnek megszüntetésre, csupán azok mindegyike besorolható az e törvény szerinti esetek közé. A törvény ezen alcím alatt taglalja az egyes esetköröket. Önálló jogcímként megszűnik továbbá az azonnali hatályú lemondás, az a lemondásba beleolvad (ahogy a felmentés is egy jogcím, azzal, hogy a törvény rendezi, hogy mikor lehet/kell azonnali hatállyal felmenteni a nemzetbiztonsági állomány tagját). Az áthelyezés külön jogcímei pedig összevonásra kerültek.

57. §

A törvény felsorolja a szolgálati viszony törvény erejénél fogva történő megszűnésének esetköröit.

Új rendelkezés ebben a körben, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár elérésével – a hónap utolsó napjával, főszabály szerint – megszűnik a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati viszonya, de a más jogállási törvényekhez hasonlóan, e törvény is lehetőséget ad rá, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagjának kérelmére fent lehessen tartani a szolgálati viszonyt. Ehhez szükséges egy végső határ beiktatása: a 70. életév betöltésével a szolgálati viszony a törvény erejénél fogva meg fog szűnni.

58–63. §

A törvény szabályozza a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátás szabályait. A törvény egyrészt rögzíti a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátás célját, a mely a korábban elért jövedelem kiesésének pótlása, másrészt meghatározza az ellátásra való jogosultság együttes feltételeit. Az ellátásra való jogosultság alapvető feltétele, hogy az egészségi alkalmatlanság szolgálattal összefüggő balesetre vagy betegségre vezethető vissza, és a baleset, betegség az érintettet a szolgálatteljesítés során érte. Nem jogosult nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátásra az, aki szándékosan vagy súlyosan gondatlanul közrehatott az egészségi alkalmatlansága bekövetkezésében vagy kialakulásában. A törvény példálózó jelleggel határozza meg ezek esetköröit, mint például az ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés, jogellenes magatartás. A törvény rögzíti továbbá a jogosultság megállapítására és a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátás mértéke megállapításának eljárási szabályait, a jogosultság megszűnésének eseteit és a jogalap nélkül felvett nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátás visszakövetelésének szabályait.

A törvény a korábbi szabályozásból elhagyja a továbbfoglalkoztatási kötelezettséget és ezzel összefüggésben a korábbi rendvédelmi egészségkárosodási keresetkiegészítést, amely a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében több adminisztrációs teherrel járt, mint amennyi pozitív hatása kimutatható volt. Az egészségi állapot miatti alkalmatlanság esetén természetesen köteles a polgári nemzetbiztonsági szolgálat másik – akár alacsonyabb szolgálati beosztást – felajánlani, ha nemzetbiztonsági állomány tagja csak a szolgálati beosztása ellátására alkalmatlan. Ugyanakkor, ha a nemzetbiztonsági szolgálatra való alkalmatlansága került megállapításra, akkor is

lehetőség van – akár kérelmére – nemzetbiztonsági alkalmazotti munkakörbe való áthelyezésre. De ezt az eddig gyakorlati szempontok alapján nem indokolt kötelezővé tenni.

64–69. §

A törvény meghatározza a felmentési okokat, továbbá megtartja a felmentési idő és a végkielégítésre jogosító időtartam szolgálati időhöz kötött sávosan emelkedő rendszerét. A felmentési védelem csak az adott időtartam alatt jár.

A törvény ugyan nem veszi át a Hszt. 88/A. §-ának megfelelő szabályozást, azonban ez nem jelenti, hogy e körben nem felelne meg a törvény a szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2019. június 20-i (EU) 2019/1158 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek. A törvény 66. § (1) bekezdése szerint ugyanis minden esetben indokolni kell a felmentést. Másrészt a törvény 150. §-a szerint a felmondás és indokolása írásbeliséghez kötött, de a 150. § (1) bekezdése szerint is bármikor kérheti az állomány tagja az írásba foglalást.

A törvény más közszolgálati törvények mintájára új felmentési okokat vezet be:

1. felmentéssel megszüntethető a szolgálati viszony a) a 64. § (1) bekezdés c) pontja szerint, ha megszűnt a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál a nemzetbiztonsági állomány tagja által ellátott feladat, vagy b) a 64. § (1) bekezdés e) pontja szerint, ha a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a feladatok hatékonyabb biztosítása érdekében a nemzetbiztonsági állomány tagja által betöltött szolgálati beosztásra más személyt alkalmaz;
2. felmentéssel meg kell szüntetni a szolgálati viszonyt, ha a nemzetbiztonsági állomány tagja a hivatása gyakorlására érdemtelen.

A törvény garanciális rendelkezéseket fűz az új felmentési okokhoz. A 64. § (1) bekezdés e) pontja alapján abban az esetben szüntethető meg a szolgálati viszony, ha

1. a nemzetbiztonsági állomány tagja által betöltött szolgálati beosztásra meghatározott feladatokban olyan változás következik be, amelynek hatékony ellátására a nemzetbiztonsági állomány tagja iskolai végzettsége, szakképzettsége, szakképesítése, szakmai tapasztalata nem megfelelő (változás a polgári nemzetbiztonsági szolgálat érdekkörében felmerülő ok lehet, így különösen, ha a polgári nemzetbiztonsági szolgálat feladatellátásának jogszabályi változásával függ össze),
2. az adott iskolai végzettség, szakképzettség, szakképesítés oktatási intézmény által biztosított határidőn belül történő megszerzésére a nemzetbiztonsági állomány tagja nem vállal kötelezettséget és
3. a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati beosztást más személlyel valóban be is tölti.

További garanciális elem, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja szolgálati viszonyát a 64. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt okból megszüntetni kizárólag abban az esetben lehet, ha a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál a nemzetbiztonsági állomány tagja végzettségének, szakképzettségének, szakképesítésének, szakmai tapasztalatának megfelelő, betölthető szolgálati beosztás nincs, vagy az így felajánlott szolgálati beosztást a nemzetbiztonsági állomány tagja nem fogadja el.

Az érdemtelenység a korábbi méltatlanságot váltja fel, a méltatlansági okok az érdemtelenység egyik eleme marad, azonban az kiegészül. A rendelkezések alapján érdemtelenységnek minősül, ha a nemzetbiztonsági állomány tagja szolgálaton kívül olyan magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat jó hírnevét vagy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat működésébe vetett közbizalmat súlyosan rombolja, vagy a feladatait nem az alappal elvárható szakmai elhivatottsággal végzi és emiatt nem várható el, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati viszonyát fenntartsa.

A nemzetbiztonsági állomány tagját felmentése esetén – meghatározott kivételekkel, a felmentési időre járó illetményen felül – végkielégítés illeti meg.

70–71. §

A nemzetbiztonsági állomány tagja főszabályként bármikor lemondhat. Ez alól kivételt képez a szükségállapot vagy hadiállapot időszaka; ekkor a jogviszony lemondással nem szüntethető meg. A lemondási idő 2 hónap, de megállapodás alapján ennél rövidebb is lehet.

A törvény fenntartja az azonnali hatályú lemondás jogintézményét. Célja, hogy ha a nemzetbiztonsági állomány tagját a szolgálati ideje alatt a szolgálati előjárója részéről a törvényben meghatározott jogaiban vagy emberi méltóságában olyan súlyos sérelem érte, amely miatt szolgálati viszonyának fenntartása nem várható el tőle, az arra okot adó körülmény megjelölésével azonnali hatályú lemondással élhessen. Az okot adó körülményt a nemzetbiztonsági állomány tagja köteles bizonyítani. Megalapozott azonnali hatályú lemondáskor a felmentés esetén kifizetendő juttatások (felmentési idő, végkielégítés) szabályait kell alkalmazni, hasonlóan a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szerinti azonnali hatályú felmondáshoz.

72. §

A szolgálati viszony bármikor megszüntethető közös megegyezéssel, indokolási kötelezettség nélkül. Garanciális szabály, hogy a megállapodást írásba kell foglalni, és ebben rögzíteni kell a szolgálati viszony megszűnésének napját, továbbá rendezni kell a megszüntetésből eredő jogokat és kötelezettségeket, illetve a megtérítési kötelezettség és a lakásbérlet alakulását is.

73. §

A törvény a korábbi 4 féle áthelyezési jogcímetek összevonja és egy áthelyezést szabályoz. A törvény a közszolgálati életpályák átjárhatósága érdekében ennek keretében szabályozza

1. a nemzetbiztonsági szolgálati, nemzetbiztonsági alkalmazotti,
2. a Hszt. szerinti hivatásos szolgálati, rendvédelmi igazgatási szolgálati,
3. a Magyar Honvédség hivatásos vagy szerződéses katonai szolgálati, honvédelmi alkalmazotti,
4. az adó- és vámhatósági szolgálati,
5. az igazságügyi alkalmazotti szolgálati,
6. az egészségügyi szolgálati,
7. a kormányzati szolgálati, a közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyba történő áthelyezést.

Az áthelyezettek jogviszonyát az új közszolgálati jogviszonyban folyamatosnak kell tekinteni.

74–75. §

A szolgálati viszony megszűnése esetén a foglalkoztató polgári nemzetbiztonsági szolgálatot terhelő kötelezettségek közül kiemelendő az elszámolási, kifizetési, igazolási és – a törvényben rögzített okok fennállása esetén – megtérítési kötelezettség.

76. §

A polgári nemzetbiztonsági szolgálat és a nemzetbiztonsági állomány tagja megállapodhatnak abban, hogy a szolgálati viszony megszűnését vagy megszüntetését követő 2 évig nem tanúsít olyan magatartást, amellyel a korábban őt foglalkoztató polgári nemzetbiztonsági szolgálat jogos érdekét sértené vagy veszélyeztetné. A megállapodás alapján a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati viszony megszűnésekor vagy megszüntetésekor ellenértéket fizet, amelynek összege szabad megállapodás tárgya, ugyanakkor az nem lehet kevesebb, mint az azonos időszakra járó illetmény 10%-a, és nem haladhatja meg annak 100%-át. Tehát az ellenérték egyösszegben jár, azonban annak mértéke megegyezik 2 évi illetmény 10–100%-ával. A korlátozás megszegése esetén a kötelezettség teljesítéséért fizetett ellenértéket vissza kell fizetni.

77–78. §

A nemzetbiztonsági állomány tagjának besorolásával összefüggő munkáltatói intézkedések tekintetében a tervezett szolgálati beosztásba történő kinevezés vagy helyezés előtt a munkáltatói jogkör gyakorlója megvizsgálja, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja rendelkezik-e a szolgálati beosztás ellátásához szükséges szakmai képzéssel, megfelel-e az alkalmassági követelményeknek, és megállapítja az illetmény és a rendfokozat megállapításához figyelembe vehető szolgálati időt. Vezetői beosztásba helyezés esetén nem a szolgálati idő alapján, hanem a törvény a 3. melléklet szerint történik a rendfokozat megállapítása azzal, hogy a 3. melléklet szerinti rendfokozat megállapítására és – ha szükséges – az abba való kinevezésre vagy előléptetésre csak akkor kerül sor, ha nemzetbiztonsági állomány vezetői beosztásba tervezett tagjának viselt rendfokozata alacsonyabb a 3. melléklet

szerinti rendfokozatnál. A vezetői beosztáshoz kötött rendfokozatot addig viselheti a nemzetbiztonsági állomány tagja, ameddig betölti azt a vezetői beosztást. A vezetői beosztásba helyezés visszavonása vagy a vezetői beosztásról történő lemondás esetén a nemzetbiztonsági állomány tagjának rendfokozatát a tényleges szolgálati idő szerint vagy a vezetői beosztást megelőző soron kívüli előléptetésre figyelemmel újra meg kell állapítani, kivéve, ha újabb vezetői beosztásba helyezik, akkor az új vezetői beosztás besorolási kategóriájának megfelelő rendfokozatot kell megállapítani részére.

A főigazgató a szolgálati beosztásba kinevezéskor a fenti szempontok alapján besorolja a nemzetbiztonsági állomány tagját, megállapítja a rendfokozatát.

A törvény megszünteti a fizetési fokozatok rendszerét, figyelemmel arra, hogy az illetmény a törvény szerinti sávon belül állapítható meg, annak összegét a főigazgató a törvény szerinti mérlegelési szempontok alapján határozza meg.

79–82. §

Az új előmeneteli rendszer egyik fontos eleme, hogy a rendfokozati rendszer átalakul. A rendfokozatok – a vezetői beosztások kivételével – nem az egyes szolgálati beosztásokhoz kötötten kerülnek meghatározásra, hanem a törvény visszatér ahhoz a rendhez, amely szerint a rendfokozatban való előmenetel soron történő előlépéssel, vagy soron kívül és a törvényben meghatározott egyéb okból történő előléptetéssel valósul meg.

A soron történő előléptetés feltétele, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja megfeleljen a következő feltételnek: a rendfokozatára megállapított várakozási ideje letelt. Tekintettel arra, hogy a főtörzsszázlós rendfokozathoz nem rendel a törvény várakozási időt, így soron nem történik előléptetés hadnagyi rendfokozatba (amely már tiszti rendfokozat és felsőfokú iskolai végzettséghez kötött).

A törvény a vezetői beosztást betöltők rendfokozatában nem vezet be változást. A vezetők továbbra is a vezetői beosztáshoz rendszeresített rendfokozatot viselik, az adott vezetői beosztás betöltéséig.

A tervezet is megteremti a lehetőségét a nem vezetői szolgálati beosztást betöltő esetében a soron kívüli előléptetésnek. A soron kívüli előléptetés esetében a törvény a következő feltételeket tűzi: az első tiszti (hadnagyi) rendfokozat esetén az ahhoz szükséges iskolai végzettséggel rendelkezik, a meglévő rendfokozatában eltöltendő várakozási időnek legalább a fele eltelt és teljesítménye alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója erről dönt. A főigazgató a soron kívüli előléptetés feltételeinek való megfelelés nélkül is soron kívül eggyel magasabb rendfokozatba léptetheti elő a nemzetbiztonsági állomány nem vezetői beosztást betöltő tagját vagy kezdeményezheti az ezredesi kinevezését a miniszternél, ha a szolgálat teljesítésében kimagasló helyállást tanúsított.

Tekintettel arra, hogy a vezetői beosztást betöltők rendfokozata a vezetői beosztás besorolási kategóriájához kötött, a soron kívüli előléptetés értelmezhetetlen a vezetői beosztást betöltők esetében, hiszen így elveszti a törvény szerint megállapított, megkülönböztetett, egymásra épülő vezetői rendfokozati rendszer az értelmét azáltal, ha a rendfokozatok összeecsúsznak más besorolási kategóriába tartozó vezetői beosztást betöltők esetében.

A rendfokozati előmenetel egyéb esetei között rendezti a törvény a miniszteri ezredesi és a köztársasági elnöki tábornoki kinevezéseket. Tehát a miniszter jogosult ezredesi rendfokozatba kinevezni a nemzetbiztonsági állomány tagját. Ezen túl – a gyakorlatban főleg a kiemelt vezetők esetében – természetesen a miniszter kezdeményezheti a köztársasági elnöknel a nemzetbiztonsági állomány tagjának az első tábornoki rendfokozatba történő kinevezését vagy magasabb tábornoki rendfokozatba történő előléptetését.

Az erkölcsi megbecsülés kifejezéséeként a törvény lehetővé teszi továbbá a nemzetbiztonsági állomány tagjának előléptetését az öregségi nyugdíjkorhatár eléréseivel történő szolgálati, illetve 20 évi szolgálat után szolgálati kötelemekkel összefüggő rokkantsági nyugállományba helyezése esetén, feltéve, ha szolgálati feladatait kiemelkedő eredményességgel látta el. Eggyel magasabb rendfokozatba kell előléptetni, kinevezni a hősi halottá nyilvánított, tiszti, főtiszti vagy tábornoki rendfokozati állománycsoportba tartozott személyt. Hadnagyi rendfokozatba kell kinevezni a hősi halottá nyilvánított, altiszti vagy zászlósi rendfokozati állománycsoportba tartozott személyt. A polgári nemzetbiztonsági szolgálat halottja eggyel magasabb rendfokozatba előléptethető vagy kinevezhető.

83. §

A törvény meghatározza a szolgálati viszonyból fakadó alapvető kötelezettségeket mind a foglalkoztató polgári nemzetbiztonsági szolgálat, mind a nemzetbiztonsági állomány tagja tekintetében. A munkáltatói jogkört gyakorló főigazgató kötelességei között szerepel többek között a feladatok meghatározására, a szolgálat szervezésére, valamint a tájékoztatásra és irányításra vonatkozó kötelezettségek szabályozása.

84–85. §

A törvény mind a foglalkoztató polgári nemzetbiztonsági szolgálat, mind a nemzetbiztonsági állomány tagja tekintetében meghatározza a szolgálati viszonyból fakadó alapvető kötelezettségeket.

A nemzetbiztonsági állomány tagjának a szolgálat ellátásával összefüggő kötelezettségei tekintetében szerepel a törvényben különösen:

1. a szolgálatképes állapotban megjelenésen túl kötelezettségként szerepel a törvényben a szolgálatképes állapot fenntartása is a szolgálat teljes ideje alatt;
2. rögzítésre kerül a szolgálat ellátásához biztosított eszközök, felszerelések megóvásának kötelezettsége;
3. a szolgálatképes állapot megállapítása, a befolyásoltság kiszűrése céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnek nem minősülő vizsgálatnak a hivatalos állomány tagja köteles magát alávetni, miniszteri által közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott szabályok szerint;
4. munkatársaival az emberi méltóság és a függelmi viszonyok tiszteletben tartásával köteles érintkezni.

Új elemként jelenik meg a törvényben, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálat ellátásával összefüggésben köteles Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit minden törvényes eszközzel érvényesíteni és – ha kell, élete árán is – megvédeni. Ez a kötelezettség ugyan az Nbtv. 22. § (2) bekezdésében eddig is szerepelt, de az Nbtv.-t szükséges a jogállási szabályoktól megtisztítani, így ezen szabály a törvénybe kerül átemelésre.

A törvény továbbra is tartalmazza az utasítások végrehajtásának kötelezettségét. A kötelezettség alól kivételt képez az az eset, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagja az utasítás végrehajtásával bűncselekményt követne el.

A szolgálati igazolvány a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állományába tartozáson túl igazolhatja a nemzetbiztonsági állomány tagjának lőfegyver-viselésre jogosultságát, valamint az intézkedésre jogosultságát is. Ennek megfelelően a főigazgató dönthet úgy, hogy a nemzetbiztonsági állomány nem minden tagja jogosult lőfegyver-viselésre és intézkedésre, közjogi szervezetszabályozó eszközben azt csak bizonyos beosztásokban teszi ezt lehetővé és egyben kötelezettséggé.

86–87. §

A törvény fenntartja a kétlépcsős alkalmasság-vizsgálati rendszert, amelynek alapvetése az alkalmassági kritériumok két lépcsős kialakítása: egyrészt szükséges a minimumfeltételek meghatározása, másrészt a differenciálás szempontrendszerének kialakítása a szolgálati beosztások közötti különbségtétellel. A minimum-feltételek mint alapkritériumok meghatározásának célja, hogy indokolatlanul ne kelljen a szolgálati viszonyt azonnal megszüntetni azért, mert egészségi vagy pszichológiai okból alkalmatlannak bizonyult a szolgálati beosztására. A minimum-feltételek és a szolgálati beosztások egészségi és pszichológiai kategorizálása alapján könnyebben megállapítható, hogy van-e még olyan szolgálati beosztás, amire alkalmas a nemzetbiztonsági állomány tagja és melyek ezek vagy – mivel a minimum-feltételeket sem képes teljesíteni – meg kell szüntetni a szolgálati viszonyát. Az alkalmatlanság megállapítása – ahogy a teljesítményértékelés során – itt is két féle lehet: csak a szolgálati beosztására alkalmatlan vagy a teljes nemzetbiztonsági szolgálatra.

Ha csupán a szolgálati beosztására alkalmatlanság került megállapításra, akkor a vizsgálat alapján a nemzetbiztonsági szolgálatra alkalmas, tehát meg kell számára találni azt a szolgálati beosztást, amelynek betöltésére alkalmas. Ezért fűzi a törvény azt a jogkövetkezményt ehhez az eredményhez, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat köteles a nemzetbiztonsági állomány tagja állapotának, végzettségének megfelelő másik szolgálati beosztást. Ha ilyen szolgálati beosztás a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál nincs, vagy azt a nemzetbiztonsági állomány tagja nem fogadja el, szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni.

Ha nemzetbiztonsági szolgálatra alkalmatlanságot állapít meg az alkalmasság-vizsgálat, akkor is lehetősége van a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnak, hogy állapotának, végzettségének megfelelő nemzetbiztonsági alkalmazotti munkakört ajánljon fel az állomány tagjának. Ha nem akar, vagy nem tud ilyen munkakört felajánlani és nem állnak fent a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátás feltételei vagy a felajánlott munkakört a nemzetbiztonsági állomány tagja nem fogadja el, a szolgálati viszonyt felmentéssel meg kell szüntetni.

A törvény tartalmazza az alkalmasság-vizsgálati kategóriák törvényi alapját. Az alkalmasság vizsgálata a betöltendő vagy betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik. A minimum-feltételek, az alkalmasság-vizsgálati kategóriák, az egyes alkalmasság-vizsgálati kategóriákba tartozó szolgálati beosztásokat és a kategória-feltételeket az egyes szolgálati beosztások okozta egészségi és pszichikai megterhelés alapján – a miniszter jóváhagyásával – főigazgatói közjogi szervezetszabályozó eszközben kerülnek meghatározásra. Az Nbtv. ismeri több pontban, hogy egyes szabályozási tárgykörökben a főigazgató csak akkor adhat ki normatív utasítást, ha azzal a miniszter is egyetértett. Ezt a szabályozási módszert veszi át a törvény is a fontosabb, az alkalmassági feltételekkel kapcsolatos szabályozási tárgyköröknél.

88–91. §

A szolgálati beosztáshoz szükséges iskolai végzettségi és szakképesítési követelmények között a törvény rögzíti, hogy a vezetői és az I. besorolási osztályba tartozó szolgálati beosztásba kinevezéshez felsőfokú iskolai végzettség, a II. besorolási osztályba tartozó szolgálati beosztásba kinevezéshez vagy helyezéshez pedig érettségi végzettség szükséges.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál szolgálati beosztást betöltőnek a polgári nemzetbiztonsági szolgálat alaptevékenységének megfelelő előírt szakmai képzéssel kell rendelkeznie. A polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál szolgálati beosztásába a nemzetbiztonsági állomány tagja szakmai képzés hiányában is kinevezhető azzal, hogy annak teljesítését határidő kifizetésével elő kell írni. Különös figyelemmel arra, hogy a nemzetbiztonsági szakmai képzések nem szerezhetőek meg a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokon kívül, hiszen ezek belső képzések.

A szolgálati beosztásokhoz rendelt képzési követelményeket (szakképzéseket, szakmai képzéseket, valamint az egyéb képzettségi feltételeket) a miniszter jóváhagyásával a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg a nemzetbiztonsági szolgálat sajátosságaira figyelemmel.

Ha a nemzetbiztonsági állomány tagja az előírt képzési kötelezettségének neki felróható okból határidőben nem tesz eleget, a szolgálati viszonya a törvény erejénél fogva megszűnik. Ha a nemzetbiztonsági állomány tagja részére magasabb szolgálati beosztásba történő helyezés érdekében előírásra kerül képzési kötelezettség és az előírt képzési kötelezettségét neki felróható okból határidőben nem teljesítette, a nemzetbiztonsági állomány tagja magasabb szolgálati beosztásba nem helyezhető.

A vezetői beosztásba történő kinevezéshez vagy helyezéshez a jogszabályban meghatározott vezetőképző tanfolyam és az arra épülő vezetői akadémia teljesítése is szükséges. A vezetőképző tanfolyamra és a vezetői akadémiára vonatkozó részletszabályokat a miniszter jóváhagyásával a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

A nemzetbiztonsági állomány tagja jogosult és köteles szakmai ismereteinek fejlesztése céljából továbbképzésben részt venni. A továbbképzés részletes szabályait főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

92. §

A törvény rendezi az tanulmányi szerződéssel kapcsolatos előírásokat. A tanulmányi szerződés a nemzetbiztonsági állomány tagjával köthető. Tanulmányi szerződés a betöltött vagy tervezett szolgálati beosztás, vagy a szolgálati viszony létesítéséhez vagy fenntartásához szükséges iskolai végzettség, valamint nyelvtudás iskolarendszerű vagy felnőttképzés keretében történő megszerzésére köthető. Nem köthető azonban tanulmányi szerződés, ha a tanulmányok elvégzésére a munkáltatói jogkör gyakorlója kötelezte a nemzetbiztonsági állomány tagját.

A tanulmányi szerződésben meg kell határozni a nemzetbiztonsági állomány tagját megillető támogatás formáját (a leggyakrabban pl. szolgálatmentesség biztosítása) és mértékét, a tanulmányok befejezése után a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál kötelezően szolgálati viszonyban eltöltendő idő tartamát, továbbá a tanulmányi

támogatás pénzben kiszámított összegére vonatkozó megtérítési kötelezettséget, ha a nemzetbiztonsági állomány tagja a tanulmányait nem fejezi be, vagy a szerződésben vállalt időtartamot neki felróható okból nem tölti le.

93–94. §

A szolgálati viszony létesítésének feltétele a poligráfós vizsgálaton való részvétel vállalása, e vizsgálat kérdései csak biztonsági kockázati tényezőkkel kapcsolatos adatkörökre terjedhetnek ki. A törvényben megjelenik egy olyan „új” eset (a nemzetbiztonsági állomány tartós külszolgálatról hazatérő tagjának a biztonsági feltételeknek való megfelelés ellenőrzése során történő poligráfós vizsgálat), ami azonban csak az egyértelműség kedvéért került kiemelésre a korábban is létező, a belső biztonsági és bűnmegelőzési feladatok végrehajtása során történő poligráfós vizsgálat esetköréből.

Új, nevesített esetként jelenik meg a titoktartási kötelezettség megsértése megalapozott gyanúja esetén, annak ellenőrzése érdekében történő poligráfós vizsgálat elvégzésének lehetősége.

Fontos hangsúlyozni, hogy a poligráfós vizsgálat elvégzése csak egy lehetőség a polgári nemzetbiztonsági szolgálat számára, annak elvégzése nem kötelezettség, még a szolgálati viszony létesítésekor sem.

A törvény új elemként vezeti be annak lehetőségét, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja és a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati viszony megszűnésekor vagy megszüntetésekor megállapodhassanak abban, hogy a szolgálati viszony megszűnését követő 2 évig köteles magát – arra figyelemmel, hogy a titoktartási kötelezettség határidő nélkül terheli – poligráfós vizsgálatnak alávetni akkor, amikor erre a polgári nemzetbiztonság felhívja. A 2 éves időkorlát azért került beépítésre, mert bár természetesen a titoktartási kötelezettség időkorlát nélkül fennáll, de 2 év alatt avulhatnak annyit az információk (mivel új információhoz nem jut a korábbiakkal kapcsolatban), hogy ez az idő elegendő a jogkorlátozás fenntartására. Ahogy az elhelyezkedési korlátozásnál, itt sem kell mindenkivel megállapodást kötni. A poligráfós vizsgálaton való megjelenési kötelezettség teljesítéséért a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati viszony megszűnésekor ellenértéket fizet, amely nem lehet kevesebb, mint a szolgálati viszony megszűnését megelőző napon részére megállapított illetmény alapulvételével 2 évre járó illetmény 10%-a, és nem haladhatja meg annak 100%-át. Tehát az ellenérték egyösszegben jár, azonban annak mértéke megegyezik 2 évi illetmény 10–100%-ával. A poligráfós vizsgálaton való megjelenési kötelezettség önhibából történő megszegése esetén a kötelezettség teljesítéséért fizetett ellenértéket vissza kell fizetni. Az ellenérték összegének meghatározásánál figyelemmel kell lenni a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálatteljesítése során megismert információk arra jogosulatlan személy számára történő tudomásra jutásával bekövetkező kár mértékére: e körben értékelhető az információk összessége és annak kiemelkedő jelentősége miatt egyetlen információ súlya is.

95–97. §

A törvény az alapjog-korlátozások között rögzíti, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja pártnak vagy pártpolitikai célokat szolgáló egyesületnek nem lehet tagja, ilyen célú alapítvánnyal nem létesíthet jogviszonyt, munkájában nem vehet részt, politikai tartalmú közszereplést szolgálaton kívül – az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való részvételt kivéve – sem vállalhat. Ennek megszegése összeférhetetlenségnek minősül.

A törvény a politikai összeférhetlenségen túl egyrészt rögzíti a közeli hozzátartozókkal szembeni összeférhetlenségeket, amelyek alól a főigazgató adhat engedélyt. Ezen túl rögzíti a tevékenységi összeférhetetlen eseteket is, valamint a bejelentés-köteles tevékenységeket, amelyeket a bejelentés alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója megtilthat vagy korlátozhat. Ha a nemzetbiztonsági állomány tagja az összeférhetlenséget nem szünteti meg, szolgálati viszonya a törvény erejénél fogva megszűnik.

A hatályos szabályozással egyezően az új jogállási törvényben a nemzetbiztonsági tevékenység konspiratív jellegére tekintettel szükséges fenntartani azt a rendelkezést, miszerint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állománya köteles bejelenteni a szolgálati időn kívül végzett tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység folytatását, és amennyiben ezen tevékenység veszélyezteti a szolgálati érdeket, úgy azt a munkáltatói jogkört gyakorló korlátozhatja. Nem kívánatos, hogy akár átvitt értelemben is a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére irányuló adatok feldolgozására kerüljön sor az érintett

tevékenységek során. A gyakorlatban kifejezetten az olyan esetek kerülnek korlátozás alá, amelyek szoros összefüggést mutatnak a polgári nemzetbiztonsági szolgálat tevékenységével (pl. feleslegesen konkrét adatokat tartalmaz, amely alapján a titkosszolgálati eszközökről és módszerekről következtetések vonhatók le, és amely a polgári nemzetbiztonsági szolgálat rendeltetésszerű működését veszélyezteti). A korlátozás nem határtalan, ugyanis kizárólag a konspirációs szempontból aggályosok esetekben kerülhet alkalmazásra. Ezen túl a korlátozás alapja lehet a nemzetbiztonsági állomány tagjának olyan jellegű vagy tartalmú tevékenysége is, amely nem méltó az állomány tagjához (pl. nemzetbiztonsági tevékenységet is feldolgozó vagy olyan kifejezőmódban megnyilvánuló művészeti tevékenység, amely nem egyeztethető össze a nemzetbiztonsági tevékenység érintett általi ellátásával és a nemzetbiztonsági állomány tagjával szemben elvárt rendkívül magas szintű etikai elvárásokkal: trágár szóhasználata vagy a nemiséget túlhangsúlyozó tartalma miatt megbotránkozást kelt).

98–100. §

A nemzetbiztonsági állomány teljesítményének értékelésére főszabályként évente egyszer kerül sor. Amennyiben a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati beosztása év közben megváltozik, év közben is kell teljesítményértékelést végezni. Lehetőség van továbbá az év közben történő teljesítményértékelés elvégzésére akkor is, ha a nemzetbiztonsági állomány tagjának alkalmatlansága (a szolgálati beosztása ellátására való alkalmatlansága vagy nemzetbiztonsági szolgálatra alkalmatlansága) merül fel.

A törvény megszünteti a minősítést, az értékelés a teljesítményértékelésben történik meg. Korábban a minősítés tartalmazta a szóveges értékelést, a törvény szerint ez is a teljesítményértékelés része lesz.

A törvény megszünteti továbbá a szervezeti teljesítményértékelést, figyelemmel arra, hogy annak eredményét a teljesítményértékelésbe be kellett számítani, ami sok esetben torzította a valós képet a nemzetbiztonsági állomány tagjának egyéni teljesítményéről.

Kizárólag a tárgyév lezáró teljesítményértékelés során a vezető javaslatot tehet az illetménynek legfeljebb 20%-kal történő csökkentésére, vagy legfeljebb 30%-kal történő növelésére, amelyre a következő tárgyév lezáró teljesítményértékelésig jogosult a nemzetbiztonsági állomány tagja (illetményeltérítés). Bármely teljesítményértékelés (a tárgyév lezáró és a soron kívüli) során továbbra is kezdeményezhető a szolgálati viszony módosítása, – bizonyos esetben – megszüntetése vagy egyéb intézkedések (továbbképzés, mentorálás stb.) javasolhatók.

A teljesítményértékelés alapján megállapítható továbbá a szolgálati beosztás ellátására, illetve a nemzetbiztonsági szolgálatra való alkalmatlanság. Az értékelő vezetőnek lehetősége van azt mondani, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálati beosztására alkalmatlan, ekkor új beosztásba kell helyezni. Ez az új szolgálati beosztás – beleegyezése nélkül is – lehet alacsonyabb szolgálati beosztás is, de kötelezően nem kell annak lennie. Ha az értékelő vezető elfogadhatatlan teljesítményfokozatot állapít meg, az visszajelzés a nemzetbiztonsági állomány tagjának, hogy nem az elvárt színvonalon teljesíti a feladatait, így van lehetősége javítani a teljesítményén. Fontos hangsúlyozni, hogy az értékelésre nem csak a tárgyév lezárásakor kerülhet sor, hanem ha felmerül az alkalmatlansága, akkor év közben is. Ha az értékelő vezető a nemzetbiztonsági szolgálatra való alkalmatlanságot állapítja meg, a nemzetbiztonsági állomány tagjának szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni.

A teljesítményértékelés megállapításai ellen a nemzetbiztonsági állomány tagja szolgálati panasszal élhet, azonban teljesítményértékelését bíróság előtt nem támadhatja meg, csak az annak következtében bekövetkező munkáltatói intézkedés támadható.

A teljesítményértékelés szabályait (különösen annak eljárásrendjét, az értékelendő szempontokat, az éves teljesítményértékelés elvégzésének időpontját, a teljesítményértékelés alapján javasolható egyéb intézkedéseket) a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

101–102. §

A törvény más jogállási törvények mintájára megadja a lehetőséget, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója maga is írthasson elő célfeladatot a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állománya részére.

A szolgálati beosztás ellátásából adódó általános munkaterhet jelentősen meghaladó feladat (ún. célfeladat) eredményes végrehajtásáért céljuttatás adható. Ha a nemzetbiztonsági állomány tagja célfeladat végrehajtásában

vesz részt, e tevékenysége nem minősül rendkívüli szolgálatteljesítésnek, a tevékenységért csak a céljuttatás jár. Ugyanakkor megtartja a törvény a nemzetközi közigazgatási szakértői tevékenység célfeladatként történő ellátását.

103. §

A többi jogállási törvénnyel megegyezően, a szükséges humánerőforrás biztosítása érdekében indokolt a feladatellátáshoz igazodóan az otthoni munkavégzés lehetőségének biztosítása.

Garanciális elem, hogy az otthoni munkavégzésre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szolgálati feladatok jellege azt lehetővé teszi, valamint a szolgálati helyen ellátandó feladat körében kezelt – keletkező, felhasznált, feldolgozott és továbbításra kerülő – adatok védelmére, biztonságára vonatkozó követelmények lehetővé teszik azoknak információtechnológiai vagy számítástechnikai eszközzel történő továbbítását.

A törvény csak a lehetőséget biztosítja, hiszen a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében általános jelleggel – a minősített adatkezelés miatt – nincs lehetőség a szolgálatteljesítési helyen kívüli szolgálatteljesítésre. De bizonyos speciális helyzetekben, átmeneti időre szükség lehet rá, hogy egyes résztvétekenységeket vagy adminisztratív tevékenységet a lakó- vagy tartózkodási helyén is végezhesse a nemzetbiztonsági állomány tagja.

Az otthoni munkavégzésre vonatkozó részletszabályokat, ideértve az engedélyezésre, munkavédelmi előírásokra, illetve az ellenőrzésre vonatkozó szabályokat is a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

104. §

A törvény – a többi jogállási törvénnyel azonos tartalommal – szabályozza a távmunka lehetőségét. A távmunka a foglalkoztató polgári nemzetbiztonsági szolgálat székhelyétől, illetve a szolgálatteljesítés kinevezési okiratban foglalt helyétől elkülönült helyen rendszeresen folytatott tevékenység, amelyet számítástechnikai eszközzel végeznek, és eredményét elektronikusan továbbítják, ide nem értve az otthoni munkavégzést. A távmunka a munkáltatói jogkör gyakorlója által meghatározott helyen végezhető.

Ahogy az otthoni munkavégzésnél, a távmunkavégzésre vonatkozó részletszabályokat és az ellenőrzés módját a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg.

105. §

A törvény részletesen szabályozza a nemzetbiztonsági állomány tagja balesetének, betegségének vagy az ezek miatt bekövetkezett halálának a szolgálati kötelemmel való összefüggés vizsgálatával kapcsolatos eljárást. A betegség szolgálati kötelemmel való összefüggésének vizsgálatát a nemzetbiztonsági állomány tagja is kezdeményezheti. Az eljárás során jegyzőkönyvet kell felvenni és minősítő határozatot kell hozni. A minősítő határozat ellen a nemzetbiztonsági állomány tagja a kézbesítéstől számított 15 napon belül bírósághoz fordulhat.

106–110. §

A szolgálatteljesítési idő – fő szabály szerint – átlagosan heti 40 óra (a továbbiakban: általános heti szolgálatteljesítési idő), azonban részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálat esetében ennél hosszabb is lehet, de ebben az esetben sem haladhatja meg a heti 48 órát. A szolgálatteljesítési idő – az általános heti szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – meghatározható legfeljebb 6 havi keretben is. A készenléti jellegű szolgálati beosztásban, és a nemzetbiztonsági érdeket szolgáló, folyamatosan működő rendszerek kezelésére, biztosítására, valamint a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő műveleti feladatok ellátására rendszeresített szolgálati beosztásban a szolgálatteljesítési időt – az általános heti szolgálatteljesítési időtartam figyelembevételével – legfeljebb 12 havi keretben is meg lehet határozni.

A készenléti jellegű szolgálati beosztásoknak minősülő és a nemzetbiztonsági érdeket szolgáló, folyamatosan működő rendszerek kezelésére, biztosítására, valamint a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő műveleti feladatok ellátására rendszeresített szolgálati beosztások körét a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg.

A törvény a minisztert hatalmazza fel a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál alkalmazható szolgálati időrendszerek és azok kereteinek megállapítására.

A törvény garanciális szabályokat állapít meg a szolgálatteljesítési idő beosztásával kapcsolatban. Ezek körébe tartoznak a várandós nők és szoptató anyák éjszakai, a gyermekét egyedül nevelő szülő éjszakai vagy 24 órás szolgálatra beosztásának tilalmával, a munkaközi szünet és a heti pihenőnapok kiadásával kapcsolatos előírások. A törvény továbbra is rögzíti a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok – munkaszüneti napnak minősülő – ünnepnapját, továbbá meghatározza, hogy a szolgálatteljesítésért illetményének kétszerese illeti meg a nemzetbiztonsági állomány tagját a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok ünnepnapján, az Mt. szerinti munkaszüneti napon kívül is, a húsvét- vagy pünkösdvasárnapon teljesített szolgálatért.

111–112. §

A családok támogatásával összefüggésben a törvény – a közsféra más területein foglalkoztatottakhoz hasonlóan – a gyermekgondozási ellátás igénybevétele, illetve az illetmény nélküli szabadság után lehetővé teszi a korábbi munkahelyére visszatérő nemzetbiztonsági állományú szülőnek, hogy egyoldalú döntése alapján a gyermek 3 éves kora előtt a rész-szolgálatteljesítési időben történő foglalkoztatás lehetőségét választhassa. Ebben az esetben a munkáltatói jogkör gyakorlója nem mérlegelhet, a kérelemnek megfelelően a rész-szolgálatteljesítést engedélyeznie kell, ha az eredeti szolgálati beosztása – a szolgálati beosztás jellegéből fakadóan – rész-szolgálatteljesítési időben is ellátható. Ha nem látható el, a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró az eredeti szolgálati beosztástól eltérő szolgálati beosztást köteles felajánlani. Ha más szolgálati beosztást sem tud felajánlani, azt írásban köteles indokolni, amellyel szemben szolgálati panasz van helye.

Új eleme a törvénynek, hogy a kötelezően engedélyezendő kört kiegészíti azzal az esettel, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagjának személyes körülményeire figyelemmel bárkinek – tehát nem csak a szülőknek – engedélyezhető rész-szolgálatteljesítés. Ekkor azonban már mérlegelés után hoz döntést a munkáltatói jogkör gyakorlója, tehát nem köteles engedélyezni a rész-szolgálatteljesítést. E körben van pl. lehetőség arra a gyakori esetre, amikor ugyan szülési szabadságról vagy a gyermekgondozás céljából igénybe vett illetmény nélküli szabadságról már visszatért a nemzetbiztonsági állomány tagja, de közben a körülményekben olyan változás állt be (bölcsődét kellett váltani, ami messzebb van, a családi körülményekben olyan változás áll be, hogy a korábbiakkal ellentétben csak az egyik szülő tudja a gyermeket vinni és hozni is, valamilyen oknál fogva már nincs segítség a gyermek mellett stb.), hogy a jövőben szüksége lenne a rész-szolgálatteljesítési időre. Ugyancsak e körben van lehetőség a szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1158 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv II.) szerinti rész-szolgálatteljesítés kérelmezésére is (a gyermek 8. életévének betöltéséig a gyermek gondozása céljából vagy, ha a gyermek, szülő, házastárs, élettárs vagy más hozzátartozó súlyos egészségügyi okból jelentős mértékű gondozásra szorul). Valamint a könnyített szolgálat elhagyása következtében e körben van lehetősége a nemzetbiztonsági állomány tagjának rész-szolgálatteljesítést kérelmeznie, ha pl. kora miatt az eredményesebb szolgálatteljesítéshez a szolgálatteljesítési idő csökkentése szükséges.

A rész-szolgálatteljesítési időben is ellátható szolgálati beosztások körét a főigazgató állapítja meg közjogi szervezetszabályozó eszközben. Továbbá rögzíti a törvény, hogy hogyan kell megállapítani a nemzetbiztonsági állomány tagjának illetményét rész-szolgálatteljesítés esetében: először meg kell állapítani a 106. § (1) bekezdése szerinti általános heti szolgálatteljesítési idő alapján, majd az így megállapított illetményét kell a rész-szolgálatteljesítési idő mértékével arányosan csökkenteni. Rögzíti továbbá, hogy az illetménynek a 106. § (1) bekezdése szerinti általános heti szolgálatteljesítési idő alapján történő megállapítása során kizárólag a 129. § (2) bekezdése szerinti szempontok vehetőek figyelembe, a rész-szolgálatteljesítés ténye nem, hiszen a rész-szolgálatteljesítést nem az illetmény megállapítása során kell értékelni, hanem az annak eredményeként bekövetkező illetménycsökkenést a törvény maga rögzíti az arányosság elvére figyelemmel.

113–114. §

A nemzetbiztonsági szolgálattal járó tervezhető vagy előre nem látható körülmények szükségessé teszik, illetve tehetik a rendkívüli szolgálatteljesítésre való igénybevételt. Erre a napi szolgálatteljesítési időn túl, munkaszüneti és pihenőnapokon is bármikor sor kerülhet.

A törvény új eleme, hogy a nem minősül rendkívüli szolgálatteljesítésnek, ha a nemzetbiztonsági állomány tagja célfeladat végrehajtásában vesz részt és e tevékenysége keletkeztet a 106. §-ban meghatározott szolgálatteljesítési

időn túl, munkaszüneti vagy pihenőnapon szolgálatteljesítést. Ebben az esetben ugyanis a célfeladat fogalmánál fogva meghaladja a nemzetbiztonsági állomány tagjának általános szolgálatteljesítési feladatait, ugyanakkor ezért külön díjazás jár.

A törvény megállapítja a rendkívüli szolgálatteljesítés maximális időtartamát. Ettől csak akkor lehet eltérni, ha a rendkívüli szolgálatteljesítésre baleset, elemi csapás, súlyos kár, az egészséget vagy a környezetet fenyegető közvetlen és súlyos veszély megelőzése, elhárítása vagy egyéb, a nemzetbiztonságot vagy a köz- és vagyonbiztonságot közvetlenül és súlyosan veszélyeztető előre nem látható körülmény bekövetkezése miatt kerül sor. A rendkívüli szolgálatteljesítés elrendelését a törvény garanciális okokból írásbeliséghez és nyilvántartáshoz köti.

A törvény enged a rendkívüli szolgálatteljesítés ellentételezésének korábbi merev szabályain: lehetőséget ad pénzben történő megváltásra is a szabadidőben történő megváltás mellett.

A főigazgatónak és helyetteseinek naptári évenként a 360 órát, igazgatói jogállású besorolási kategóriába tartozó vezetőnek évenként a 270 órát, főosztályvezető jogállású besorolási kategóriába tartozó vezetőnek évenként a 180 órát, valamint főosztályvezető-helyettes, osztályvezető és alosztályvezető jogállású besorolási kategóriába tartozó vezetőnek évenként a 90 órát meg nem haladó rendkívüli szolgálatteljesítésért ellentételezés nem jár. A teljesített rendkívüli szolgálatteljesítésről azonban az ő esetükben is nyilvántartást kell vezetni, hiszen ez alapján lehet nyomon követni, hogy mikor érte el az évi korlátot.

A rendkívüli szolgálatteljesítésért annak időtartamával megegyező, ha pedig a rendkívüli szolgálatteljesítést pihenőnapon teljesítették, a rendkívüli szolgálatteljesítés kétszeresének megfelelő szabadidő vagy díjazás, ha munkaszüneti napon teljesítették, a rendkívüli szolgálatteljesítés háromszorosának megfelelő szabadidő vagy díjazás jár, amely a szolgálatteljesítési időkeret végétől számított 1 hónapon belül kell kiadni vagy megfizetni.

115. §

A készenléti kötelezettség alapján a nemzetbiztonsági állomány tagja kötelezhető arra, hogy a szolgálatteljesítési időn kívül, szolgálati érdekből, szolgálatképes állapotban olyan elérhető helyen tartózkodjon, ahonnan bármikor igénybe vehető szolgálati feladat teljesítésére. A kiemelt készenlét annyiban különbözik a készenléttől, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója határozza meg azt a helyet, ahol készenlétben kell állnia a nemzetbiztonsági állomány tagjának. A törvény felső korlátot vezet be: a készenlét és a kiemelt készenlét összesített, havi időtartama a 260 órát nem haladhatja meg.

116–117. §

A törvény részben a korábbiakkal egyező módon szabályozza azokat az eseteket, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagja mentesül a szolgálatteljesítési kötelezettség alól.

Más jogállási törvények alapján átfogalmazásra került a 116. § (1) bekezdés d), g), h), k) pontja és megjelenítésre került az f) pontja, amely nem új esetkör, hiszen a Hszt. is ismeri a szoptatással kapcsolatos szolgálatmentességet, de azt nem e körben, hanem munkaidő-kedvezményként szabályozza.

A törvény a 116. § (1) bekezdés l) pontjában – az Irányelv II.-vel összhangban – szolgálatmentességgént szabályozza továbbá a korábbi gondozói szabadság jogintézményét. A módosítás alapján mentesül az állomány tagja a rendelkezésre állási és szolgálatteljesítési kötelezettségének teljesítése alól a súlyos egészségi okból gondozásra szoruló hozzátartozója, vagy a nemzetbiztonsági állományúval közös háztartásban élő személy személyes gondozása nyújtása céljából évente legfeljebb 5 munkanapra. Ebben az esetben a gondozás indokoltságát a gondozásra szoruló személy kezelőorvosa igazolja.

A törvény megállapítja a nemzetbiztonsági állomány tagjának adható tanulmányi szabadidőre és a tanulmányi szolgálatmentességre vonatkozó szabályokat. Új elem, hogy a törvény szolgálatmentességgént kezeli a korábban munkaidő-kedvezményként szabályozott jogintézményt. Nem csak előzetes bejelentés, hanem tanulmányi szerződés alapján is részt vehet a nemzetbiztonsági állomány tagja saját elhatározáson alapuló iskolarendszerű oktatásban, képzésben. A – kérelemre – saját elhatározáson alapuló képzésen történő részvételhez illetményfolyósítás nélküli szolgálatmentességet kell biztosítani azzal, hogy az engedélyezésről a munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelési jogkörben dönt.

118–120. §

A törvény a nemzetbiztonsági állomány tagját megillető alapszabadság mértékét 25 munkanapban, míg pótszabadságát a szolgálati idő függvényében 3 és 10 munkanap között állapítja meg.

A vezetői beosztást betöltők a szolgálati idő alapján járó pótszabadság helyett vezetői pótszabadságra jogosultak a vezetői beosztás ellátásával járó nagyobb megterhelésre figyelemmel.

Az alapszabadságot kiegészítő, illetve a 119. § (2) bekezdése szerinti és a vezetői pótszabadságon felül további pótszabadságot biztosít a törvény a fokozottan veszélyes szolgálati feladatot ellátók részére. A törvény a folyamatos és átlagon felüli fizikai, pszichikai igénybevételéből származó egészségkárosodás megelőzése, valamint a fizikai állóképességének megőrzése céljából rekreációs célú pótszabadságot is biztosít a nemzetbiztonsági állomány meghatározott szolgálati beosztást betöltő tagja részére. A nemzetbiztonsági állomány azon tagja, aki legalább 30 napig az életet vagy a testi épséget közvetlenül veszélyeztető általános körülmények között – így különösen háborús cselekmények vagy fegyveres összeütközések sújtotta földrajzi területen – külföldön teljesít szolgálatot, a külföldi szolgálatteljesítés lezárultát követő 3 hónapon belül jogosult rekreációs célú pótszabadságra.

A törvény a többi pótszabadsággal együtt rögzíti a gyermek után pótszabadságot. A 16 évesnél fiatalabb gyermek után pótszabadság illeti meg a szülőt, aki saját háztartásban neveli a gyermeket, ideértve azt az esetet is, ha a különélő szülők a közös szülői felügyelet gyakorlásakor a gyermeket saját háztartásukban egymást felváltva, azonos időtartamban nevelik, gondozzák. A törvény a gyermek után járó pótszabadsággal összefüggő fogalmakat az értelmező rendelkezések között rendezi.

121. §

A nemzetbiztonsági állomány várandós vagy szülő nő tagját az általános szabályoknak megfelelően szülési szabadság illeti meg. A szülési szabadság hatályát kiterjeszti az örökbefogadó szülőre is. A szülési szabadságból 2 hetet köteles igénybe venni a szülő nő, hiszen a szülési szabadság ezen 2 hete egészségügyi felépülési célt szolgál. Ugyancsak a szülésből történő felépülést szolgálja a törvény azon garanciális rendelkezése, ami szerint, ha a szülési szabadság idő előtt meg is szűnik, a tartama a szülést követő 6 hétnél akkor sem lehet rövidebb. Tehát, ha a megszűnési okhoz rendelt időtartam a szülést követő 6 héten belül állna be, akkor a megszűnési okhoz rendelt időtartamtól függetlenül a szülési szabadság kötelezően a szülést követő 6 hétig tart.

122. §

A törvény szabályozza az apát a gyermeke születése, valamint gyermek örökbefogadásakor megillető apasági szabadságot. A mértékét 10 munkanapban állapítja meg. Az apa fogalmát a törvény az értelmező rendelkezések között értelmezi. Az apasági szabadság igénybevételére vonatkozó időtartam – figyelemmel annak jogvesztő jellegére – kibővül 4 hónapra, mivel egyes esetekben a 2 hónapos időtartam – objektív körülmények miatt (pl. koraszülött gyermek hosszabb kórházi kezelése miatt) – nem elegendő.

123. §

Az Irányelv II. átültetéséhez szükséges rendelkezést tartalmaz. Az Irányelv II. a szülők és gondozók vonatkozásában rögzít olyan jogintézményeket, amelyet alapvetően könnyítik ezen személyi körnek a munka és a magánélet közötti egyensúly fenntartását, illetve kialakítását. Az Irányelv II. szabályaira tekintettel a nemzetbiztonsági állomány tagját gyermeke 3 éves koráig 44 munkanap szülői szabadság illeti meg. Az igénybevétel szabályai:

1. feltétel, hogy a szolgálati viszony 1 éve fennálljon,
2. a szülői szabadságot a nemzetbiztonsági állomány tagja által megjelölt időpontban kell kiadni,
3. a kérelmet a tervezett kezdő időpontot megelőzően legalább 60 nappal kell benyújtani, amely határidő a polgári nemzetbiztonsági szolgálat szolgálatszervezési feladatainak biztosítását szolgálja,
4. a szülői szabadság terhére kérhető, hogy rész-szolgálatteljesítés vagy – ha annak feltételei fennállnak – otthoni munkavégzés kerüljön meghatározásra,
5. a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a kérelem elbírálása során jogosult a kért időpont elhalasztásáról dönteni, amely halasztásra vonatkozó döntését indokolni köteles és egyidejűleg közölnie kell a kiadás munkáltató által javasolt időpontját.

Az Irányelv II.-vel összhangban, a nemzetbiztonsági állomány tagja a szülői szabadságra biztosított 44 munkanap terhére kérheti, hogy részére ne szülői szabadság, hanem

1. rész-szolgálatteljesítés vagy
2. – ha annak feltételei fennállnak – otthoni munkavégzés kerüljön meghatározásra.

A törvény – a többi jogállási törvénnyel összhangban – az illetmény 10%-ának megfelelő mértékű díjazást határoz meg, amelyet csökkenteni kell a nemzetbiztonsági állomány tagjának megfizetett, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 42/A. § (1) bekezdése vagy 42/E. § (1) bekezdése szerinti gyermekgondozási díj, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 20. § (1) bekezdése szerinti gyermekgondozást segítő ellátás összegével.

124–125. §

A törvény egészségügyi szabadságot biztosít a betegség, műtét vagy baleset miatti sérülés következtében a nemzetbiztonsági állomány szolgálat ellátására képtelen tagja részére, szolgálatképességének helyreállítása idejére. Ez az idő azonban nem haladhatja meg az 1 évet. Amennyiben az egészségügyi szabadságot nem szolgálati kötelemmel összefüggő baleset, sérülés vagy nem szolgálati eredetű betegség indokolja, annak időtartamára évente 30 naptári napig illetményt, a 31. naptári naptól az illetmény 90%-át, a 181. naptári naptól pedig az illetmény 60%-át kell folyósítani. Az évi 30 vagy 180 naptári nap számítása szempontjából a naptári évet (tehát tárgyév január 1-jétől december 31-ig) kell figyelembe venni.

A törvény szabályozza a gyermekápolás céljából a nemzetbiztonsági állomány tagját megillető egészségügyi szabadságot is.

126–127. §

A törvény megállapítja a nemzetbiztonsági állomány tagja részére adható illetmény nélküli szabadság eseteit. A törvény alapján az illetmény nélküli szabadság tartamára alap-, pót-, szülési, apasági, szülői szabadság, egészségügyi és gyermekápolás céljából igénybe vett egészségügyi szabadság nem jár. Kivétel ez alól a szabály alól, hogy a gyermek gondozása céljából igénybe vett illetmény nélküli szabadság első 6 hónapjára eső alap- és pótszabadság megilleti a nemzetbiztonsági állomány tagját.

128. §

A törvény tartalmazza a különböző jogcímenek járó szabadságokra vonatkozó közös eljárási szabályokat. Ezek többségében garanciális szabályok. Az alap- és valamennyi pótszabadság rendeltetésének megfelelően a törvény előírja, hogy a szabadság együttes tartamának felét egyszerre, 25%-át, de legalább 10 napot pedig a nemzetbiztonsági állomány tagja kérése szerint kell kiadni úgy, hogy az a polgári nemzetbiztonsági szolgálat működőképességét ne veszélyeztesse.

Az alap- és pótszabadságot főszabályként az esedékesség évében kell kiadni. Szolgálati érdek esetén a tárgyévét követő év január 31-ig, kivételesen fontos szolgálati okok miatt ki nem adott szabadság kiadható a következő év március 31. napjáig, illetve betegség vagy más, a nemzetbiztonsági állomány tagjának személyét érintő elháríthatatlan akadály esetén, az annak megszűnésétől számított 30 napon belül.

A törvény rögzíti, hogy megváltani csak az alap- és pótszabadságot lehet, de a ki nem adott alap- és pótszabadságot is csak különleges esetekben és bizonyos időpontokban lehet megváltani: a megváltására csak a vezénylés egyes eseteiben és a szolgálati viszony megszűnésekor kerülhet sor. Tehát az alap- és pótszabadság megváltásával kapcsolatos igény elévülése csak a szolgálati viszony megszűnésének napján kezdődik. Nem lehet megváltani a szülési, az apasági és a szülői szabadságot, hiszen azok nem rekreációs célt szolgálnak és azok kivétele a nemzetbiztonsági állomány tagjának döntésén múlik. (Kivéve a felépülési célt szolgáló szülési szabadság kötelező 2 hete, amit a törvény szerint köteles kivenni a szülő nő.)

129–131. §

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állománya vonatkozásában a Hszt. 2022. május 25-től tartalmazza a Hszt. illetményrendszerétől független személyi illetmény megállapításának lehetőségét. Erre figyelemmel

tartalmazza a törvény a személyi illetménynek megfelelő új illetményrendszert, amely lehetőséget teremt arra, hogy többek között az egyéni teljesítményt, a szaktudást, a szakmai tudást, általános és speciális képességeket, a szolgálati beosztás ellátásával összefüggő terhelést egyedileg lehessen értékelni az illetmény megállapítása során.

A munkáltatói jogkör gyakorlója ezen a sávon belül állapíthatja meg az illetményt. A munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelési jogkörben dönt, azonban a törvény megadja a mérlegelési szempontokat. Így ezeket figyelembe kell venni az illetmény megállapításakor.

Tekintettel arra, hogy az illetmény mérlegelési jogkörben kerül megállapításra, kiemelt figyelmet kell fordítani az alapelvként egyébként is megjelenő egyenlő bánásmód követelményére.

Az illetmény megállapításának részletes szabályait a miniszter állapítja meg, különös figyelemmel a mérlegelési szempontok kifejtésére.

A törvény rögzíti továbbá, hogy mikor lehet módosítani az illetményt:

1. a szolgálati beosztás módosításakor,
2. más szervezeti egységhez áthelyezéskor,
3. átrendeléskor,
4. ha az eredeti szolgálati beosztás ellátása alól mentesítették, a helyettesítésre megbízásakor,
5. a munkaköri leírás módosításakor,
6. ha az illetmény megállapításának mérlegelési szempontjai alapjául szolgáló körülményben változást állt be vagy
7. a törvényben meghatározott egyéb esetben.

A törvény az illetményrendszerhez kapcsolódva, annak áttekinthetőbbé tétele érdekében még tovább csökkenti a pótlékok számát, a maradékokat illetményelemként szabályozza, amelyek mértékét szintén a miniszter fogja rendeletben meghatározni. Mindkét illetményelem teljesítmény alapú, tehát vagy az éjszakai munkavégzéshez, vagy egyedileg elrendelt készenléthez vagy kiemelt készenléthez kötött, amelyekre az illetmény összegének megállapítása során nem lehet előre figyelemmel lenni.

A törvény megszünteti az idegennyelv-tudási pótlékot és a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek, valamint biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitett beosztásban szolgálatot teljesítők pótlékát, ugyanakkor az ezen pótlékok által ellentételezett körülményekre az illetmény megállapítása során kell figyelemmel lenni.

A Hszt. szabályai alapján a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál működő egészségügyi szolgáltatónál egészségügyi tevékenységet végző személy illetményére speciális rendelkezéseket kellett alkalmazni, figyelemmel az egészségügyi területen végrehajtott illetményfejlesztésre. A törvény ugyan nem tartja fenn az egészségügyi tevékenységet végző személyekre vonatkozó speciális rendelkezéseket, de a 127. § (2) bekezdés b) pontja szerint a munkáltatói jogkör gyakorlója az illetmény megállapításakor figyelembe veszi a területi, illetve szerkezeti munkaerő-piaci hatást, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálat szempontjából kiemelt jelentőségű felkészültséget. Tehát, ha a civil egészségügyi szolgáltatóknál magasabb az egészségügyi dolgozók bére, akkor ezt – mint munkaerő-piaci hatást – figyelembe vehető az illetmény megállapításánál és esetleges módosításánál.

132. §

A törvény a korábbi szabályozással szemben nem rögzíti az egyes illetményen felüli juttatásokat, azok rendszerét, fajtáit, mértékét, feltételeit, kifizetésének és elszámolásának rendjét a miniszter rendeletben állapítja meg.

Tehát törvényi szabályozás szintjén elhagyásra kerül a nemzetbiztonsági állomány esetében a cafetéria-juttatás [a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdésében felsorolt juttatások], a vezetői juttatások, a korábbi jubileumi jutalom, a napidíj, a természetbeni juttatás és a ruházati illetmény, de az nem jelenti automatikusan azt, hogy ezek az illetményen felüli juttatások meg is fognak szűnni.

133–136. §

Az illetményen felüli juttatásokkal azonos módon, a törvényi szabályozás szintjén elhagyásra kerülnek ezen költségtérítések, kedvezmények és támogatások alapvető szabályozása vagy nevesítése. A nemzetbiztonsági állomány tagját és közeli hozzátartozóikat megillető illetményen felül költségtérítések, kedvezmények és

támogatások rendszerét, azok fajtáit, mértékét, feltételeit, kifizetésének és elszámolásának rendjét tehát a miniszter rendeletben állapítja meg.

A törvény csak a törvényi szintet igénylő rendelkezéseket hagyja meg, így az elengedés, a lakástulajdon megszerzéséhez nyújtott hitelintézeti kölcsön igénybevételének állami támogatása, az állam készfizető kezességének szabályait.

137. §

Az illetményen felüli juttatásokkal és a költségtérítésekkel, kedvezményekkel és támogatásokkal azonos módon a szolgálati nyugdíjast, a nemzetbiztonsági egészségkárosodási járadékra jogosultat és közeli hozzátartozóikat megillető költségtérítések, kedvezmények és támogatások esetében is ugyanazon szabályozási módot követi a törvény, azokat a miniszter rendeletben fogja meghatározni.

138–141. §

Az illetményt és az illetményelemeket (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban együtt: illetmény) – más foglalkoztatási jogviszonyokban állókhoz hasonlóan – Magyarország hivatalos pénznemében kell megállapítani, és havonta utólag, a tárgyhónapot követő hónap 5. napjáig kell kifizetni. Az illetmény kifizetésének és átutalásának költségei a polgári nemzetbiztonsági szolgálatot terhelik.

A törvény lehetővé teszi, hogy külföldi szolgálati kiküldetés esetén a forintban megállapított illetmény kifizetését a nemzetbiztonsági állomány a külföldi szolgálati kiküldetés szerinti ország hivatalos valutánemében, a kifizetést megelőző hónap 15-én érvényes, a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott árfolyamon kérje, ebben az esetben az valuta-váltással kapcsolatosan felmerülő költség a polgári nemzetbiztonsági szolgálat erre irányuló döntése alapján a nemzetbiztonsági állomány tagját terheli.

A törvény szerint az illetményből levonásnak csak jogszabály, végrehajtható határozat vagy a nemzetbiztonsági állomány tagjának hozzájárulása alapján van helye.

A törvény alapján illetményre jogosult a nemzetbiztonsági állomány szolgálati beosztásából felfüggesztett, előzetes letartóztatásban vagy házi őrizetben lévő, lakhelyelhagyási tilalom alatt vagy ideiglenes kényszergyógykezelés alatt álló, illetve szabadságvesztés-büntetését katonai fogházban töltő tagja. Ennek 50%-át vissza kell tartani. A visszatartás a teljes összeget érinti a szolgálati viszony megszüntetés fegyelmi fenyítés kiszabásáról szóló munkáltatói intézkedés végrehajtásáig.

A nemzetbiztonsági állomány tagjának járó vagy adható illetményen felüli juttatások, költségtérítések, kedvezmények és támogatások pénzbeli kifizetésére az illetmény kifizetési szabályok megfelelően irányadóak.

142. §

Azt rögzíti a törvény, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja a szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy a szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért elismerésben részesíthető, ugyanakkor az illetményen felüli juttatásokkal és a költségtérítésekkel, kedvezményekkel és támogatásokkal azonos módon, a törvényi szabályozás szintjén elhagyásra kerül az elismerések korábbi törvényi fajtáinak nevesítése. Az elismerések rendszerét, valamint az elismerésben részesítés feltételeit és rendjét a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg.

A főigazgató tehát e törvény alapján állapíthat elismerési formákat. A miniszternek pedig a Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló 2011. évi CCII. törvény 22. § (1) bekezdés b) pontja és 23. §-a biztosítja a jogot, hogy a feladatkörével összefüggő egyes kiemelkedő tevékenységek, teljesítmények elismerésére kitüntető címet, díjat, oklevelet, plakettet vagy más elismerést alapítson miniszteri rendeletben.

143. §

A törvény rögzíti a nemzetbiztonsági állomány tagjának társadalombiztosítási ellátásai tekintetében a társadalombiztosítási törvénytől, az Ebtv.-től vagy a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvénytől eltérő szabályokat.

144–149. §

A törvény – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló jogszabályokon túl – meghatározza a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok részéről saját költségvetésük terhére nyújtható szociális ellátásra jogosultak körét és az ellátás formáit. Az ellátásra jogosultak közé tartozhatnak a nemzetbiztonsági állományának tagjai, illetve a szolgálati nyugdíjas és a nemzetbiztonsági egészségkárosodási járadékra jogosult, valamint ezek közeli hozzátartozói, a nemzetbiztonsági állomány elhunyt tagjának, a korábban a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állományába tartozott szolgálati nyugdíjas és a nemzetbiztonsági egészségkárosodási járadékra jogosult özvegye, árvája, valamint az, akinek a szolgálati viszonya a szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset, betegség miatt szűnt meg.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági állományú tagjának megbecsülésével függenek össze a törvénynek a kegyeleti gondoskodásról szóló rendelkezései. E rendelkezések szerint a nemzetbiztonsági állomány elhunyt tagját, ha életét a szolgálati kötelezettség teljesítése során áldozta fel, a főigazgató hősi halottá vagy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat halottjává, egyéb esetben a polgári nemzetbiztonsági szolgálat halottjává nyilváníthatja.

E döntésekhez különböző joghatások fűződnek. Ezek egyik csoportjába a kegyelet hivatalos kifejezéseként a katonai tiszteletadással történő eltemetés, másik csoportjába pedig a temetéssel kapcsolatos költségeknek a polgári nemzetbiztonsági szolgálat által történő viselésének a kérdései tartoznak.

A törvény meghatározza továbbá a kiegészítő hozzátartozói támogatás és az árvák kiegészítő támogatásának mértékét, forrásait.

A korábbi juttatásokkal azonos módon, a szociális és kegyeleti juttatásokat személyi körre tekintettel a miniszter rendeletben, vagy a főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben határozza meg.

150–151. §

A törvény szerint a szolgálati viszonnal kapcsolatos jognyilatkozatokat – eltérő rendelkezés hiányában – alaki kötöttség nélkül lehet megtenni. A nemzetbiztonsági állomány tagjának kérésére azonban a nyilatkozatot akkor is írásba kell foglalni, ha az írásbeliség egyébként nem kötelező. Nem minősül azonban a szolgálati viszonnal kapcsolatos nyilatkozatnak a szolgálati feladatok végrehajtására vonatkozó utasítás vagy intézkedés. A törvény számos, írásbeliséghez kötött jognyilatkozatot rögzít.

A törvény lehetőséget ad a munkáltatói intézkedések elektronikus útra terelésére és egyben a papír alapú kiadmány alkalmazásának megszüntetésére.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében előfordulhatnak olyan munkáltatói intézkedések (pl. kihelyezett állománnyal kapcsolatban), amelyek akár magas minősítésű minősített adatot képeznek, így elektronikus kezelésük nem valósítható meg biztonságosan. Emiatt és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok magas fokú állományvédelmi szempontjaira figyelemmel a törvény nem teszi kötelezővé az elektronizálást, azonban megteremti annak lehetőségét.

152–153. §

A törvény a közlés szabályait is tartalmazza. A törvény rendelkezik továbbá a kézbesítési fikcióról is.

154–157. §

A törvény a jognyilatkozatok érvénytelensége körében rendelkezik a megtámadható, valamint a semmis jognyilatkozatokról, továbbá az érvénytelen jognyilatkozat alapján létrejött szolgálati viszony jogkövetkezményeiről. A törvény felsorolja a megtámadhatósági és semmisségi okokat, meghatározza a megtámadásra nyitva álló határidőt, semmisség esetén pedig kimondja, hogy azt határidő nélkül és hivatalból kell figyelembe venni.

158. §

A törvény részletesen szabályozza a szolgálati viszonnal kapcsolatos igény elévülésének szabályait. A szolgálati viszonnal kapcsolatos igény főszabályként 3 év alatt évül el. A bűncselekménnyel okozott kárért fennálló

felelősség, valamint a bűncselekménnyel okozott személyiségi jogi sérelem miatt fizetendő sérelemdíj iránti igény 5 év alatt, ha pedig a büntethetőség elévülési ideje ennél hosszabb, ennek megfelelő idő alatt évül el. A törvény rendezi továbbá az elévülés jogkövetkezményeit, az elévülés nyugvására és megszakadására vonatkozó rendelkezéseket.

159. §

A törvény meghatározza a határidő fogalmát, valamint a határidő és a határidőnek nem minősülő időtartam számítására vonatkozó szabályokat.

A határidőnek nem minősülő időtartam – mint például a próbaidő vagy a szolgálatteljesítési idő-keret – időtartamának számításánál a naptár az irányadó. Ez azt jelenti, hogy egy meghatározott év január 1. napjával kezdődő és 1 éves határozott időre létesített szolgálati viszony nem a következő év január első munkanapján, hanem az adott év december 31. napján szűnik meg a kikötött idő lejártának jogcímén.

160–162. §

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok nemzetbiztonsági állományának tagjai egymással való függelmi viszonyának természetes velejárója a szolgálati viszonyt érintő ügyekben az alárendelt részéről szóbeli vagy írásbeli kérelem előterjesztése az előljáráshoz, akinek a mérlegelési hatáskörébe tartozó esetekben joga van pozitívan vagy negatívan dönteni. Ez nem zárja ki azt, hogy az alanyi jogon járó különböző jogosultságok tekintetében előfordul mulasztás esetén is kérelemmel fordulhasson az előljáráshoz a nemzetbiztonsági állomány tagja.

A törvény biztosítja a nemzetbiztonsági állomány tagja részére a szolgálati viszonyával összefüggő ügyekben a panaszjogot, azaz a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét. Szolgálati panaszt a nemzetbiztonsági állomány tagja saját ügyében és csak egyénileg tehet, illetve meghatalmazás alapján jogi képviselő is jogosult szolgálati panasz benyújtására. A panaszjog gyakorlása nem korlátozható, annak gyakorlásáért a panasztevőt semmiféle hátrány nem érheti, kivéve, ha azáltal fegyelemsértést, szabálysértést vagy bűncselekményt követ el. A panaszjog gyakorlása nem befolyásolja az érintett más jogszabályban meghatározott panaszjogának gyakorlását.

A nemzetbiztonsági állomány tagja szolgálati panaszt akkor nyújthat be, ha a szolgálati viszonyára vonatkozó munkáltatói intézkedést vagy annak elmulasztását sérelmesnek tartja. Kivételt képeznek a törvényben szabályozott eljárásban (fegyelmi eljárás, érdemtelenségi, kártérítési eljárás, szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset, betegség minősítése) hozott döntések.

A törvény megállapítja a szolgálati panasz elbírálásával kapcsolatos eljárási szabályokat és határidőket. A törvény lehetőséget biztosít a szolgálati panasz elbírálásának felfüggesztésre, meghatározva annak feltételeit. A szolgálati panasz elbírálásával kapcsolatos előljáró parancsnoki döntések lehetséges fajtáit szintén megállapítja a törvény.

A visszaélések megelőzése érdekében a törvényben szerepel az a rendelkezés, miszerint a korábban már elbírált szolgálati panasszal azonos tartalmú panaszt vagy a panasznak a már elbírált részét az előljáró indokolás nélkül elutasítja.

163–164. §

A szolgálati panasz, az elsőfokú határozat elleni panasz, valamint a fellebbezés elutasítása esetén, illetve, ha a sérelmezett intézkedést a miniszter hozta, a nemzetbiztonsági állomány tagja keresettel fordulhat a bírósághoz. Természetesen a törvény biztosítja a bíróság előtti jogorvoslatot a polgári nemzetbiztonsági szolgálat részére is a nemzetbiztonsági állomány tagjával szembeni igényének érvényesítése érdekében. Ha az ügyben a polgári nemzetbiztonsági szolgálaton belül nincs kétfokozatú eljárás, a polgári nemzetbiztonsági szolgálat közvetlenül fordulhat a bírósághoz.

A törvény szerint, ha a határozat felmentési tilalomba ütközik, vagy egyébként jogellenes, azt a bíróság hatályon kívül helyezi. Ez esetben a nemzetbiztonsági állomány tagját olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szolgálati viszony meg sem szűnt volna.

A törvény megállapítja a szolgálati beosztásba történő visszahelyezéssel kapcsolatos részletes eljárási szabályokat és a jogkövetkezményeket is.

165–168. §

A törvény meghatározza a szolgálati idő számítása szempontjából, általános szabályként figyelembe veendő időtartamokat. Ezen meghatározások kizárólag azon szempontok alapján beszámítható időket tartalmaznak, amelyek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok feladatellátáshoz minden esetben kapcsolódnak. A törvény egyéb jogviszony beszámításának lehetőségét is biztosítja, amelyre főigazgató javaslatára miniszter döntése alapján kerülhet sor. Ezen egyéb számítási lehetőséget szükségessé teszi, hogy az adott polgári nemzetbiztonsági szolgálat hatáskörébe tartozó szakmai feladatára tekintettel olyan, korábbi jogviszonyban eltöltött idő – és ezzel együttesen szakmai tapasztalat – beszámítása is indokolt, amely az általános szabályok alapján nem lenne lehetséges.

A törvény rendelkezik továbbá

1. az illetmény nélküli szabadság időtartama beszámításának módjáról és
2. arról, hogy a szolgálati idő számításánál – fő szabály szerint – nem lehet figyelembe venni a szolgálati beosztásból történő felfüggesztés, az előzetes letartóztatás, a házi őrizet, az ideiglenes kényszergyógykezelés, valamint a katonai fogdában végrehajtott szabadságvesztés időtartamát.

A törvény megkülönbözteti a szolgálati időt és a tényleges szolgálati időt, és egyes jogintézményeknél rögzíti, hogy mely fogalomra tekintettel kell a szolgálati időt számítani. A szolgálati idő irányadó a felmentési idő, a végkielégítésre jogosultság, a pótszabadságra jogosultság szempontjából, míg a tényleges szolgálati idő irányadó a rendfokozat megállapítása, a nyugdíj előtti rendelkezési állomány, a nyugdíjba helyezéskor történő rendfokozati előléptetés lehetősége és bizonyos esetben a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátásra való jogosultság szempontjából.

169–173. §

A törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénnyel összhangban rögzíti az általános, az egészségi vagy pszichológiai alkalmasság megállapítására irányuló vizsgálat során keletkezett adata, a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátással kapcsolatos jogosultság elbírálása, valamint a nemzetbiztonsági egészségkárosodási ellátással kapcsolatos feladatok ellátása érdekében kezelt adata, a technikai ellenőrzésre, a juttatásokkal kapcsolatos adatokra vonatkozó adatkezelési szabályokat.

174–179. §

A törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénnyel összhangban szabályozza a nemzetbiztonsági állomány személyügyi alapnyilvántartását. Ennek keretében meghatározza a nyilvántartás formáit, a nemzetbiztonsági állomány tagjainak azzal kapcsolatos jogait és kötelezettségeit, továbbá a nyilvántartás vezetéséhez adatszolgáltatásra kötelezett szervek feladatait. A nyilvántartási adatokba való betekintésre, vagy abból adatok átvételére jogosultak köre nem módosul a korábbiakhoz képest.

A törvény melléklete tartalmazza a nyilvántartható adatok körét.

Szintén meghatározza a törvény a személyügyi nyilvántartásban található személyi anyaggyűjtő tartalmát képező dokumentumok körét, amelyek egyrészt a szolgálati viszony létesítésével kapcsolatosak, másrészt a jogviszonyhoz kapcsolódnak. A szabályozás célja a személyi anyaggyűjtő rendszerének egyszerűsítése. Az iratok selejtezésére, az adatok módosítására csak jogszabályban meghatározott rendben kerülhet sor.

A törvény korlátozó rendelkezést tartalmaz: megjelöli, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagjának mely adatai nem minősülnek közérdekből nyilvános adatnak.

Ezen kívül a törvény rögzíti, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat nyilvántartja a szolgálatteljesítési idő és a rendkívüli szolgálatteljesítés, a készenlét és a kiemelt készenlét, az alap- és a pótszabadság, az egyéb szabadságok és a szolgálatmentességek időtartamát.

180–183. §

A törvény a fegyelmi felelősség általános szabályai között meghatározza a fegyelemsértés fogalmát, és rögzíti, hogy fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni a nemzetbiztonsági állomány tagjának a szolgálati helyen vagy a szolgálattal összefüggésben elkövetett szabálysértését is, kivéve, ha a szabálysértés elzárással is büntethető.

A katonai vétségek esetén a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) lehetővé teszi a bűncselekmény fegyelmi eljárásban történő elbírálását, abban az esetben, ha a katonai vétség miatt a büntetés célja fegyelmi fenytéssel is elérhető. A törvény rögzíti a katonai vétség fegyelmi eljárásban történő elbírálása esetére vonatkozó speciális rendelkezéseket (pl. a büntetőeljárásban végrehajtott eljárási cselekményeket nem kell megismételni a fegyelmi eljárásban).

A törvény a fenytés céljaként a szolgálati rend és fegyelem védelmét, az elkövetőnek és másoknak a fegyelemsértéstől való visszatartását jelöli meg. Emellett csekély súlyú fegyelemsértés esetén – írásba foglalt figyelmeztetés mellett – lehetővé teszi a fegyelmi eljárás, illetve a fenytés mellőzését, így egyszerűsítve a fegyelmi jogkört gyakorlót a felesleges eljárási terhektől. Ugyanakkor a figyelmeztetés alkalmazása is a fegyelmi felelősség egyfajta megállapítása, ezért rendelkezni kell a további eljárásról arra az esetre, ha az érintett nem ért egyet a figyelmeztetéssel és kifogást nyújt be. Ebben az esetben a fegyelmi eljárás azonnali elrendelése lehetőséget ad a körülmények, mindenekelőtt az eljárás alá vont védekezésének tisztázására.

A törvény nevesíti azokat az okokat, amelyek kizárják a nemzetbiztonsági állomány tagja fenytethezőségét. A fenytethezőséget kizáró okok értelmezésére a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Ugyanakkor rendelkezik azokról a befolyásoló körülményekről is, amelyek esetén az érintett nem mentesül a felelősség alól.

A törvény a fegyelemsértés elévülési idejét – fő szabály szerint – 3 évben rögzíti (abszolút elévülés). A törvény rendelkezik az ún. szubjektív elévülési határidőről is, amely a munkáltatói jogkör gyakorlójának a fegyelemsértés tényéről való tudomásszerzésétől számított 3 hónap. Ennek megfelelően a munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomására jutását követő 3 hónapon belül meg kell indítani a fegyelmi eljárást, ellenkező esetben – függetlenül attól, hogy az a 3 éves határidőn belül van-e – elévül. Eltérő a helyzet, ha a fegyelemsértés egyben bűncselekményt is megvalósít. Ekkor a fegyelemsértés elévülési határideje megegyezik a bűncselekmény elévülési idejével. Abban az esetben, ha a fegyelmi jogkör gyakorlója a fegyelemsértésre vonatkozó elévülési határidő után szerzett tudomást az olyan fegyelemsértésről, ami egyben bűncselekmény is, akkor a bűncselekmény elévülési idejéig jogosult fegyelmi eljárást indítani. Ha a fegyelemsértést is megvalósító bűncselekmény miatt büntetőeljárás indul, és a nemzetbiztonsági állomány tagját gyanúsítottként hallgatják ki, 3 hónapon belül meg kell indítani a fegyelmi eljárást, ha a gyanúsításról a fegyelmi jogkör gyakorlója tudomást szerez. A szolgálati viszonyban kapcsolatban elkövetett szabálysértés esetén az elévülési időre a szabálysértésre vonatkozó elévülési szabályok vonatkoznak. A törvény meghatározza a fegyelemsértés elévülésének kezdő napját is.

184–188. §

A törvény a nemzetbiztonsági állomány tagjával szemben alkalmazható fenytések differenciált rendszerét tartalmazza. A legenyhébb fenytési nem a feddés, míg a legsúlyosabb a lefokozás.

Az egyes fenytések a következők, ezek sorrendje kifejezi a fenytés súlyosságát:

1. feddés,
2. megrovás,
3. pénzbírság,
4. eggyel alacsonyabb rendfokozatba 6 hónaptól 2 évig terjedő időtartamra történő visszavetés,
5. illetmény legfeljebb 30%-kal történő csökkentése 1 évig terjedő időtartamra,
6. alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés, 1 évtől 2 évig terjedő időtartamra,
7. szolgálati viszony megszüntetése vagy
8. lefokozás.

Pénzbírság fenytést csak a szabálysértés miatt indított fegyelmi eljárás és a Be. 485/A. §-ában meghatározott esetben a nemzetbiztonsági állománynak a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából a Btk. 127. § (1) bekezdése alapján katonának tekintendő tagjának katonai vétség fegyelmi eljárásban lehet kiszabni. Az utóbbi esetben a pénzbírság legalacsonyabb összege – a szabálysértési pénzbírsághoz igazodva – 6500, míg legmagasabb összege 200 000 forint lehet. A törvény alapján nem alkalmazható pénzbírság fenytés, ha az eljárás alapjául szolgáló cselekmény miatt jogszabály alapján közigazgatási bírság kiszabásának van helye.

A törvény rendezi a fenytések és az új elömeneteli rendszer egymáshoz való viszonyát: az eggyel alacsonyabb rendfokozatba visszavetés 6 hónaptól 2 évig terjedhet, e fenytés alkalmazása azonban – a korábbiakkal szemben – nem jár együtt illetménycsökkenéssel.

Az illetmény legfeljebb 30%-kal történő csökkentése 1 évig terjedő időtartamra, adott esetben az illetménysávon kívüli csökkentést is eredményezhet. Az illetménycsökkentés során a nemzetbiztonsági állomány tagját a munkáltatói jogkör gyakorlójának a fegyelemsértésről, szabálysértésről való tudomásszerzését megelőző napon megillető illetményt kell figyelembe venni. Ez a kétszeres értékelés tilalma miatt kerül előírásra garanciális szabályként, hogy az illetménycsökkentés csak és kizárólag a fegyelmi eljárás befejezését követően, fegyelmi fenytésként kerüljön megállapításra. Ha a munkáltatói jogkör gyakorlója az illetmény megállapításának mérlegelési szempontok alapjául szolgáló körülményben beállt változás miatt csökkenti, vagy emeli az illetményt, akkor erre az időközben bekövetkezett változásra nem lehet figyelemmel lenni az illetménycsökkentés fenytés kiszabása során, mert az időközben bekövetkező illetménymódosítás torzíja a fenytés célját: tovább növeli vagy adott esetben csökkenti a fegyelmi fenytéssel bekövetkező joghátrányt.

Az alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fenytés alkalmazásakor – a szolgálatteljesítési hely megváltoztatása nélkül – a szervezeti egységen belül üres, vagy átmenetileg be nem töltött, olyan szolgálati beosztásba kell helyezni a nemzetbiztonsági állomány tagját, amelyben a fenytés kiszabásakor viselt szolgálati beosztásnál megállapított illetmények átlaga alacsonyabb a fenytés kiszabásakor betöltött szolgálati beosztásban megállapított illetmények átlagánál, továbbá a vezetői beosztást betöltők esetében nem vezetői beosztásban vagy az alacsonyabb besorolású vezetői beosztásban. Ha nincs ilyen beosztás, akkor az eredeti szolgálati beosztásában hagyásával kell a nemzetbiztonsági állomány tagja számára a legfeljebb 30%-kal csökkentett illetményt kell folyósítani. Ebben az esetben annyival lesz szigorúbb ez a fegyelmi fenytés az illetménycsökkentésnél, hogy az időtartama meghaladja az illetménycsökkentésre maximálisan kiszabható 1 évet.

A lefokozás fenytés következménye a szolgálati viszony megszüntetése, valamint az, hogy a nemzetbiztonsági állomány tagja elveszti a rendfokozatát is.

189. §

A fenytettség a fenytés végrehajtása alatt (végig, amíg a fenytés végrehajtása tart, tehát pl. a rendfokozatban visszavetés esetén a kiszabott időtartam végéig) és azt követően a fenytés hatálya alatt állást vonja maga után. Az előző példánál maradva, tehát 1 éves rendfokozatban visszavetés esetén: 1 év (a végrehajtás időtartama) + 1 év (a mentesülés időpontjáig), tehát összesen 2 évig áll a fenytés hatálya alatt a nemzetbiztonsági állomány tagja. Ez alól csak a feddés képez kivételt. A feddés tartalmában ennyivel enyhébb a megrovás fenytéshez képest. A törvény a fenytések súlyához igazodóan, differenciált módon, 6 hónaptól 5 évig állapítja meg a fenytés hatálya alatt állás időtartamát. Szolgálati viszony megszüntetése és a lefokozás fenytés esetén a maximális 5 évig áll az érintett a fenytés hatálya alatt. Amennyiben a megfenytett személy a fenytést követően átlagon felüli teljesítményt nyújt, és példamutató magatartást tanúsít, lehetőség van – korlátozott feltételekkel – a fenytés hatálya alól a törvényben meghatározott időtartam eltelte előtti kivételes mentesítésre.

190. §

A fegyelmi jogkört a munkáltatói jogkör gyakorlója gyakorolja. A főigazgató a fegyelmi jogkört egyedi ügyben akkor is magához vonhatja, ha a fegyelmi jogkör gyakorlását általános jelleggel a szervezeti és működési szabályzatban átruházta.

191–195. §

A törvény rögzíti a fegyelmi eljárás során a tisztességes eljárás lényegét képező garanciális szabályokat, azonban nem szabályozza részletesen a fegyelmi eljárást, azt a miniszter rendeletben állapítja meg.

Fegyelmi eljárás elrendelésére a fegyelemsértés megalapozott gyanúja esetén kerül sor. A törvény meghatározza a fegyelmi vizsgálattal megbízottra vonatkozó kizáró okokat.

Egyszerűsített eljárás keretében bírálható el a törvény alapján az egyszerű ténybeli megítélésű, csekély tárgyi súlyú fegyelemsértés. Egyszerűsített eljárás esetén a fenytések korlátozott köre alkalmazható. Ha az egyszerűsített eljárást az érintett nem fogadja el, vagy a megállapított tényállást vitatja, fegyelmi eljárás lefolytatására kerül sor.

A fegyelemsértés súlyára, jellegére tekintettel a törvény lehetővé teszi az eljárás alá vont személynek a szolgálati beosztásából történő felfüggesztését. Ennek időtartama az eljárás befejezéséig tarthat. A törvény meghatározza többek közt a felfüggesztés alatt álló jogait és kötelezettségeit, jogorvoslati lehetőségeit.

A törvény megállapítja azokat az esetköröket, amikor a fegyelmi eljárást meg kell, illetve meg lehet szüntetni.

A törvény szerint a fegyelmi ügyben hozott érdemi határozat ellen az eljáró parancsnokhoz – fő szabály szerint – panasz nyújtható be. A panasztétel lehetősége nem áll fenn a miniszter által kiszabott fenyítés esetén. E határozat ellen az eljárás alá vont személy vagy képviselője bírósághoz fordulhat jogorvoslatért.

196. §

A törvény tartalmazza azokat a rendelkezéseket, amelyek akkor irányadóak, ha a nemzetbiztonsági állomány tagja által elkövetett szabálysértés elbírálása fegyelmi eljárásban szükséges.

197. §

A törvény más jogállási törvény mintájára bevezeti az érdemtelenséget, felváltva ezzel a Hszt. által szabályozott méltatlanság jogintézményét. A nemzetbiztonsági szolgálatra érdemtelenné válás a törvény alapján ugyanúgy felmentési ok, mint korábban a méltatlanság volt.

Ahogy a méltatlanságnak, ugyanúgy az érdemtelenségnek is oka lehet a szolgálaton kívül olyan magatartás tanúsítása, amely alkalmas arra, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat jó hírnevét vagy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat működésébe vetett közbizalmat súlyosan rombolja. Azonban a „méltatlanság” mellett megjelenik a „bizalomvesztés” is: ha a nemzetbiztonsági állomány tagja a feladatait nem az alappal elvárható szakmai elhivatottsággal végzi és emiatt nem várható el, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat a szolgálati viszonyát fenntartsa, az szintén alapja lehet az érdemtelenség megállapításának.

Az érdemtelenség indoka kizárólag a nemzetbiztonsági állomány tagjának magatartásában, illetve a munkavégzésében megnyilvánuló és bizonyítható tény lehet.

Ahogy a fegyelmi eljárást, úgy a főigazgató az érdemtelenségi eljárást is magához vonhatja akkor is, ha annak lefolytatásának jogát átruházta.

198–206. §

A törvény meghatározza a nemzetbiztonsági állomány tagja kártérítési felelősségének fogalmát. A nemzetbiztonsági állomány tagjának kártérítési felelősségének vizsgálatakor a polgári nemzetbiztonsági szolgálatra hárul a bizonyítási teher.

Nem kell megtéríteni azt a kárt:

1. amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható,
2. amelyet a polgári nemzetbiztonsági szolgálat vétkes magatartása okozott, vagy
3. amely abból származott, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

A fentiekén túl, nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely a polgári nemzetbiztonsági szolgálat közrehatása következtében állt elő.

A nemzetbiztonsági állomány tagja kártérítési felelősségének mértéke differenciált: míg gondatlanságból okozott kárért az egyhavi illetmény 50%-áig (meghatározott esetekben 3 havi illetményig) terjed a felelősség mértéke, addig szándékos károkozás esetén a teljes kárt meg kell térítenie. A gondatlan károkozás esetén fizetendő kártérítés alapja a kártérítésre kötelezésről szóló határozat meghozatalakor érvényes illetmény összege.

A törvény meghatározza azokat az esetköröket is, amikor a nemzetbiztonsági állomány tagjának vétkességére tekintet nélküli felelőssége érvényesül, illetve megállapítja a felelősség alóli mentesülés eseteit, valamint rendezi a bizonyítással kapcsolatos kérdéseket.

A törvény meghatározza a leltárhány fogalmi elemeit, a leltárhányért viselt felelősség megállapításának szabályait és a felelősség mértékét.

Amennyiben a kárt többen együttesen okozták, vétkességük arányában – ha ez nem állapítható meg, közrehatásuk arányában – felelnek, ugyanakkor szándékos károkozás esetén egyetemleges felelősség érvényesül.

A nemzetbiztonsági állomány tagja kártérítési felelősségének megállapítására a munkáltatói jogkör gyakorlója jogosult. A főigazgató a kártérítési eljárást azonban akkor is magához vonhatja, ha annak lefolytatásának jogát átruházta. A törvény nem szabályozza részletesen a kártérítési eljárást, azt a miniszter rendeletben állapítja meg.

207. §

A törvény szerint a kár fogalmi elemei körébe tartozik a polgári nemzetbiztonsági szolgálat vagyonában beállott értékcsökkenés, az elmaradt vagyoni előny és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatot ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek.

Emellett a törvény tartalmazza a kár összegének meghatározásánál figyelembe veendő tényezőket is. Fontos kiemelni, hogy a megrongálódott dolog értékesítéséből vagy biztosítási jogviszonyból eredően megtérült kárrészre nem vonatkozik a megtérítési kötelezettség.

208–211. §

A törvény szerint a polgári nemzetbiztonsági szolgálat – főszabályként – a szolgálati viszonyal összefüggésben keletkezett dologi, személyi és nem vagyoni kárért vétkességre tekintet nélkül felel, ha az a nemzetbiztonsági állomány tagjánál a szolgálati viszonyal összefüggésben keletkezett. Mentésül a felelősség alól a polgári nemzetbiztonsági szolgálat, ha bizonyítja, hogy a kárt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.

A szolgálati viszony körébe tartoznak a polgári nemzetbiztonsági szolgálat feladatainak ellátásával összefüggő magatartásból, a használt anyag, felszerelés, berendezés és energia tulajdonságából, állapotából, mozgásából és működéséből eredő okok. A törvény rendezi a bizonyítással kapcsolatos kérdéseket.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatot a nemzetbiztonsági állomány tagjának betegsége folytán keletkezett kárért akkor terheli objektív felelősség, ha a betegség a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen súlyosbodott. A betegség súlyosbodását akkor lehet jelentősnek tekinteni, ha az egészségkárosodás mértéke a 12%-ot meghaladja.

A törvény nem állapítja meg a polgári nemzetbiztonsági szolgálat kártérítési felelősségével kapcsolatos eljárási szabályokat sem, azokat szintén miniszteri rendelet rögzíti majd.

212–218. §

A törvény szerint a polgári nemzetbiztonsági szolgálat kárfelelőssége kiterjed a nemzetbiztonsági állomány tagjának elmaradt jövedelmére, dologi kárára, a sérelemmel, valamint ennek elhárításával összefüggésben felmerült indokolt költségeire. Részletes szabályok foglalkoznak a kár, kiemelten az elmaradt jövedelem megállapításával, illetve a kárcsökkentő tényezőkkel.

Kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani, amelynek alkalmazására az általános kártérítés megállapításakor is lehetőség van.

219. §

A Polgári Törvénykönyv lehetővé teszi, hogy jogszerűen okozott kárért kártalanítási kötelezettséget jogszabály előírjon. Ennek megfelelően a kártérítési szabályok mellett a jogszerűen okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályok megjelenítésére is sor kerül. A kártalanítás szabályai kizárólag az objektív bizonyíthatóságon alapuló vagyoni kárra terjednek ki, ezért a deliktális kártérítés (általános kártérítés, sérelemdíj) szabályai ebben az esetben nem alkalmazhatóak.

220. §

A személyiségi jogok megsértésének jogkövetkezményei vonatkozásában a törvény a korábbiakkal megegyező szabályozást tartalmaz. A nemzetbiztonsági állomány tagja személyiségi jogainak a szolgálati viszonyal összefüggő megsértése esetén a Polgári Törvénykönyv tételesen hivatkozott rendelkezései irányadóak.

221–225. §

A törvény a nemzetbiztonsági alkalmazotti szolgálati jogviszony szabályozására azt a technikát alkalmazza, hogy a törvénynek a szolgálati viszonyt szabályozó általános rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni: bizonyos rendelkezések alkalmazását speciális szabályozás nélkül tételesen zárja ki, ezen túl egyes rendelkezések alkalmazása helyett a nemzetbiztonsági alkalmazottakra vonatkozó speciális szabályokat határoz meg.

A törvény a nemzetbiztonsági alkalmazotti szolgálati jogviszony egyes elemeit máshogy nevezi, mint a szolgálati viszonynál, így a két jogviszony elemei közti megfeleltetést is tartalmazza, hogy az általános rendelkezések megfelelően alkalmazhatóak legyenek.

A törvény alapján a nemzetbiztonsági alkalmazottat csak szolgálati igazolvánnyal kell ellátni, szolgálati jelvényvel nem, hiszen míg az igazolvány a polgári nemzetbiztonsági szolgálathoz tartozást, addig a jelvény az intézkedési jogosultságot igazolja. (Az Nbtv. alapján intézkedésre pedig csak a nemzetbiztonsági állomány tagja jogosult, a nemzetbiztonsági alkalmazott nem.)

Speciális rendelkezések:

1. A törvény a nemzetbiztonsági alkalmazotti szolgálati jogviszony létesítéséhez kötődő általános alkalmazási feltételeket határozza meg. A közsféra más területeihez képest az alkalmazási feltételek e foglalkoztatási csoport esetében szélesebb körűek, tekintettel arra, hogy a munkáltatónak (a polgári nemzetbiztonsági szolgálatnak) szinte minden tevékenysége minősített adatkezeléssel jár. A nemzetbiztonsági alkalmazotti szolgálati jogviszony létesítésének alapvető feltétele a büntetlen előélet, a cselekvőképesség és a magyar állampolgárság. A törvény az általános alkalmazási feltételeken kívül további, a nemzetbiztonsági szolgálati jelleghez kapcsolódó különös alkalmazási feltételt – így a nemzetbiztonsági ellenőrzésen a biztonsági feltételeknek való megfelelést, a poligráfos vizsgálaton való részvételt és egyes alapvető jogok korlátozásának vállalását – is rögzít.
2. A nemzetbiztonsági alkalmazottak besorolására alkalmazni kell a nemzetbiztonsági állomány tagjainak besorolása közül a szakmai vezetői és az I. besorolási osztályra vonatkozó rendelkezéseket. Kiemelt vezető nemzetbiztonsági alkalmazott nem lehet, valamint a II. besorolási osztály besorolási kategóriát (A, B) a XX. Fejezet rögzíti.
3. A törvény a nemzetbiztonsági alkalmazott tekintetében önálló rendelkezésben határozza meg a jogviszonyból fakadó alapvető kötelezettségeket. A munkáltató oldaláról fennálló kötelezettségekre nem tartalmaz a törvény speciális szabályt a nemzetbiztonsági alkalmazotti szolgálati jogviszony esetében, az általános – szolgálati viszonyra – vonatkozó rendelkezés (83. §) alkalmazandó ebben a körben is.

A nemzetbiztonsági alkalmazott munkavégzésével összefüggő kötelezettségei tekintetében szerepel a törvényben:

1. a munkára képes állapot megállapítása, a befolyásoltság kiszűrése céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnek nem minősülő vizsgálatnak köteles magát alávetni, miniszter által közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott szabályok szerint;
2. munkatársaival köteles együttműködni;
3. köteles képzési kötelezettségének eleget tenni;
4. köteles az egészségi alkalmassági követelményeknek megfelelni és
5. a rábízott eszközt, felszerelést megóvni, rendeltetészerűen használni.

A törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénnyel összhangban szabályozza a nemzetbiztonsági alkalmazottak munkaügyi nyilvántartását.

226–238. §

A törvény felhatalmazó, hatályba léptető és átmeneti rendelkezéseit, továbbá az Európai Unió jogának való megfelelést rögzítő rendelkezéseit tartalmazza.

**Végső előterjesztői indokolás
a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásával összefüggő törvények
módosításáról szóló 2024. évi LXXI. törvényhez**

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezt az indokolást a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzéteszik.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásáról szóló törvény (a továbbiakban: Pnbjt) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állománya (a továbbiakban: a szolgálatok személyi állománya) vonatkozásában felváltja a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényt (a továbbiakban: Hszt.) annak érdekében, hogy a szolgálatok személyi állományának jogállására jellemző speciális jogok és kötelezettségek határozottabban érvényesülhessenek. Az új jogállási törvény olyan speciális kötelezettségekre és jogokra helyezi a hangsúlyt, amik a nemzetbiztonsági feladatok ellátását nagyobb mértékben tudják támogatni.

A törvény célja a Pnbjt. hatályba lépésével egyidejűleg szükséges törvényi szintű módosítások átvezetése a jogrendszeren, valamint a szolgálatok személyi állománya vonatkozásában a Hszt.-re történő rugalmas és merev hivatkozások megfelelő módosítása a jogrendszer koherenciájának megteremtése érdekében.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–8. §, 11–13. §, 15–16. §, 33–46. §, 48–52. §, 55–57. §, 59–60. §, 63–76. §, 98–110. §, 113–115. §, 116. § a), c)–l) pont., 117–127. §, 129–131. §, 1–2. melléklet

A módosítás a Pnbjt. és hatálya alá tartozó új jogviszony jogrendszerbe illesztése miatt szükséges jogtechnikai módosításokat tartalmazza.

A módosítások három jogállási törvény (a közszerzési tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCIX. törvény, a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény és a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény) tekintetében a jogrendszeri koherencia megteremtése érdekében tartalmazzák továbbá az apákat gyermekszületés esetén megillető apasági szabadság igénybevételére rendelkezésre álló időtartam két hónapról négy hónapra történő módosítását.

9–10. §, 14. §, 19. §, 26. §, 31. § 19., 20., 22–48. és 50–58. és 66–67. pont, 47. §, 53–54. §, 58. §, 61–62. §, 77–78. §, 128. §, 132–134. §

Kodifikációs technikai módosítás annak érdekében, hogy az utasadat-információs egység jelenjen meg a feladatra kijelölt szerv konkrét nevesítése helyett. (Az utasadat-információs egységet jelenleg a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi LXVI. törvény jelöli ki.)

17. §

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) jelenlegi megfogalmazása szerint a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat speciális távközlési összeköttetést biztosít az arra jogosult felhasználók részére. Ezen szövegrész az Nbtv. elfogadása óta nem változott, a technikai fejlődés okán időszerűvé vált annak felülvizsgálata.

Az a körülmény, hogy a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ térítésmentesen nyújt igazságügyi szakértői szolgáltatásokat a jogosult szervek számára, míg a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Szakértői Intézete azt térítés mellett biztosította, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Szakértői Intézete számára versenyhátrányt eredményezett, ezért szükséges az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szakértői tevékenysége esetében is a térítésmentesség kiterjesztése.

18. §

A Nemzeti Információs Központ tevékenységét szabályozó 8/A. § alapja a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központra vonatkozó – rendkívül részletes – szabályozásban gyökerezik, amelyre a későbbiekben a jogutód szervek megalakulásával, hatáskörbővülésével kapcsolatos rendelkezések ráépültek, egyes esetekben tovább terhelve a szakasz szerkezetét. A hatályos rendelkezés sem szerkezeti felépítésében, sem a megfogalmazás kazuisztikusságában nem illeszkedik az Nbtv. szabályozási elveihez és a társszolgálatok hatáskörének szabályozásához. A szakasz felépítése, az egyes feladatkörökre vonatkozó szabályok elhelyezkedése nem tekinthető maradéktalanul logikusnak. Mindezekre tekintettel a törvény egy áttekinthetőbb, letisztultabb, ugyanakkor valamennyi felhatalmazást és hatáskört tartalmazó módosítást tartalmaz.

20–22. §, 31. § 1–18., 21., 49., 59–65. pont, 32. §

A rendelkezések a jogalkalmazás során felmerült módosítási igények alapján tartalmazza az Nbtv. több tárgykörben történő módosítását:

Az Nbtv. alapján a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat jelenleg szakértői és igazságügyi szakértői tevékenységet végez. Szükséges ezen tevékenységek mellett azon szaktanácsadói kategória megjelenítése is, amelyek nem tartoznak a szakértői tevékenységek körébe, azonban a megrendelő szervek műveleti tevékenységét jelentős mértékben támogatják.

Az Nbtv. a személyi állomány jogállása tekintetében sok esetben ismétlő, a jogviszony tartalmára vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, miközben a személy állomány jogállását a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat esetében is külön jogszabály szabályozza, előzőek alapján szükséges ezen szabályok átemelése a Pnbjt. szabályrendszerébe és az Nbtv. érintett rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése.

A nemzetbiztonsági szolgálatok műveleti állománya esetében szükséges, hogy alapfeladataik ellátása során, a műveleti szempontok figyelembevétele mellett, a teljesítés sikeressége érdekében esetenként megszegjék az érvényben lévő közúti közlekedéssel összefüggő normákat. Tevékenységük természetéből adódóan ez a cselekmény a nemzetbiztonsági és a bűnfelderítési szempontok érvényesüléséhez fűződő érdekek miatt következik be, amelyek felülírják a csekélyebb súlyú szabálysértési normák betartását. Erre figyelemmel indokolt a büntethetőség kizárása ezen személyi kör vonatkozásában. Ezzel egyidejűleg beépítésre kerülnek a Nbtv.-be a Rendőrségről szóló törvényben foglaltakhoz hasonlóan a fedett nyomozó szabálysértésére vonatkozó garanciális szabályai is.

A törvény bővíti a nemzetbiztonsági szolgálatokkal történő együttműködésre kötelezett jogalanyok körét a nemzetbiztonsági védelem alatt álló szervekkel, mivel ezen szervek köre taxatív módon meghatározásra került a nemzetbiztonsági védelem alá eső szervek és létesítmények köréről szóló Korm. határozatban. A nemzetbiztonság szempontjából különleges fontosságú szervek körét jogszabály nem határozza meg, az gyakorlatilag a nemzetbiztonsági szolgálatok megítélésén múlik. Ez azonban a gyakorlatban problémákat generál, mivel adott esetben az együttműködésre kiválasztott szerv – különösen ha pénzügyi következményekkel is jár – vitathatja ezen kötelezettsége fennállását. Ezen vitás helyzeteket előzheti meg a nemzetbiztonsági védelem alá eső szervek, mint definíció megjelenítése.

A kormányzati tevékenység szempontjából fontos, külföldön lévő magyar szervek (intézmények) és létesítmények [Nbtv. 4. § f) pont], továbbá a központi államhatalmi és kormányzati tevékenység szempontjából fontos szervek (intézmények) és létesítmények [Nbtv. 5. § e) pont] köre sok esetben átfedést mutat egymással. Tipikus példaként említhető a Külgazdasági és Külügyminisztérium és a minisztérium szervezeti keretébe tartozó, de külföldön működő számos külképviselet. Ezen intézmények esetében az objektumvédelmi feladatok nem különíthetők el teljes mértékben az Információs Hivatal és az Alkotmányvédelmi Hivatal között. A feladatok ellátása a gyakorlatban a törvényben egyébként rögzített együttműködési kötelezettségen túlmutató, kifejezetten közös feladatellátást jelent bizonyos esetekben, aminek a megjelenítése a törvényben is indokolt.

A nemzetbiztonsági ellenőrzések nagy száma miatti jelentős adminisztrációs teher indokolja a 8 napos határidő 15 napra való megemelését.

Az Nbtv. 72/B. § (1) bekezdés c) pontja szerint a nemzetbiztonsági szolgálat felülvizsgálati eljárás keretében vizsgálhatja a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszonyban álló személyt, ha az Nbtv. 71. §

(2) és (3) bekezdése szerint a jogviszony létrehozását, illetve fenntartását jóváhagyták. A felülvizsgálatra vonatkozó szabályok között szükséges azon rendelkezés rögzítése, amely meghatározza, hogy az Nbtv. 72/B. § (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben ki rendelheti el a felülvizsgálati eljárást.

Az Nbtv. 5. § p) pontja az illegális migrációval kapcsolatos hatásköröket állapítja meg, azonban a jelenlegi megfogalmazása túlzottan szűk, mert kifejezetten az 5. § g) pontjában meghatározott státuszkérelmekhez kapcsolódó illegális migráció felderítését és elhárítását írja elő. Ezzel szemben a gyakorlatban az illegális migránsok jelentős része nem terjeszt elő ilyen státuszkérelmet, hanem lényegében észrevétlenül igyekszik belépni az ország területére, és továbbhaladni az Unió irányába. A módosítás alapján az Alkotmányvédelmi Hivatal ezen törekvések felderítésére és elhárítására is felhatalmazást kapna.

A Nemzeti Információs Központ az együttműködő szerv által kezelt, az Nbtv. 8/A. § (1)–(3) bekezdésében meghatározott feladat- és hatáskörének gyakorlásához szükséges adatot

1. a Nbtv. eltérő rendelkezése hiányában – az azt tartalmazó adatkezelési rendszerből közvetlen elektronikus adatkapcsolat útján,
2. az azt tartalmazó adatkezelési rendszerhez közvetlen és teljes körű hozzáférést biztosító más módon, elsősorban a Nemzeti Információs Központ által meghatározott elektronikus adathordozó eszközzel szerzi be. Az Nbtv. 52/B. § (5) bekezdése értelmében az Nbtv. 30/A. § a)–f) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot kizárólag az adott együttműködő szerv azon hivatásos szolgálati viszonyban álló tagja szerezheti be, aki a szolgálatát a Nemzeti Információs Központnál teljesíti. A Nemzeti Információs Központ feladatellátásának magas színvonalon tartása, illetve folyamatosságának biztosítása érdekében indokolt a saját személyi állomány létrehozása, amely eredményeként a Nemzeti Információs Központ feladatait a szakmailag legalkalmasabb személyekkel tudja végrehajtani.

23. §, 30. §

A kényszerítő eszközök alkalmazásának arányosságára figyelemmel indokolt olyan kényszerítő eszközök használatát is szabályozni, amelyek a lőfegyver használatot megelőzik és alkalmasak a nemzetbiztonsági szolgálatok jogszabályokban rögzített feladataiknak végrehajtása során előforduló támadások, illetve fenyegetések elhárítására.

24. §

Az Nbtv. 54. § (1) bekezdés h) pontja szerinti megfigyelés humán erővel vagy technikai úton valósul meg. A műveleti helyzet függvényében a megfigyelés végrehajtása a közterületen vagy a közforgalom számára nyitva álló magánterületen elhelyezett kamerákhoz történő valós idejű hozzáférés útján történik. A hozzáférések biztosítása érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatok az Nbtv. 28. § (1)–(2) bekezdései alapján együttműködnek állami szervekkel, önkormányzatokkal, természetes személyekkel, jogi személyekkel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel, amelynek részletes szabályai külön megállapodásban kerülnek rögzítésre. Törvényi szinten az Nbtv. 40. § (4) bekezdése kizárólag a közterületen rögzített képfelvétel, hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel átvételére vonatkozó jogosultságot szabályozza, azonban további részletszabályokat nem tartalmaz.

Az Nbtv. 40. § (4) bekezdésének módosításával egyrészt törvényi szinten egyértelműsítésre kerül a nemzetbiztonsági szolgálatoknak azon – jelenleg is meglévő – jogosultsága, miszerint a feladataik végrehajtása érdekében teljes körűen hozzáférhetnek a közterületen vagy a közforgalom számára nyitva álló magánterületen elhelyezett kamerákhoz, másrészt pedig új rendelkezésként megjelenik – a technikai fejlődésre figyelemmel – a hozzáférések elektronikus adatkapcsolat útján történő biztosításának kötelezettsége. Az Nbtv. 40. §-a új (5)–(8) bekezdésekkel történő kiegészítése az elektronikus adatkapcsolat kialakításával és üzemeltetésével kapcsolatos részletszabályokat rögzíti.

A költségviseléssel összefüggésben kiemelés érdemel, hogy az elektronikus adatkapcsolatot kizárólag annak az üzemeltetőnek kell kialakítania, akit arról a nemzetbiztonsági szolgálatok írásban értesítenek. Az új szabályozás tehát nem minden jogalany számára jelent azonnali kiépítési kötelezettséget, hanem arra a nemzetbiztonsági szolgálatok igényére kerülhet sor.

25. §

Indokolt a nemzetbiztonsági ellenőrzés során keletkezett adatok vonatkozásában a jogszerű adatkezelésre nyitva álló 20 éves határidő kezdetét az ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat számára hivatalból pontosan ismert, rendelkezésre álló és kalkulálható időponthoz, a biztonsági szakvélemény érvényességének végéhez kötni, mert a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy munkaköre, illetve ilyen munkakörben való foglalkoztatása a szakvélemény érvényességi ideje alatt bármikor megváltozhat, amelyről a nemzetbiztonsági szolgálat az esetek döntő többségében nem szerez tudomást.

Figyelemmel az elvégzett nemzetbiztonsági ellenőrzések számára, a kezdeményező szervek átszervezésére, megszüntetésére, valamint arra, hogy az Nbtv. nem ír elő szankciót a tájékoztatás nemzetbiztonsági szolgálat irányába történő elmulasztása tekintetében, így az esetek nagy többségében nem kerül sor a tisztség megszűnéséről történő tájékoztatásra. Ez a helyzet viszont a nemzetbiztonsági szolgálat általi jogosulatlan adatkezelést idézhet elő. Tekintettel arra, hogy az – állampolgári – adatok kezelésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségnek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok maradéktalanul eleget kívánnak tenni, így indokolt a nemzetbiztonsági ellenőrzést lezáró biztonsági szakvélemény kiállításának időpontjához igazítani az adatkezelésre nyitva álló határidőt.

27. §

Központi közigazgatási nyilvántartási háttérrel rendelkező fedőokirat előállítását kizárólag a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat végezheti. Ezen fedőokiratok előállításához szükséges fedőadatok vonatkozásában is szükséges a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat kizárólagosságának biztosítása. A kizárólagosság nem érinti a központi közigazgatási nyilvántartási háttérrel nem rendelkező fedőokiratok vonatkozásban az 54. § (1a) bekezdés szerinti adat-elhelyezési jogosultságot.

28. §

A törvény elvégzi a nemzetbiztonság szolgálatok által az együttműködő magánszemélyek részére kifizetett összegeket terhelő forrásadó 20%-os mértékének felülvizsgálatát a mindenkor személyi jövedelemadó mértékéhez igazítva.

29. §

A módosításban meghatározásra kerül, hogy a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (a továbbiakban: NBF) elnöke milyen esetekben kezdeményez nemzetbiztonsági ellenőrzést. A felsorolt esetek eddig nem voltak nevesítve az Nbtv.-ben, azok vagy más jogszabályon, vagy nemzetközi kötelezettségvállaláson alapultak.

Az Nbtv. 70. § (3) bekezdésének a) ponttal történő kiegészítését az NBF-hez a NATO- és az EU szabályozók, valamint a minősített adat védelmét érintő kétoldalú egyezmények alapján a külföldi társhatóságoktól érkező megkeresések indokolják.

A külföldi társhatóságok a magyar nemzeti biztonsági hatósághoz (NBF) arra figyelemmel fordulnak megkeresésekkel külföldi szervnél, valamint külföldi székhelyű gazdálkodó szervezetnél munkát vállaló, minősített adatot felhasználó, magyar állampolgárságú személy nemzetbiztonsági ellenőrzésével kapcsolatban, mert a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján az érintett személyi kör esetében nem állapítható meg a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezésére jogosult. Ennek hiányában az NBF mint kezdeményező jelenik meg a fent említett nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszonyt létesítő személy nemzetbiztonsági ellenőrzése kapcsán.

Az Nbtv. 70. § (3) bekezdésének b) ponttal történő kiegészítése következtében az iparbiztonsági ellenőrzés és a telephely biztonsági tanúsítvány kiadásának részletes szabályairól szóló 92/2010. (III. 31.) Korm. rendeletben meghatározott, nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személyi kör tekintetében az NBF elnöke kezdeményezi a nemzetbiztonsági ellenőrzésüket, megteremtve ezáltal a jogszabályok közötti összhangot.

A módosított 70. § (3) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott rendelkezések alapján könnyebben beazonosíthatóak a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezésére jogosult személyek.

79–97. §

A Pnbjt. hatályba lépésével egyidejűleg – a jogrendszer koherenciájának megteremtésére – szükséges a Hszt. módosítása annak érdekében, hogy egyrészt a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok kikerüljenek a Hszt. hatálya alól, másrészt a szolgálatok személyi állományára vonatkozó speciális rendelkezések hatályon kívül helyezésre kerüljenek.

A fentiekben hivatkozott jogtechnikai módosításokon túl a Hszt. módosításra kerül annak érdekében, hogy

- a) 2022. évhez hasonlóan a személyi illetményben részesülők esetében a 2023. év vonatkozásában sem kerül végrehajtásra a teljesítményértékelés és minősítés, és
- b) az apákat gyermekszületés esetén megillető apasági szabadság igénybevételére rendelkezésre álló időtartam két hónapról négy hónapra kerüljön módosításra.

111. §, 112. § és 116. § b) pont

A miniszterelnök nemzetbiztonsági főtanácsadója a feladat- és hatáskörébe tartozó feladatok ellátására igazgatókat nevezhet ki. A rendelkezések megállapítják ezen igazgatókra vonatkozó törvényi szintű szabályokat.

135. §

Hatályba léptető rendelkezés.

136. §

Sarkalatosági záradék.

137. §

Jogharmonizációs záradék.

**Végső előterjesztői indokolás
a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok jogállásával összefüggő törvények módosításáról szóló
2024. évi LXXII. törvényhez**

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezt az indokolást a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzéteszik.

A törvénymódosítás célja, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatoknak egy önálló szervi jogállást teremtsen – a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvénynek (a továbbiakban: Nbtv.) megfelelően – a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvényben (a továbbiakban: Ksztv.).

Az Nbtv. ismeri és használja a nemzetbiztonsági szolgálatok gyűjtőfogalmát, míg a Ksztv. nem teremti ezt meg a központi államigazgatási szervek között, miközben központi államigazgatási szervnek minősülnek mind a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, mind pedig a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ), a katonai és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat mégis szétválasztja: a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat a rendvédelmi szervek közé sorolja, miközben tevékenységük megegyezik a KNBSZ tevékenységével.

A Ksztv. módosításával a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok kikerülnek a rendvédelmi szervek közül és önálló csoportot alkotva a KNBSZ-szel, ennek eredményeként az egységes szervei jogállás nem csak az Nbtv.-ben jelenik meg, hanem a Ksztv. és ezáltal a központi államigazgatás teljes szervezetrendszerében is. Létrejön a Ksztv.-ben is a nemzetbiztonsági szolgálatok csoportja a központi államigazgatási szervek között.

Ez a módosítás a KNBSZ-t érdemben nem érinti, hiszen az Nbtv. alapján természetesen eddig is a nemzetbiztonsági szolgálatok csoportjának tagja volt, a jövőben azonban a Ksztv. is meg fogja jeleníteni és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok – az Nbtv.-nek megfelelően – ennek a csoportnak a tagjai lesznek a Ksztv.-ben is, nem pedig a rendvédelmi szerveké.

A törvény biztosítja továbbá a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok rendvédelmi szervei jogállásának megszűnése miatt a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok megjelenítését az érintett törvényekben.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–3. §, 10–12. §, 23. §, 26. §, 28. §, 40. §, 65. §, 67–68. §

A módosító rendelkezések a Ksztv. rendvédelmi szerv és a nemzetbiztonsági szolgálat fogalmával kapcsolatos módosító rendelkezéseivel való összhang megteremtését szolgálja.

4–9. §, 13–22. §, 24. §, 27. §, 29–36. §, 39. §, 41–60. §, 63–64. §, 66. §, 69–72. §

A szövegcsérés rendelkezés a Ksztv.-nek a rendvédelmi szerv és a nemzetbiztonsági szolgálat fogalmával kapcsolatos módosító rendelkezésekkel való összhang megteremtését szolgálja.

25. §

Tekintettel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvény által bevezetett védelmi-biztonsági szervezeti kategóriákra, a módosításban szereplő, a nemzetbiztonsági szolgálat kategóriát bevezető Ksztv.-t módosító rendelkezésre, továbbá az egyes szervezetekre külön-külön jellemző sajátos azonosító jelzésekre, egyenruhákra, címekre a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 16. § (2) bekezdését érintő módosítás egységes megközelítést alkalmaz.

37–38. §

A Ksztv.-ben központi államigazgatási szervként kerül meghatározásra a nemzetbiztonsági szolgálat, amely a – korábban rendvédelmi szervek között szereplő – polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatot foglalja magában. Ezzel a nemzetbiztonsági szolgálatok tekintetében az Nbtv.-nek megfelelő, önálló szervei jogállást teremt, így a katonai és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok szétválasztását megszünteti.

61–62. §

Az Nbtv. alapján, amennyiben kockázati tényező merült fel a nemzetbiztonsági ellenőrzés (a jogviszony létesítését megelőzően valamint, annak fennállása alatt a korábbi szakvélemény lejártát követő új, soros ellenőrzés vagy felülvizsgálati eljárás) során, akkor a törvényben meghatározott kivételes esetek kivételével, (pl. ha a jogviszony létesítésére jogosult vezetőt irányító személy vagy szerv a jogviszony létesítését engedélyezi vagy mérlegelési jogkörében eljárva a jogviszony létesítésére jogosult más, nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső álláshelyre, beosztásba helyezi át a tisztviselőt) a jogviszonyt a jogállásra vonatkozó törvény szerint meg kell szüntetni.

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) alapján, ha a kormánytisztviselő a kormányzati szolgálati jogviszonya fennállása alatt válik nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személlyé, és a nemzetbiztonsági ellenőrzéséhez nem járul hozzá vagy nemzetbiztonsági ellenőrzése során nemzetbiztonsági kockázatot állapítottak meg a kormányzati szolgálati jogviszonyt azonnali hatállyal meg kell szüntetni.

A hatályos szabályozás nem teljeskörű, mivel azt az esetkört szabályozza, ha a kormánytisztviselő a jogviszonya fennállása alatt válik nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személlyé. Erre tekintettel indokolt a hatályos rendelkezés

kiegészítése azon tisztviselői körrel, akik jogviszonya eleve nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esik és így került sor a jogviszony létrehozására, továbbá azzal az esetkörrel, amennyiben a felülvizsgálati eljárás során állapítanak meg biztonsági kockázatot.

Egyúttal szükséges, hogy a kormányzati igazgatási szervnél foglalkoztatott munkavállalókra is vonatkozzanak e rendelkezések. Ezért kiegészül a rájuk vonatkozó rendelkezés azzal, hogy ha amiatt szűnik meg a munkaviszonya, mert a jogviszonya során nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személlyé vált és nemzetbiztonsági kockázatot találtak, akkor végkielégítés és felmentési idő nem illeti meg. Valamint munkavállalókra vonatkozó rendelkezéseknél is rögzítésre kerül a Kit. azon pontja, miszerint kormányzati szolgálati jogviszony azzal létesíthető, aki tudomásul veszi, hogy kormányzati szolgálati jogviszonyának fennállása alatt feladatainak törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül megbízhatósági vizsgálattal ellenőrizhetik.

73. §

Hatályba léptető rendelkezés.

74. §

Sarkalatossági záradék.

75. §

Jogharmonizációs rendelkezés.

Végső előterjesztői indokolás a digitális állammal és az okmányok digitalizációjával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi LXXIII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az állampolgárok megszokhatták, hogy számos okmányt kell maguknál hordaniuk: a személyazonosító igazolvány mellett a lakcímkártyát, a vezetői engedélyt, a TAJ-kártyát, valamint az adókártyát. A jövőben erre már nem lesz szükség. Jelen törvényjavaslattal a Kormánynak az a célja, hogy az állampolgárok ügyintézése egyszerűbbé, a lehető leggyorsabbá és leghatékonyabbá váljon.

A Digitális Állampolgár mobilalkalmazásban már most is elérhetőek a személyes adataink. A törvényjavaslat megteremti annak a lehetőségét, hogy februártól az állampolgárok legfontosabb okmányai, így a személyazonosító igazolvány, a vezetői engedély, a lakcímkártya, a TAJ-kártya és az adókártya adatai letölthetővé váljanak, és azok hitelesítve továbbküldhetőek legyenek, kiváltva ezzel a fizikai kártyák használatát. Az okmányok adattartalma tehát digitálisan is elérhető lesz, helyettesítve ezzel fizikai megfelelőiket. Az állampolgároknak így elegendő lesz a mobiltelefonjukat maguknál tartani, rajta a Digitális Állampolgár mobilalkalmazással.

A fizikai személyazonosító igazolvány – mint legfontosabb okmány – lejáratával történő igénylése díjmentes marad minden állampolgár számára, a többi okmány pedig csak külön kérésére kerül kiállításra, eljárási díj ellenében. A 14 éven aluliak esetében ingyenes minden okmány igénylése, illetve bizonyos élethelyzetekben, egyes okmányoknál kedvezményt biztosítunk majd, többek között a nyugdíjasok számára. A többi esetben a törvényjavaslat célja, hogy a Digitális Állampolgár mobilalkalmazás segítségével az állampolgárok a digitális okmányokat válasszák a fizikai okmány, például a lakcímkártya, a TAJ-kártya vagy az adókártya helyett. Ez lehetővé teszi a környezetterhelés jelentős csökkentését, mivel a digitális okmányokkal a becslések szerint éves szinten 11,1 tonna műanyag és 1,2 tonna papír felhasználását spórolhatja meg a magyar állam. A törvényjavaslat célja, hogy mindenki számára elérhető legyen a jövő ügyintézése, a digitális ügyintézés.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1–3. §, 2. melléklet

Az okmány kiadások esetén az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének előírásához szükséges a törvény szabályainak felülvizsgálata és módosítása.

A jövőben a tervezet szerinti okmányok kiállítása igazgatási szolgáltatási díjhoz kötött lesz, ezért a törvény módosítása szükséges.

4. §

Az új szabályozási koncepció célja, hogy a lakcímgazolvány akkor kerül kiállításra, ha a polgár megakadályozó nyilatkozatot nem tesz.

A Digitális Állampolgárság Program révén lehetővé válik, hogy a digitális állampolgár a személyazonosságát a DÁP felhasználói profillal elektronikusan hitelesen igazolja.

5–6. §, 8–9. §

Pontosító rendelkezések annak érdekében, hogy az okmányok esetén a személyes átadás és a kézbesítés kettéváljon, illetve a külföldre utazásban korlátozott polgár részére kérelmére kerül kiállításra e jelzést tartalmazó személyazonosító igazolványa.

A jövőben a születési vagy a házasságkötés előtt közvetlenül viselt nevétől eltérő házassági nevet felvevő, Magyarországon házasságot kötő magyar állampolgárok részére nem kerül kiadásra lakcímkártya, adóigazolvány és TAJ kártya az anyakönyvvezető előtt kezdeményezett eljáráskor.

7. §

Felhatalmazó rendelkezés az igazgatási szolgáltatási díjak – miniszteri rendeletben történő – mértékének megállapítására.

10. §

A Gondosóra program megvalósítására kijelölt jogi személy a Gondosóra program megvalósításához kapcsolódó szakmatámogatási feladatának elősegítése, a Gondosóra program igénybevételeire jogosult célcsoport tagjainak felkeresése, a programba történő bevonása, a kapcsolattartás elősegítése és a Gondosóra programban biztosított szolgáltatás nyújtásának érdekében, a Gondosóra program megvalósítási és fenntartási ideje alatt szükséges adatkezelési rendelkezéseket tartalmazza.

11. §

A módosítás a digitális állampolgárság keretében a digitális okmány vagy adattároló kód (QR-kód) útján történő rendőri igazoltatás szabályait pontosítja. A módosítás alapján a hagyományos igazolvány felmutatása csak akkor követelhető meg, ha a QR-kód felmutatása az állampolgárnak felróható okból nem lehetséges – így például ha lemerült a mobiltelefonja.

12–13. §, 15. §

A Digitális Állampolgárság Program révén lehetővé válik, hogy a digitális állampolgár az azonosító kódjait a DÁP felhasználói profillal elektronikusan hitelesen igazolja.

14. §

Szövegpontosító rendelkezések, illetve technikai pontosítás keretében a központi ügyfélregisztrációs nyilvántartás, mely a digitális állampolgárság nyilvántartás részévé vált kapcsolati kód alkalmazásával a polgár nemének változásáról is értesülni fog.

16. §

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény módosítása lehetővé teszi az állampolgárok számára azt, hogy a Társadalombiztosítási Azonosító Jelet igazoló hatósági igazolványt nem kell majd maguknál tartaniuk, hanem annak adattartalmát a mobiltelefonjukon a digitális állampolgárság keretkalkulációs segítségével is igazolhatják.

17. §

A módosítás célja, a kapcsolódó adminisztrációs terhek csökkentése azáltal, hogy hosszabb érvényességi idejű okmányok kiváltását teszi lehetővé.

Előírásra kerül a magánútleivel kiállítási, pótlási eljárásban az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése, meghatározva egyúttal a díjfizetés alóli mentesülés esetköreit.

18. §

Előírásra kerül a második magánútleivel kiállítási, pótlási eljárásban az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése, meghatározva egyúttal a díjfizetés alóli mentesülés esetköreit.

19. §

Előírásra kerül az ideiglenes magánútleivel kiállítási eljárásban az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése.

20. §

Előírásra kerül a hivatalos útleivel kiállítási, pótlási eljárásban az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése, meghatározva egyúttal a díjfizetés alóli mentesülés esetköreit.

21. §

Az igazgatási szolgáltatási díj bevezetésével összefüggő rendelkezés, az illetékekről szóló törvénnyel való összhang megteremtése érdekében.

22. §

Az igazgatási szolgáltatási díj bevezetésével összefüggő rendelkezés, a nyilvántartásban történő adatkezelést érintő szabály módosítása.

23. §

Felhatalmazó rendelkezés az útleivel kiadásáért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj miniszteri rendeletben történő megállapítása érdekében.

24. §

Házasságkötésből eredő névváltozás esetén megszűnik a hivatalbóli automatikus okmánykiállítási eljárás, ezzel összefüggő rendelkezések hatályon kívül helyezése történik meg.

25–26. §, 29. §

A hivatalbóli automatikus okmánykiállítás fogalma kivezetésre kerül a jogszabályból, tekintettel arra, hogy a jövőben a kérelemre történő automatikus okmánykiállítási eljárás lesz elérhető. A módosítás célja, hogy a vezetői engedély kiállítása minden esetben (kivéve a 25 év alatti személyek esetében a B kategória megszerzésekor kiállításra kerülő első vezetői engedélyt) díjköteles legyen. A vezetői engedély automatikus kiállítása 2025. július 1. napjáig azonban díjmentes marad.

27. §, 30–31. §

A nyilvántartó a Kknyt. értelmében az adatszolgáltatást az adatigénylő részére teljesíti. A bíróságok, a nyomozó hatóságok, a végrehajtók, a közjegyzők, a szakszolgálatok adatfeldolgozói rendszer felhasználásával igényelnek adatot, így amennyiben az adatfeldolgozó nem kerül nevesítésre, úgy valamennyi így meghozott engedélyező döntést szükséges visszavonni és az egyes szervezetek külön-külön lenne szükséges a közvetlen hozzáféréssel történő adatszolgáltatás iránti kérelmet benyújtania az adatfeldolgozó megjelölése mellett.

A forgalmi engedély nélkül vezetés bevezetésével a személyre szabott ügyintézési felületen elérhető jármű szolgáltatási platformon biztosítani kell az ügyfelek számára a lekérdezhetőségét annak, hogy egy adott jármű rendelkezik-e forgalomban való részvételi jogosultsággal.

Felhatalmazó rendelkezés a közlekedési nyilvántartó szervként kijelölt miniszterrel való egyetértéshez.

Házasságkötésből eredő névváltozás esetén megszűnik a hivatalbóli automatikus okmánykiállítási eljárás, ezzel összefüggő rendelkezések hatályon kívül helyezése történik meg.

28. §

A hivatalbóli automatikus okmánykiállítás fogalma kivezetésre kerül a jogszabályból, tekintettel arra, hogy a jövőben kérelemre történő automatikus okmánykiállítási eljárás lesz elérhető.

32. §

A Dáptv. alapján 2024. szeptember 1-jétől a 2024. augusztus 31-én hatályos E-ügyintézési törvény szerinti Központi Ügyfélregisztrációs Nyilvántartás a digitális állampolgárság nyilvántartás részét képezi, a Központi Ügyfélregisztrációs Nyilvántartás esetében valamennyi adatkezelési és adatfeldolgozási művelet megszűnik, a Központi Ügyfélregisztrációs Nyilvántartással kapcsolatos kötelezettségeket a digitális állampolgárság nyilvántartást vezető szerv teljesíti.

33. §

A Dáptv. hatálya alá tartozó, digitális szolgáltatást biztosító szervezetek 2025. január 16-tól kizárólag olyan új informatikai rendszert állíthatnak működésbe, amely megfelel a Dáptv.-nek, ezért a rendelkezések az új szabályozás alapján módosításra kerültek.

34–35. §

A rendelkezések a Dáptv. hatálybalépésére – ezzel az e-ügyintézési törvény hatályon kívül helyezésére – tekintettel megállapítja az új törvénynek megfelelő hivatkozást.

36. §

Szövegpontosító rendelkezés.

37–40. §

Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény pontosítása szükséges okmányok kiállításával kapcsolatban.

41–47. §, 1. melléklet

A Magyar Nemzeti Bank speciális jogállására és európai uniós szintű feladataihoz kapcsolódóan azonban a Magyar Nemzeti Bank eljárásainak sajátosságaiból adódóan bizonyos szabályok szükség van.

48–50. §

A Dáptv. részlegesen kivezette az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés (AVDH). Az AVDH szolgáltatás használatát 2024. december 31-ig kell biztosítani, a szolgáltatás 2025. január 1-től pedig csak a digitális szolgáltatást biztosító szervezet részére, a nevében eljáró személy nyilatkozatának hitelesítésére nyújtható. Ezzel összefüggésben hatályon kívül helyezésre kerültek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény AVDH-vel összefüggő

rendeletei. A digitális szolgáltatást biztosító szervezet nevében eljáró személy AVDH-használatával összefüggésben azonban szükséges biztosítani a közokirat létrehozására való alkalmasság szabályait.

51–52. §

A Dáptv. való összhang megteremtése érdekében szükséges módosításokat tartalmazza.

53–54. §

A módosítással a hivatalbóli adóigazolvány-kiállításra csak egy esetben, a 14 éven aluliak (újszülöttek) részére kerül sor.

55. §

A módosítás alapján nem lesz szükség az adóigazolvány fizikai bemutatására.

56–57. §

A törvényjavaslat előírja a honvédelmi alkalmazottak által megteendő személyügyi jognyilatkozatok elektronikus kézbesítésére vonatkozóan a Dáptv. rendelkezéseinek alkalmazását.

58–59. §

Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóság feladatait egészíti ki a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló törvény szerinti integrátorok nyilvántartásának vezetésével kapcsolatos feladatokkal.

60–61. §

A törvényjavaslat lehetőséget biztosít a honvédelmi adatkezelésekről szóló 2022. évi XXI. törvény szerinti adatkezelők részére, hogy a digitális állampolgárság szolgáltató által hitelesített egyenértékű dokumentumokat kezelhessék, valamint arra, hogy az adatváltozást a digitális állampolgár digitálisan előállított hiteles formában is igazolhassa.

62. §

A Dáptv. hatálya alá tartozó, digitális szolgáltatást biztosító szervezetek 2025. január 16-tól kizárólag olyan új informatikai rendszert állíthatnak működésbe, amely megfelel a Dáptv.-nek, ezért a rendelkezések az új szabályozás alapján módosításra kerültek.

63. §

A Dáptv. hatálybalépését követően felülvizsgálatra kerültek, és ezt követően nem léptek hatályba az egyes foglalkoztatásra irányuló, személyi jogállási törvényekben azok a szabályok, amelyek szerint – az állam működésének további egyszerűsítésével összefüggő rendelkezésekről szóló 2023. évi LXX. törvény alapján – nem az érintett személy igazolja, hanem a munkáltatói jogkör gyakorlója ellenőrzi a bűnügyi előélettel kapcsolatos törvényi megfelelést, amely a foglalkoztatási jogviszony létesítéséhez szükséges. Mindezt elsősorban a Dáptv. szerinti újfajta digitális szolgáltatásként kezelt, a mobil eszközön igényelhető digitális hatósági erkölcsi bizonyítvány bevezetése indokolt. Mindemellett a Dáptv. az okmányok digitalizációjának elősegítése érdekében – az állampolgárok által használt okmányok digitális úton történő helyettesítésére és főszabály szerinti előírására vonatkozó kormányzati célkitűzéssel összhangban – már bevezette a digitális hatósági erkölcsi bizonyítvány elsődleges alkalmazását és a papír alapú okmány kivételes, csak indokolt esetben történő kiállíthatóságát. Mindezekre tekintettel törölni kell az új törvényi rendelkezéseknek és jogalkotói szándéknak nem megfelelő hivatkozásokat és szükségtelen rendelkezéseket, biztosítva a digitális állampolgárságra vonatkozó szabályrendszer érvényesülését.

64–70. §, 73–82. §, 85–90. §, 93–95. §

A 910/2014/EU rendeletnek az európai digitális személyazonossági keret létrehozása tekintetében történő módosításáról szóló, 2024. április 11-i (EU) 2024/1183 európai parlamenti és tanácsi rendelethez kapcsolódó jogharmonizációs célú módosításokat tartalmazza, elsősorban a bizalmi szolgáltatások, a bizalmi szolgáltatási felügyelet körében.

A tervezet tartalmazza továbbá a közsféra Unión belüli magas szintű interoperabilitását biztosító intézkedések meghatározásáról (az interoperabilis Európáról szóló rendelet) szóló, 2024. március 13-i (EU) 2024/903 európai parlamenti és tanácsi rendelethez (a továbbiakban: IEA rendelet) kapcsolódó jogharmonizációs célú módosításokat is az IEA rendelet hazai végrehajtási keretének megteremtése érdekében. Ennek keretében a legfontosabb fogalmak beemelésre kerültek a Dáptv.-be, illetve az IEA Rendelet 2. cikk 6. pontja szerinti közsférabeli szervezet fogalom – amely a nyílt adat irányelv fogalmára hivatkozik és önmagában a hazai kontinentális jogrendszerben nehezen értelmezhető – alá tartozó szervezetek körének világos lehatárolása is megtörtént. Az IEA rendelet 17. cikk (1) és (2) bekezdésének rendelkezései alapján a digitális szolgáltatások felügyelete került kijelölésre az IEA Rendelet alkalmazásáért felelős illetékes nemzeti hatóságként, amely egyedüli kapcsolattartó pontként a kapcsolódó koordináló, támogató feladatokat látja el.

A tervezet továbbá a Dáptv. 2024. július 1-jei hatálybalépése óta felmerült szükséges módosításokat: túl szövegcsere módosításokat, szövegponthozó rendelkezéseket tartalmaz, kiegészülve egyes, a Dáptv.-nyel bevezetett jogintézményekkel, szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezések pontosításával. Ennek keretében pontosításra kerül a digitális állampolgárság nyilvántartás működése, a digitális állampolgárság szolgáltató adatkezelése, valamint az eAlírási keretszolgáltatás működése.

71. §

A módosítás lehetővé teszi a digitális szolgáltatás nyújtására köteles szervek számára azt, hogy a felhasználó tárhelyére megkísérelhessék a kézbesítést azok számára, akik rendelkeznek a Dáptv. szerinti tárhellyel.

72. §

A módosítással lehetővé válik a gépi interfészes küldések alkalmazásával kizárólag a gazdálkodó szervezet azonosítása. Ebben a megoldásban a gazdálkodó szervezetek azonosítása történik meg azzal, hogy – a műszaki és biztonsági szempontok érdekében a digitális szolgáltatást biztosító szervezethez előzetesen már beregisztrált – kliensprogramot az ügyfél oldalon használt „gépként” a gazdálkodó szervezet nevében regisztrálja annak természetes személy törvényes képviselője.

83. §

A Dáptv. Ötödik rész hatálya alá tartozó szervezetek körének pontosítását tartalmazza.

84. §

A módosítás rögzíti, hogy a Dáptv. 80. § (1) bekezdés a)–o) pontja szerinti szervezetek elektronikus információs rendszereik tekintetében milyen módon teljesítik a kiberbiztonsági követelményeknek való megfelelést. A DÁP szolgáltató köteles meggyőződni arról, hogy a pénzügyi szolgáltatók informatikai rendszerei teljesítik-e a magas szintű informatikai biztonsági elvárásokat és megvalósul-e esetükben a személyes adatok informatikai környezetben való biztonságos kezelése.

90–91. §

A Dáptv. felhatalmazó rendelkezéseit egészíti ki, azzal hogy a Kormány rendeletben határozza meg az integrátorral szembeni szakmai és infrastrukturális követelményeket, valamint tanúsító szervezettel, a tanúsítással és a tanúsítási eljárás.

92. §

Pontosítja az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés-szolgáltatásra és a Kormány által kötelezően biztosított elektronikus azonosítási szolgáltatásra vonatkozó átmeneti rendelkezéseket.

96. §

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény és Dáptv. módosítása nem lép hatályba, tekintettel arra, hogy jelen javaslat újra megállapítja az érintett rendelkezést.

97. §

Hatályba léptető rendelkezések.

98. §

Sarkalatossági záradék.

99–100. §

Jogharmonizációs záradék.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarokzlony.hu> honlapon érhető el.